

**PARLEMENT BRUXELLOIS
BRUSSELS PARLEMENT**

SESSION ORDINAIRE 2022-2023

10 OCTOBRE 2022

**PARLEMENT DE LA RÉGION
DE BRUXELLES-CAPITALE**

PROPOSITION DE RÉSOLUTION

relative à l'accessibilité pour les personnes en situation de handicap des bâtiments ouverts au public en Région de Bruxelles-Capitale

(application de l'article 29.2 du Règlement)

PROPOSITION DE RÉSOLUTION

relative à l'accessibilité pour les personnes en situation de handicap des bâtiments ouverts au public en Région de Bruxelles-Capitale

(Doc. n° A-287/1 – 2020/2021)

RAPPORT

fait au nom de la commission du Développement territorial

par Mme Véronique JAMOULLE (F)

GEWONE ZITTING 2022-2023

10 OKTOBER 2022

**BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK
PARLEMENT**

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

betreffende de toegankelijkheid voor personen met een handicap van de gebouwen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die openstaan voor het publiek

(toepassing van het artikel 29.2 van het Reglement)

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

betreffende de toegankelijkheid voor personen met een handicap van de gebouwen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die openstaan voor het publiek

(Stuk nr. A-287/1 – 2020/2021)

VERSLAG

uitgebracht namens de commissie voor de Territoriale Ontwikkeling

door mevrouw Véronique JAMOULLE (F)

Ont participé aux travaux de la commission :

Membres effectifs : Mmes Isabelle Emmery, Véronique Jamoule, Fadila Laanan, Mme Isabelle Pauthier, M. Tristan Roberti, M. Geoffroy Coomans de Brachène, MM. Gaëtan Van Gooidsenhoven, Jonathan de Patoul, Mme Marie Nagy, Mme Françoise De Smedt, Mme Soetkin Hoessen, M. Mathias Vanden Borre, Mme Hilde Sabbe.

Membres suppléants : Mmes Delphine Chabbert, Aurélie Czekalski, M. Sadik Köksal.

Autres membres : Mmes Victoria Austraet, Céline Fremault MM. Marc Loewenstein, Ahmed Mousshin.

Voir :

Document du Parlement :

A-287/1 – 2020/2021 : Proposition de résolution.

Aan de werkzaamheden van de commissie hebben deelgenomen :

Vaste leden : Mevr. Isabelle Emmery, mevr. Véronique Jamoule, mevr. Fadila Laanan, mevr. Isabelle Pauthier, de heer Tristan Roberti, de heer Geoffroy Coomans de Brachène, de heren Gaëtan Van Gooidsenhoven, Jonathan de Patoul, mevr. Marie Nagy, mevr. Françoise De Smedt, mevr. Soetkin Hoessen, de heer Mathias Vanden Borre, mevr. Hilde Sabbe.

Plaatsvervangers : Mevr. Delphine Chabbert, mevr. Aurélie Czekalski, de heer Sadik Köksal.

Andere leden : Mevr. Victoria Austraet, mevr. Céline Fremault, de heren Marc Loewenstein, Ahmed Mousshin.

Zie :

Stuk van het Parlement :

A-287/1 – 2020/2021 : Voorstel van resolutie.

I. Rétroactes

La commission du Développement territorial, chargée de la Rénovation urbaine, de l'Urbanisme, de la Politique foncière, du Patrimoine et du Tourisme, présidée par Mme Isabelle Emmery, a procédé le 25 janvier 2021 à une audition sur l'accessibilité pour les personnes en situation de handicap des bâtiments ouverts au public en Région de Bruxelles-Capitale.

Les personnes suivantes ont été entendues par la commission :

- Mme Els Keytsman, directrice d'UNIA ;
- Mme Marie-Ange Vandecandelaere, collaboratrice du Service Handicap/traité ONU d'UNIA ;
- M. Mathieu Angelo, directeur du Collectif Accessibilité Wallonie Bruxelles ;
- Mme Julie Vanhalewyn, présidente d'Acces-i ASBL ;
- M. Frédéric Storme, président fondateur de la Fondation ISee ;
- M. Miguel Gerez, administrateur délégué d'AMT Concept ;
- Mme Stéphanie Herman, vice-présidente de CAWaB (collectif accessibilité Wallonie Bruxelles).

M. Sadik Köksal a été désigné comme rapporteur pour ces auditions. (voir p. 27)

En sa réunion du 1er mars 2021, la commission a décidé d'actionner une procédure ex article 29.2 du Règlement qui permet aux commissions de rédiger une proposition d'ordonnance ou de résolution sans que le Parlement la prenne préalablement en considération.

Le Bureau élargi, en date du 24 mars 2021, a marqué son accord sur cette procédure. Un groupe de travail informel a élaboré un texte qui a été soumis à la discussion et au vote de la commission le 10 octobre 2022.

II. Exposés introductifs du texte proposé par le groupe de travail par Mme Céline Fremault et par M. Ahmed Mouhssin (pour ce texte, voir ci-après le texte adopté par la commission *ne varietur*) (voir p. 24)

Mme Céline Fremault renvoie au texte de base qui est le texte Doc n° A-287/1 2020/2021 qui à ses yeux a évolué

I. Situering

De commissie voor de territoriale ontwikkeling belast met de stadsvernieuwing, de stedenbouw, het grondbeleid, het erfgoed en het toerisme, voorgezeten door mevrouw Isabelle Emmery heeft op 25 januari 2021 een hoorzitting gehouden over de toegankelijkheid voor personen met een handicap van de gebouwen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die openstaan voor het publiek.

Volgende personen werden door de commissie gehoord :

- Mevrouw Els Keytsman, directeur van UNIA;
- Mevrouw Marie-Ange Vandecandelaere, medewerkster van de Dienst handicap/VN verdrag van UNIA;
- De heer Mathieu Angelo, directeur van het Collectif Accessibilité Wallonie Bruxelles;
- Mevrouw Julie Vanhalewyn, voorzitster van Acces-i vzw;
- De heer Frédéric Storme, voorzitter stichter van de Stichting ISee;
- De heer Miguel Gerez, afgevaardigd bestuurder van AMT Concept;
- Mevrouw Stéphanie Herman, vice-voorzitster van CAWaB (collectif accessibilité Wallonie Bruxelles).

M. Sadik Köksal werd als rapporteur aangewezen voor deze hoorzittingen. (zie blz. 27)

Tijdens de vergadering van 1 maart 2021, heeft de commissie beslist om de procedure ex artikel 29.2 van het Reglement op te starten dat het de commissies mogelijk maakt een ordonnantie of een resolutie op te stellen zonder inoverwegingneming door het Parlement.

Het Bureau in uitgebreide samenstelling heeft zich, op 24 maart 2021, akkoord verklaard over deze procedure. Een informele werkgroep heeft een tekst opgesteld die ter discussie en ter stemming werd voorgelegd van de commissie op 10 oktober 2022.

II. Inleidende uiteenzettingen bij de door de werkgroep voorgestelde tekst door mevrouw Céline Fremault en de heer Ahmed Mouhssin (zie voor deze tekst, hierna de door de commissie *ne varietur* aangenomen tekst) (zie blz. 24)

Mevrouw Céline Fremault verwijst naar de basistekst, stuk nr. A-287/1 2020/2021, die volgens haar tijdens

durant les discussions de manière intéressante au plan tant politique qu'humain. Le texte proposé par le groupe de travail est bien fait. Les commissaires partagent le même constat pour les personnes en situation de handicap pour les bâtiments ouverts en Région bruxelloise.

En Belgique, les personnes à mobilité réduite représentent 30 % de la population. Parmi elles, on retrouve les personnes porteuses d'un handicap moteur, physique, sensoriel, mental, psychique, cognitif ou polyhandicap, mais également les personnes malvoyantes ou malentendantes, les personnes âgées, les personnes blessées temporairement, les personnes présentant une déficience mentale ou même les parents avec une poussette.

En raison de leur mobilité réduite, ces personnes rencontrent encore trop souvent des difficultés à se rendre et se repérer dans des bâtiments accueillant du public. *De facto* elles sont exclues de la vie sociale.

Si on adopte le paradigme social qui postule que les problèmes des personnes handicapées découlent moins de la nature de leur handicap que de la manière dont la société est organisée, il est du devoir des autorités publiques de lever un maximum d'obstacles qui empêchent les personnes en situation de handicap d'exercer leur droit de participer pleinement à la vie sociale dans toutes ses facettes.

Au niveau des bâtiments accueillant du public, si des efforts sont faits à Bruxelles concernant le bâti neuf ou soumis à permis d'urbanisme, des écueils subsistent, et le bâti existant passe, lui, sous le radar.

La présente proposition de résolution vise à améliorer l'accessibilité des bâtiments ouverts au public en Région de Bruxelles-Capitale. Il s'agit d'une première pour la commission du développement territorial.

Différents textes transnationaux rappellent que toute discrimination fondée, entre autres, sur le handicap est interdite (la Déclaration universelle des droits de l'homme, la Convention européenne des droits de l'homme et des libertés fondamentales, la Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne).

De plus, dans son article 9 relatif à l'accessibilité, la convention de l'Organisation des Nations unies (ONU) du 30 mars 2007 relative aux droits des personnes handicapées, et ratifiée par la Belgique le 2 juillet 2009, précise que les États doivent prendre des mesures adéquates pour assurer aux personnes handicapées, sur la base de l'égalité avec les autres, l'accès à l'environnement physique, aux transports,

de besprekingen een interessante ontwikkeling heeft doorgemaakt zowel op politiek als op menselijk vlak. De door de werkgroep voorgestelde tekst is een mooi werkstuk. De leden van de commissie delen dezelfde vaststelling voor mensen met een handicap voor de publiek toegankelijke gebouwen in het Brussels Gewest.

In België maken mensen met een beperkte mobiliteit 30 % van de bevolking uit. Het gaat om mensen met een motorische, fysieke, zintuiglijke, geestelijke, psychische, cognitieve of meervoudige handicap, maar ook om slechtzienden of slechthorenden, bejaarden, tijdelijk gewonden, mensen met een geestelijke beperking of zelfs ouders met een kinderwagen.

Door hun beperkte mobiliteit hebben deze mensen het nog te vaak moeilijk om zich te verplaatsen naar en hun weg te vinden in gebouwen die voor het publiek toegankelijk zijn. *De facto* zijn ze uitgesloten van het sociale leven.

Als wij het sociale paradigma aanhangen dat de problemen van personen met een handicap minder voortvloeien uit de aard van hun handicap dan uit de manier waarop de samenleving is georganiseerd, dan is het de plicht van de overheid om zoveel mogelijk obstakels weg te nemen die personen met een handicap verhinderen hun recht op volledige deelname aan alle aspecten van het maatschappelijke leven uit te oefenen.

Voor de voor het publiek toegankelijke gebouwen worden in Brussel weliswaar inspanningen geleverd met betrekking tot nieuwe gebouwen of gebouwen waarvoor een stedenbouwkundige vergunning vereist is, maar er zijn nog steeds obstakels en bestaande gebouwen blijven onder de radar.

Dit voorstel van resolutie wil de toegankelijkheid van voor het publiek toegankelijke gebouwen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verbeteren. De commissie voor de Territoriale ontwikkeling krijgt hier een primeur.

Verschillende transnationale teksten herinneren eraan dat elke discriminatie, onder meer op grond van een handicap, verboden is (Universele Verklaring van de rechten van de mens, Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, Handvest van de grondrechten van de Europese Unie).

Voorts bepaalt artikel 9 van het VN-Verdrag van 30 maart 2007 inzake de rechten van personen met een handicap, dat door België op 2 juli 2009 is geratificeerd, dat de staten passende maatregelen moeten nemen om ervoor te zorgen dat personen met een handicap op voet van gelijkheid met anderen toegang krijgen tot de fysieke omgeving, vervoer, informatie en communicatie, met

à l'information et à la communication, y compris aux systèmes et technologies de l'information et de la communication, et aux autres équipements et services ouverts ou fournis au public, tant dans les zones urbaines que rurales.

Ces mesures, parmi lesquelles figurent l'identification et l'élimination des obstacles et barrières à l'accessibilité, s'appliquent, entre autres aux bâtiments, à la voirie, aux transports et autres équipements intérieurs ou extérieurs, y compris les écoles, les logements, les installations médicales et les lieux de travail.

Suite à la ratification de la Convention, le Comité des droits des personnes handicapées des Nations unies émet des recommandations tous les quatre ans. Les dernières sont en cours d'élaboration, mais – le cadre législatif belge et bruxellois ayant peu évolué en cinq ans – celles émises en 2014 restent éclairantes en ce qui concerne l'accessibilité (art. 9) :

Le Comité s'inquiète de l'insuffisance d'accessibilité pour les personnes handicapées, qu'il n'existe pas de plan national avec des objectifs chiffrés clairs, et que le manque d'accessibilité ne soit pas suffisamment considéré comme un problème. Il constate que les mesures gouvernementales se sont focalisées principalement sur l'accessibilité pour les personnes ayant un handicap physique et qu'il n'y a guère de mesures qui favorisent l'accessibilité des personnes handicapées auditives, visuelles, intellectuelles ou psychosociales.

Le Comité recommande à l'État partie d'adopter un cadre juridique avec des objectifs précis et obligatoires en matière d'accessibilité, tels que bâtiments, routes et transports, services et accessibilité numérique. Ce cadre juridique devrait également assurer le suivi de l'accessibilité et un calendrier concret pour ce suivi, et évaluer les modifications progressives apportées à ces infrastructures. Des sanctions dissuasives doivent être intégrées dans le cadre juridique en cas de non-respect de ces dispositions. Le Comité prie instamment l'État partie que les autorités publiques qui fournissent les certificats de construction reçoivent une formation sur l'accessibilité et la conception universelle. À ce sujet, le Comité recommande à l'État partie d'élaborer une stratégie cohérente en matière d'accessibilité avec un plan national et des objectifs chiffrés clairs à courte, moyenne et à longue échéance. Il recommande de promouvoir tous les aspects de l'accessibilité, conformément à la Convention et à la lumière du Commentaire Général n° 2, incluant l'accessibilité à la langue des signes, couvrant tout le pays en matière de langue des signes, sur un pied d'égalité avec les autres citoyens dans les différentes langues officielles et différentes formes de communication, quel que soit leur lieu de résidence dans le pays en termes d'accès aux services publics, avec une attention toute particulière aux procédures relatives à l'application de la loi et de la justice.

inbegrip van informatie- en communicatiesystemen en -technologieën, en andere faciliteiten en diensten die openstaan voor of verleend worden aan het publiek, zowel in stedelijke gebieden als op het platteland.

Deze maatregelen, die de opsporing en verwijdering van obstakels en belemmeringen voor de toegankelijkheid omvatten, zijn onder meer van toepassing op gebouwen, wegen, vervoer en andere binnen- en buitenfaciliteiten, waaronder scholen, woningen, medische voorzieningen en werkplekken.

Ingevolge de ratificatie van het verdrag brengt het VN-Comité voor de rechten van personen met een handicap om de vier jaar aanbevelingen uit. Aan de meest recente aanbevelingen wordt nog gewerkt, maar - aangezien de Belgische en Brusselse wetgeving op vijf jaar tijd weinig is veranderd - blijven die van 2014 verhelderend wat de toegankelijkheid betreft (art. 9) :

Het Comité vreest dat de toegankelijkheid voor personen met een handicap onvoldoende is, dat er geen nationaal plan is met duidelijke cijfermatige doelstellingen en dat het gebrek aan toegankelijkheid onvoldoende als een probleem wordt beschouwd. Het Comité stelt vast dat de overheidsmaatregelen vooral gericht zijn geweest op de toegankelijkheid voor mensen met een lichamelijke handicap en dat er nauwelijks maatregelen zijn die de toegankelijkheid voor mensen met een auditieve, visuele, intellectuele of psychosociale handicap bevorderen.

Het Comité beveelt aan dat de staat die partij is bij het verdrag een rechtskader vaststelt met specifieke en verplichte doelstellingen inzake toegankelijkheid, zoals gebouwen, wegen en vervoer, diensten en digitale toegankelijkheid. Dit rechtskader moet ook zorgen voor toezicht op de toegankelijkheid en een concreet tijdschema voor dit toezicht, en de geleidelijke aanpassingen van deze infrastructuren beoordelen. In het rechtskader moeten ontradende sancties bij niet-naleving worden opgenomen. Het Comité dringt er bij de staat die partij is bij het verdrag op aan dat de overhedsdiensten die bouwattesten afgeven, een opleiding zouden krijgen over toegankelijkheid en universeel ontwerp. Daartoe beveelt het Comité aan dat de staat die partij is bij het verdrag een coherente toegankelijkheidsstrategie ontwikkelt met een nationaal plan en duidelijke cijfermatige doelstellingen voor de korte, middellange en lange termijn. Het beveelt aan alle aspecten van toegankelijkheid te bevorderen, overeenkomstig het verdrag en in het licht van algemeen commentaar nr. 2, met inbegrip van de toegankelijkheid in gebarentaal, die het hele land bestrijkt, op voet van gelijkheid met andere burgers in de verschillende landstalen en verschillende vormen van communicatie, ongeacht waar zij in het land hun woonplaats hebben, voor wat de toegang tot openbare diensten betreft, met bijzondere aandacht voor procedures betreffende de toepassing van het recht en de rechtspraak.

Cadre légal national

En Belgique, bien que la Constitution n'aborde pas le handicap, elle proclame l'égalité des Belges. Le 10 juillet 2020, le Sénat belge a voté un texte insérant une disposition spécifique en faveur des personnes handicapées dans la Constitution. Le texte est le suivant : Il est inséré, dans le titre II de la Constitution, un article 22ter rédigé comme suit : « Art. 22ter. Chaque personne en situation de handicap a le droit à une pleine inclusion dans la société, y compris le droit à des aménagements raisonnables. La loi, le décret ou la règle visée à l'article 134 garantissent la protection de ce droit. » La Chambre doit encore voter ce texte.

La loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre certaines formes de discrimination interdit les discriminations fondées entre autres sur l'état de santé actuel ou futur, un handicap, une caractéristique physique ou génétique.

Cependant, à l'inverse de certaines dispositions légales à l'étranger, la loi belge anti-discrimination n'impose pas une obligation générale d'accessibilité.

Cadres légaux nationaux étrangers

En France, l'accessibilité de l'ensemble des bâtiments (publics ou privés) ouverts au public a fait l'objet d'une réglementation générale contraignante. Il s'agit de la loi « pour l'égalité des droits et des chances, la participation et la citoyenneté des personnes handicapées », dite « loi handicap » adoptée le 11 février 2005. Cette loi crée l'obligation de mise en accessibilité des bâtiments et des transports dans un délai maximum de 10 ans. L'accessibilité est pensée quel que soit le handicap (physique, sensoriel, mental, psychique, cognitif, polyhandicap) et concerne locaux d'habitation neufs, privés ou publics et dans certains cas, des locaux d'habitation existants lorsqu'ils sont l'objet de travaux.

Mme Fremault exprime le souhait que la commission puisse dans un avenir proche se rendre en France pour y voir sur place des exemples de réussites qui peuvent nous inspirer.

Cadre légal régional et communautaire

Au niveau régional, l'ordonnance du 8 décembre 2016 portant sur l'intégration de la dimension du handicap dans les lignes politiques de la Région de Bruxelles-Capitale, l'ordonnance du 23 décembre portant intégration de la dimension du handicap dans les lignes politiques de la Commission communautaire commune, et le décret du 15 décembre 2015 portant intégration de la dimension du handicap dans les lignes politiques de la Commission communautaire française, imposent la prise en compte de la

National rechtskader

In België gaat de Grondwet weliswaar niet in op handicaps, maar de Grondwet stelt wel dat alle Belgen gelijk zijn. Op 10 juli 2020 heeft de Belgische Senaat een tekst goedgekeurd die een specifieke bepaling voor personen met een handicap in de Grondwet opneemt. De tekst luidt als volgt : in titel II van de Grondwet wordt een artikel 22 ter ingevoegd, dat als volgt luidt : "Art. 22ter. Elke persoon met een handicap heeft recht op volledige integratie in de samenleving, met inbegrip van het recht op redelijke aanpassingen. De wet, het decreet of de regel bedoeld in artikel 134 waarborgen de bescherming van dit recht." De Kamer moet nog deze tekst nog goedkeuren.

De wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie verbiedt discriminatie op grond van, onder meer, huidige of toekomstige gezondheidstoestand, handicap of een fysiek of genetisch kenmerk.

In tegenstelling tot sommige wettelijke bepalingen in het buitenland legt de Belgische antidiscriminatiewetgeving echter geen algemene toegankelijkheidsverplichting op.

Rechtskaders in andere landen

In Frankrijk is de toegankelijkheid van alle (openbare of particuliere) voor het publiek toegankelijke gebouwen onderworpen aan een algemeen bindende regelgeving. Dit is de wet "voor gelijke rechten en kansen, participatie en burgerschap van personen met een handicap", bekend als de "handicapwet" die op 11 februari 2005 is goedgekeurd. Deze wet schept de verplichting om gebouwen en vervoer binnen een termijn van maximaal 10 jaar toegankelijk te maken. Voor de toegankelijkheid wordt geen onderscheid gemaakt tussen handicaps (fysiek, zintuiglijk, mentaal, psychisch, cognitief, meervoudige handicap) en betreft nieuwe particuliere of openbare woonruimten en in bepaalde gevallen bestaande woonruimten wanneer deze het voorwerp uitmaken van werkzaamheden.

Mevrouw Fremault spreekt de wens uit dat de commissie in de nabije toekomst een bezoek kan brengen aan Frankrijk om voorbeelden van successen te zien die ons kunnen inspireren.

Rechtskader op het niveau van het gewest en de gemeenschappen

Op gewestelijk niveau eisen de ordonnantie van 8 december 2016 betreffende de integratie van de gehandicaptenproblematiek in de beleidslijnen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de ordonnantie van 23 december betreffende de integratie van de gehandicaptenproblematiek in de beleidslijnen van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en het decreet van 15 december 2015 betreffende de integratie van de gehandicaptenproblematiek in de beleidslijnen van de Franse

dimension du handicap et de la protection et de la promotion des droits de l'homme des personnes handicapées dans toutes les politiques par les personnes responsables de l'élaboration, de la mise en œuvre et de l'évaluation de ces politiques.

Au niveau de la Commission communautaire française il existe également un décret relatif à l'inclusion de la personne handicapée qui, dans sa version coordonnée en vigueur au 1er janvier 2019, définit l'inclusion comme la participation de la personne handicapée dans toutes les dimensions de la vie sociale et quotidienne, avec la même liberté de choix que les autres personnes, et prenant des mesures efficaces et appliquées pour garantir la pleine jouissance de ce droit ainsi que sa pleine insertion et participation à la société.

L'accessibilité est également définie comme étant : la possibilité pour chacun obtenue à tout moment et en toute sécurité, la façon égale et autonome, à son cadre de vie, ainsi que de se déplacer, d'utiliser et de comprendre tous les lieux, services, produits et activités offerts par la société.

Pour ce qui concerne spécifiquement l'accès au bâti, le Règlement Régional d'Urbanisme (RRU) consacre un titre entier (Titre IV) à l'accessibilité des bâtiments aux personnes à mobilité réduite. Les prescriptions de ce titre sont obligatoires et s'appliquent de manière générale à tous les bâtiments ou équipements destinés à être utilisés par le public, quelle que soit leur taille, de la gare au distributeur de billets (cf. art. 1, § 3 pour la liste des bâtiments et équipements concernés). Ces normes s'appliquent à tous les actes et travaux soumis à permis d'urbanisme ou faisant l'objet d'une dispense de permis, effectués sur des bâtiments et équipements neufs ou existants, destinés à un usage par le public.

Ainsi à Bruxelles, malgré un RRU volontariste, le Collectif Accessibilité Wallonie Bruxelles (CAWaB) relève notamment que les bâtiments neufs ou soumis à permis d'urbanisme ne sont évalués que sur plan et pas *in situ*. Or sur plan, si l'emplacement, par exemple, d'un dispositif sanitaire peut être évalué, sa hauteur échappe à tout contrôle. Un défaut de mise en œuvre de quelques centimètres peut rendre l'accessibilité nulle. Ainsi, différents aménagements nécessaires ne peuvent être vérifiés sur plan et nécessiteraient aussi une visite de contrôle sur place. Autre point : même pour les bâtiments neufs, il n'existe pas de certification d'accessibilité obligatoire ni de sanction en cas de non-respect des normes. Enfin, les bâtiments existants et ouverts au public ne sont pas concernés par les normes du RRU, aucune obligation ou incitation à une mise en accessibilité n'est prévue.

Gemeenschapscommissie, dat de gehandicaptenproblematiek en de bescherming en bevordering van de mensenrechten van personen met een handicap bij elk beleid de nodige aandacht krijgen van de verantwoordelijken voor de ontwikkeling, de uitvoering en de evaluatie van dit beleid.

Op het niveau van de Franse Gemeenschapscommissie bestaat er ook een decreet betreffende de inclusie van de gehandicapte persoon dat, in de gecoördineerde versie die op 1 januari 2019 van kracht was, inclusie definieert als de deelname van de gehandicapte persoon aan alle dimensies van het sociale en dagelijkse leven, met dezelfde keuzevrijheid als andere mensen, en het nemen van doeltreffende en toegepaste maatregelen om het volledige genot van dit recht en zijn volledige inclusie en deelname aan de samenleving te waarborgen.

Toegankelijkheid wordt ook gedefinieerd als : de mogelijkheid voor iedereen om op elk moment, op een gelijke en onafhankelijke wijze, toegang te hebben tot zijn of haar leefomgeving, alsmede om zich te verplaatsen, gebruik te maken van en wegwijs te worden in alle plaatsen, diensten, producten en activiteiten die door de samenleving worden aangeboden.

Wat specifiek de toegang tot gebouwen betreft, wijdt de gewestelijke stedenbouwkundige verordening (GSV) een volledige titel (titel IV) aan de toegankelijkheid van gebouwen voor personen met een beperkte mobiliteit. De voorschriften van deze titel zijn bindend en gelden in het algemeen voor alle gebouwen of inrichtingen die bestemd zijn voor gebruik door het publiek, ongeacht hun omvang, gaande van spoorwegstations tot ticketautomaten (zie art. 1, § 3 voor de lijst van de gebouwen en inrichtingen). Deze normen zijn van toepassing op alle handelingen en werken waarvoor een stedenbouwkundige vergunning vereist is of waarvoor een vrijstelling geldt, die worden uitgevoerd aan nieuwe of bestaande gebouwen en installaties die bestemd zijn voor gebruik door het publiek.

In Brussel wijst het Collectif Accessibilité Wallonie Bruxelles (CAWaB) erop dat ondanks een slagvaardige GSV nieuwe gebouwen of gebouwen waarvoor een stedenbouwkundige vergunning nodig is, alleen op basis van plannen worden beoordeeld en niet ter plaatse. De plaats van bijvoorbeeld een sanitaire voorziening kan weliswaar op het plan worden beoordeeld, maar de hoogte ervan wordt niet gecontroleerd. Enkele centimeters verschil kan de toegankelijkheid onmogelijk maken. Verschillende noodzakelijke aanpassingen kunnen dus niet op het plan worden gecontroleerd en zouden ook een inspectiebezoek ter plaatse vereisen. Een ander punt is dat er zelfs voor nieuwe gebouwen geen verplichte toegankelijkheidscertificering en geen sancties voor niet-naleving bestaan. Ten slotte vallen bestaande publiek toegankelijke gebouwen niet onder de GSV-normen en is er geen verplichting of stimulans om ze toegankelijk te maken.

La présente proposition de résolution vise dès lors à améliorer progressivement l'accessibilité des bâtiments ouverts au public appartenant, en propriété ou en location, à la Région de Bruxelles-Capitale. Les auditions ont permis d'étayer le texte et de parvenir à un bon document. À l'instar de la résolution autisme, le présent texte sera une ligne de conduite pour continuer à travailler de manière productive entre la majorité et l'opposition. L'intervenant conclut par des remerciements envers la collaboration de chacun. Ce texte nous élève collectivement.

M. Ahmed Mouhssin commence par remercier le cabinet du secrétaire d'État Pascal Smet qui a bien voulu apporter sa touche à l'élaboration du texte final du groupe de travail. Il est souvent reproché aux textes venant du Parlement de ne pas être techniquement assez pointu et cette participation de la part du cabinet permet d'éviter cet écueil. Le CAWaB de son côté a alimenté énormément ce texte et ceci tant au moment des auditions que lors du groupe de travail.

Le contenu du texte s'inspire par ailleurs du texte français de 2005 et fixe une série de balises. Une première balise concerne le type de bâtiments. Il s'agit de l'ensemble des bâtiments publics ou d'utilité publique. Le texte invite le gouvernement à définir de manière plus précise le cadre et ceci pour fin 2023. C'est un agenda précis.

Il est demandé au gouvernement de transposer une série de balises. La première balise c'est le diagnostic de l'ensemble des bâtiments publics et accessibles au public. Comme indiqué par le CAWaB, une série de bâtiments neufs ne respecte pas le RRU. Ainsi, près de chez nous au Parlement régional, le bâtiment de la Cocof construit en 2013, ne respecte pas le RRU !

L'ensemble des bâtiments doit dans l'avenir faire un diagnostic qui permettra à un moment donné d'avoir un certificat d'accessibilité. Il mettra en évidence que le bâtiment est accessible à des personnes en situation de handicap.

Le concept de handicap universel a été retenu. Il s'agit donc du handicap sensoriel, psychique, cognitif ou le polyhandicap. Jusqu'à présent, l'approche était seulement celle des PMR, mais il a semblé important d'élargir cette notion.

Dans une analyse faite en Flandre il y a quelques années, sur 147 bâtiments neufs, il a été révélé qu'aucun de ces bâtiments ne respectait la législation à 100 %. La législation date de 1975. Il fallait donc mettre en œuvre quelque chose de nouveau.

La plus-value du texte proposé c'est l'agenda d'accessibilité programmée. En 2005, la France avait mis en place

Dit voorstel van resolutie mikt dan ook op de geleidelijke verbetering van de toegankelijkheid van voor het publiek toegankelijke gebouwen die eigendom zijn van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest of door het gewest worden gehuurd. De hoorzittingen hebben het mogelijk gemaakt de tekst te onderbouwen en een fraai document op te stellen. Net als de resolutie over autisme zal deze tekst een richtsnoer zijn om opbouwend te blijven werken tussen meerderheid en oppositie. Tot slot bedankt de spreker iedereen voor de samenwerking. Deze tekst siert ons allemaal.

De heer Ahmed Mouhssin bedankt allereerst het kabinet van staatssecretaris Pascal Smet, dat zo goed was te willen meewerken aan de definitieve tekst van de werkgroep. Er wordt vaak gezegd dat teksten van het Parlement technisch te wensen overlaten en deze deelname van het kabinet voorkomt dat wij ons aan deze steen stoten. Het CAWaB van zijn kant heeft veel input geleverd voor de tekst, zowel tijdens de hoorzittingen als in de werkgroep.

De inhoud van de tekst is overigens geïnspireerd op de Franse tekst van 2005 en bevat een reeks richtsnoeren. Het eerste richtsnoer betreft het type gebouwen. Dit betreft alle openbare gebouwen of gebouwen van openbaar nut. In de tekst wordt de regering verzocht het kader voor eind 2023 nader te omschrijven volgens een strikt tijdschema.

De regering wordt verzocht een reeks richtsnoeren in de praktijk om te zetten. Het eerste is de doorlichting van alle openbare en voor het publiek toegankelijke gebouwen. Zoals aangegeven door het CAWaB voldoet een aantal nieuwe gebouwen niet aan de GSV. Bij ons in het gewestparlement bijvoorbeeld, voldoet het gebouw van de FGC uit 2013 niet aan de normen van de GSV !

In de toekomst zullen alle gebouwen een doorlichting moeten krijgen met het oog op het verkrijgen van een toegankelijkheidscertificaat. Hieruit zal blijken dat het gebouw toegankelijk is voor mensen met een handicap.

Het begrip universele handicap wordt gehandhaafd. Dit betekent zintuiglijke, psychologische, cognitieve of meervoudige handicap. Tot nu toe vertrok de aanpak enkel vanuit de personen met een beperkte mobiliteit, maar het leek belangrijk dit begrip te verbreden.

Bij een analyse van 147 nieuwe gebouwen in Vlaanderen enkele jaren geleden bleek dat geen enkel gebouw volledig aan de wetgeving voldeed. De wetgeving dateert van 1975. Tijd voor iets nieuws dus.

De meerwaarde van de voorgestelde tekst is het tijdschema voor de geprogrammeerde toegankelijkheid. In

un programme d'accessibilité de tous ses bâtiments. L'on a constaté que ce n'est que tout à la fin que tous les acteurs se précipitent pour respecter les délais. En 2015, la France a dès lors changé le processus en disant qu'il fallait accompagner l'ensemble des acteurs au travers d'un agenda. Cet agenda est construit par les propriétaires des immeubles, mais aussi par une série d'associations compétentes pour accompagner les acteurs publics. Ces acteurs existent du côté de la Cocof. L'idée est donc de s'inspirer de ce qui existe du côté de la Cocof et de l'élargir au niveau bruxellois. Le diagnostic d'accessibilité reconnue sera mis en place.

Un autre élément essentiel qui a fait débat, c'est de prévoir des sanctions. Ce n'est prévu que très tard, à savoir en 2033. Cette date peut sembler lointaine au regard de la quantité de travail nécessaire. Ceci demandait de fixer un délai raisonnable. Cette date a été réfléchie et négociée avec le secteur. Mieux vaut en effet avoir un délai avec un agenda. Cette date lointaine ne signifie aucunement qu'entre-temps, on peut ne rien faire. Les acteurs mettront en place l'agenda ainsi que des travaux qui améliorent l'accessibilité. En 2033, tous les bâtiments publics bruxellois seront accessibles aux personnes en situation de handicap. C'est un grand et long programme sur lequel il existe un consensus et il faut le saluer comme une excellente chose.

2005 heeft Frankrijk reeds een programma voor de toegankelijkheid van al zijn gebouwen uitgerold. Het viel daarbij op dat pas helemaal aan het einde alle spelers de deadlines probeerden te halen. In 2015 veranderde Frankrijk daarom de werkwijze en dienden alle betrokkenen een tijdschema te volgen. Dit schema wordt opgesteld door de eigenaars van de gebouwen, maar ook door een reeks verenigingen die weten hoe de publieke actoren te begeleiden. Deze actoren bestaan bij de FGC. Het idee is dus om inspiratie te putten uit wat er bij de FGC bestaat en dit uit te breiden naar het Brusselse niveau. De erkende toegankelijkheidsdoorlichting zal worden uitgevoerd.

Een ander essentieel element dat het onderwerp van besprekking is geweest, is het opleggen van sancties. Dit gebeurt pas laat, in 2033. Deze datum kan ver weg lijken gezien de berg werk die verzet moet worden. Er diende dus een redelijke termijn te worden vastgesteld. Deze datum is weloverwogen en er is met de sector over onderhandeld. Het is beter om een deadline te hebben met een tijdschema. Deze verre datum betekent niet dat er in de tussentijd niets kan worden gedaan. De betrokken partijen zullen het programma uitvoeren, alsook de werken die de toegankelijkheid verbeteren. Tegen 2033 zullen alle openbare gebouwen in Brussel toegankelijk zijn voor personen met een handicap. Dit is een uitgebreid programma op lange termijn waarover een consensus bestaat en dat is een uitstekende zaak.

III. Exposé introductif de Mme Céline Fremault de la proposition de résolution relative à l'accessibilité pour les personnes en situation de handicap des bâtiments ouverts au public en Région de Bruxelles-Capitale (Doc n° A-287 /1 – 2020/2021)

Mme Céline Fremault renvoie à l'exposé susmentionné du texte proposé par le groupe de travail.

IV. Discussion générale conjointe

Mme Aurélie Czekalski remercie au nom de son groupe les membres du groupe de travail qui ont permis d'aboutir à cette proposition de résolution. Sous l'impulsion de Mme Céline Fremault, il a été possible d'aboutir sur ce texte.

La Région connaît des lacunes en matière d'accessibilité des bâtiments ouverts au public en Région bruxelloise. Il est important que ces derniers soient réellement accessibles,

III. Inleidende uiteenzetting van mevrouw Céline Fremault over het voorstel van resolutie betreffende de toegankelijkheid voor personen met een handicap van de gebouwen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die openstaan voor het publiek (Stuk nr. A-287 /1 – 2020/2021)

Mevrouw Céline Fremault verwijst naar de bovenge noemde uiteenzetting van de tekst voorgesteld door de werkgroep.

IV. Samengevoegde algemene besprekking

Namens haar fractie bedankt mevrouw Aurélie Czekalski de leden van de werkgroep die dit voorstel van resolutie mee tot stand hebben gebracht. Onder impuls van mevrouw Céline Fremault is deze tekst tot stand gekomen.

De toegankelijkheid van voor het publiek toegankelijke gebouwen in het Brussels Gewest schiet tekort. Het is belangrijk dat deze gebouwen werkelijk toegankelijk

qu'un diagnostic soit posé, qu'il y ait un agenda précis, mais également de fournir une attestation quant à cette accessibilité et que tout cela soit contrôlé, etc. C'est ce que demande la présente proposition de résolution.

En Belgique, 30 % de la population éprouve des difficultés à se déplacer et est confrontée à des obstacles qu'on ne peut surmonter seul ou alors très difficilement. Ces personnes sont considérées comme personnes à mobilité réduite.

Pour résumer, il s'agit de toute personne qui, à un moment ou un autre de la vie, est susceptible de voir sa mobilité entravée. Ces difficultés portent donc atteinte à l'autonomie de la personne, limitent ses déplacements et sa capacité d'intégration à la société en général. Dès lors, cela les prive également d'accéder à de nombreux bâtiments ouverts au public en Région bruxelloise.

Les personnes qui n'ont pas de handicap ne se rendent pas toujours compte des difficultés rencontrées par les personnes à mobilité réduite. Mme Czekalski rappelle que son grand-père était aveugle et elle se souvient avoir été confrontée à de gros problèmes dans la vie quotidienne. Il avait besoin d'une tierce personne pour accéder à un bâtiment ou pour bénéficier de certaines informations.

Depuis des années, sa famille est en contact avec de nombreuses associations et personnes à mobilité réduite. Chaque jour, toutes ces personnes sont confrontées à des difficultés qui mettent en péril leur autonomie.

C'est un sujet qui touche tout le monde. Cela dépasse les clivages politiques et les mandataires politiques ont pour mission d'améliorer les choses.

L'accessibilité des personnes à mobilité réduite doit être imposée tant pour l'accès à des bâtiments publics que pour la circulation intérieure des bâtiments publics.

Il suffit de regarder le Parlement bruxellois où il existe des endroits qui ne sont pas accessibles aux personnes à mobilité réduite. Comme beaucoup de députés, Mme Czekalski organise parfois une visite du Parlement. Lors de ces visites, que ça soit pour « Marie » ou encore pour « Hatim », il a fallu réfléchir au parcours dans notre bâtiment et adapter la visite.

Un témoignage que « Jacques » lui fait souvent : il doit se battre pour pouvoir accéder aux bâtiments ouverts au public en Région bruxelloise. Chaque démarche, chaque déplacement doit être anticipé, se préparer pour éviter que ça ne se transforme en cauchemar alors que quand il se rend dans de grandes villes espagnoles, aux Pays-Bas ou

worden, een diagnose wordt gesteld, een precies werkschema wordt gevuld, een toegankelijkheidsattest wordt verstrekt en dat dit alles wordt gecontroleerd enzovoort. Dat is waar dit voorstel van resolutie om draait.

In België heeft 30 % van de bevolking moeite om zich te verplaatsen en worden deze personen geconfronteerd met obstakels die niet of moeilijk alleen kunnen worden overwonnen. Deze mensen worden beschouwd als personen met een beperkte mobiliteit.

Kortom, het gaat om iedereen die op een bepaald moment in zijn leven minder mobiel kan worden. Deze moeilijkheden tasten de autonomie van de persoon aan, beperken zijn of haar verplaatsingen en het vermogen om zich te integreren in de maatschappij in het algemeen. Dit betekent ook dat deze personen geen toegang hebben tot veel gebouwen die openstaan voor het publiek in het Brussels Gewest.

Mensen zonder handicap beseffen niet altijd welke moeilijkheden personen met een beperkte mobiliteit ondervinden. Mevrouw Czekalski herinnert zich haar blinde grootvader en de grote problemen in zijn dagelijkse leven. Hij had steeds iemand nodig om toegang te krijgen tot een gebouw of om bepaalde informatie te ontvangen.

Haar familie heeft al jarenlang contact met vele verenigingen en personen met een beperkte mobiliteit. Al deze mensen worden dagelijks geconfronteerd met moeilijkheden die hun onafhankelijkheid in gevaar brengen.

Dit onderwerp belangt iedereen aan. Het overstijgt de politieke verdeeldheid, en politici hebben de opdracht om dingen te verbeteren.

Zowel voor de toegang tot openbare gebouwen als voor de verplaatsingen binnenin openbare gebouwen moet toegankelijkheid voor personen met een beperkte mobiliteit worden opgelegd.

Kijk maar naar het Brussels Parlement waar er plaatsen zijn die niet toegankelijk zijn voor personen met een beperkte mobiliteit. Net als vele andere parlementsleden organiseert mevrouw Czekalski af en toe een bezoek aan het Parlement. Tijdens deze bezoeken, of het nu om « Marie » of « Hatim » ging, moesten we nadrukken over de route door ons gebouw en het bezoek aanpassen.

“Jacques” vertelt haar vaak dat het telkens een strijd is om toegang te krijgen tot voor het publiek toegankelijke gebouwen in het Brussels Gewest. Elke stap en elk traject moeten worden voorbereid om te voorkomen dat ze in een nachtmerrie eindigen, terwijl hij in grootsteden in Spanje, Nederland of Turkije niet dezelfde

encore en Turquie, il ne rencontre pas les mêmes problèmes d'accessibilité ! Quand « Jacques » a un rendez-vous dans un bâtiment public, il y a bien une rampe pour la première marche et puis avant d'arriver au bureau pour le rendez-vous en question, il se retrouve face à deux marches de 25 cm. Il n'est dès lors pas possible d'avoir le rendez-vous, car il n'y a pas de bureau accessible. Vu les problèmes rencontrés pour ce rendez-vous, après 3 semaines il a dû se résoudre à le faire chez lui. On peut également évoquer un lieu bien connu : l'hôtel de ville de Bruxelles. Il y a bien une rampe pour rentrer dans le bâtiment, mais l'ascenseur est trop petit pour y faire entrer une chaise roulante et le monte-escalier est souvent en panne. Ce qui fait que cet été, les personnes à mobilité réduite n'ont pas pu admirer le tapis de fleurs depuis le balcon de l'Hôtel de Ville par exemple.

Des améliorations ont eu lieu ces dernières années, mais elles restent insuffisantes. Mme Czekalski se réfère à une réponse à une de ses questions adressée au Ministre-Président il y a peu sur l'accessibilité des lieux de tourisme et de culture.

Quand on sait qu'un tiers des personnes en situation handicap n'a jamais voyagé, ni même participé à des excursions d'une journée, en raison de l'inaccessibilité des locaux et des services, on comprend que l'accessibilité soit un enjeu vraiment important.

L'accessibilité dans l'offre touristique, c'est permettre à chacun de participer à la vie sociale en toute autonomie, de se déplacer en toute sécurité, de pouvoir interagir avec les autres dans les espaces visités, de pouvoir faire des choix, de pouvoir voyager comme tout le monde, etc. Actuellement, seuls 12 musées et 10 salles de concert disposent du label « Access-i ». Il y a encore tellement de travail sur la planche !

En conclusion : on ne cesse de répéter que les pouvoirs publics ont un rôle d'exemplarité à jouer. Il faut également améliorer la communication au niveau des bâtiments accessibles de par cette certification.

Il conviendra de consulter les personnes et les associations et d'écouter les critiques et les améliorations à apporter. Mme Czekalski estime qu'il sera intéressant de s'interroger sur l'intégration des personnes porteuses de handicaps au sein du processus et dans cette autorité de contrôle.

Une étape de plus est franchie ce jour. Il existe une grande attente des PMR en matière d'accessibilité des bâtiments ouverts au public en Région bruxelloise. C'est un espoir pour eux d'un futur plus autonome, de pouvoir vivre comme tout le monde, qu'on ne les laisse plus au bord du chemin. Le groupe de travail a pu dépasser les clivages politiques pour aboutir à ce texte. Nous sommes, nous serons tous PMR à un moment de notre vie. Ces avancées

toegankelijkheidsproblemen ondervindt ! Wanneer "Jacques" een afspraak heeft in een openbaar gebouw, is er wel een helling voor de eerste trede maar daarna botst hij, voordat hij in het kantoor voor zijn afspraak raakt, op twee treden van 25 cm. De afspraak wordt dus onmogelijk, omdat er geen toegankelijk kantoor is. Gezien de problemen met deze afspraak, moet hij het na drie weken thuis oplossen. Er is nog zo een plek : het stadhuis in Brussel-Stad. Er is een helling om het gebouw binnen te komen, maar de lift is te klein voor een rolstoel en de traplift is vaak defect. Daardoor konden personen met een beperkte mobiliteit deze zomer bijvoorbeeld het bloementapijt niet zien vanaf het balkon van het stadhuis.

De voorbije jaren zijn er verbeteringen geweest, maar die zijn nog steeds onvoldoende. Mevrouw Czekalski verwijst naar een antwoord op een van haar recente vragen aan de minister-president over de toegankelijkheid van toeristische en culturele plaatsen.

Wanneer men weet dat een derde van de personen met een handicap nog nooit heeft gereisd of zelfs maar heeft deelgenomen aan daguitstappen wegens de ontoegankelijkheid van de gebouwen en diensten, begrijpt men dat de toegankelijkheid echt een grote uitdaging is.

Toegankelijkheid van het toeristische aanbod betekent dat iedereen zelfstandig kan deelnemen aan het sociale leven, zich in alle veiligheid kan verplaatsen, met anderen kan interageren in de bezochte ruimten, keuzes kan maken, kan reizen zoals iedereen enz. Thans beschikken slechts 12 musea en 10 concertzalen over het Access-i-label. Er is nog zoveel werk aan de winkel !

Conclusie : men blijft herhalen dat de overheden het voorbeeld moeten geven. Ook de communicatie over de toegankelijke gebouwen dient te worden verbeterd via deze certificering.

Men dient personen en verenigingen te raadplegen en te luisteren naar de kritiek en de aan te brengen verbeteringen. Mevrouw Czekalski vindt het interessant om de integratie van personen met een handicap in dit proces en binnen dit controleorgaan te onderzoeken.

Vandaag wordt er een extra stap gezet. De PBM's verwachten veel van de toegankelijkheid van de gebouwen die in het Brussels Gewest openstaan voor het publiek. Ze koesteren hoop op een toekomst met meer autonomie, waar ze hun leven kunnen leiden zoals iedereen en niet langer aan de kant worden geschoven. De werkgroep is erin geslaagd de politieke tegenstellingen te overstijgen en tot deze tekst te komen. Op een bepaald moment in ons leven

sont pour tous les PMR d'aujourd'hui et de demain, pour eux, pour nous, pour nos proches.

Mme Soetkin Hoessen exprime, au nom du groupe Groen, son soutien sans réserve à ce texte. C'est un bel exemple de collaboration, même s'il a fallu un peu de temps pour y arriver. Il y a eu une audition et un groupe de travail, mais on peut se féliciter du texte final. Elle remercie M. Mouhssin et Mme Fremault pour leur ouverture d'esprit. C'est un texte important car à terme, l'accessibilité concerne tout un chacun. Un rattrapage s'impose, et cela nécessite des budgets, un calendrier et des sanctions en cas de non-respect du calendrier. Good Living sera très important pour l'accessibilité des nouveaux bâtiments. Le gouvernement y travaille parce que les pouvoirs publics doivent montrer l'exemple. La ville doit être accessible à tous, et c'est la raison pour laquelle son groupe soutiendra ce texte.

M. Mathias Vanden Borre remercie les auteurs d'avoir inscrit ce sujet à l'ordre du jour. Il est trop souvent passé au bleu, alors qu'il concerne tout le monde. L'orateur commence son intervention par une remarque générale : il fait partie d'un petit groupe de trois membres et il y a beaucoup de travail ; c'est pourquoi il n'a pas pu participer au groupe de travail. Les personnes en situation de handicap rencontrent de nombreux problèmes à Bruxelles : il n'y a pas, ou pas assez de places de parking qui leur sont réservées, certaines ont été purement et simplement supprimées ; parfois, une terrasse les recouvre, parfois, elles ne sont pas accessibles. Les trottoirs, l'accès aux transports publics, les autres espaces tels que les musées, les cafés, les restaurants, constituent autant de situations problématiques.

Un titre entier (titre IV) du règlement régional d'urbanisme est consacré à l'accessibilité des bâtiments par les personnes à mobilité réduite. Les dispositions prévues sous ce titre sont contraignantes et elles s'appliquent à tous les bâtiments ou équipements accessibles au public depuis 2010.

Pour faire connaître la nouvelle réglementation flamande, on a lancé le Handboek Toegankelijkheid Publieke Gebouwen (« Manuel d'accessibilité des bâtiments publics »), établi par le département Gelijke Kansen), un site web où les architectes et les concepteurs peuvent trouver les normes et de nombreux bons exemples. Les architectes et les fonctionnaires peuvent notamment y trouver une liste de contrôle qui leur permet de vérifier facilement si un bâtiment répond aux conditions.

Faut-il encore prévoir des sanctions si tous les actes et travaux qui sont soumis à permis d'urbanisme ou en sont dispensés, et qui sont réalisés sur des bâtiments et

zijn en worden we allemaal PBM's. Deze vooruitgang is er dan ook voor alle PBM's van vandaag en morgen, voor ons en onze naasten.

Mevrouw Soetkin Hoessen geeft vanuit de Groenfractie volmondig haar steun aan deze tekst. Het is een mooi voorbeeld van samenwerking, zelfs indien het enige tijd heeft geduurd om deze tekst tot stand te brengen. Er is een hoorzitting geweest en een werkgroep werd samengeroept maar de eindtekst mag er echt wel zijn. Zij dankt de heer Mouhssin en mevrouw Fremault voor hun open opstelling. Het is een belangrijke tekst omdat toegankelijkheid eenieder op termijn aanbelangt. Een inhaalbeweging is noodzakelijk en hiervoor zijn de nodige budgetten nodig, een kalender en sancties wanneer de timing niet gevuld wordt. Good living zal voor de toegankelijkheid van nieuwe gebouwen erg belangrijk zijn. De regering maakt er werk van want de overheid heeft een voorbeeldfunctie. De stad moet toegankelijk zijn voor iedereen en daarom zal haar fractie deze tekst steunen.

De heer Mathias Vanden Borre dankt de indieners om het thema op de agenda te plaatsten. Al te vaak wordt het over het hoofd gezien hoewel het iedereen aanbelangt. Hij start zijn betoog met een algemene opmerking over het feit dat hij lid is van een kleine fractie van drie leden en dat er veel werk te verrichten is. Om deze reden heeft hij niet kunnen deelnemen aan de werkgroep. Mensen met een beperking ontmoeten veel problemen in Brussel : er zijn geen of onvoldoende parkeerplaatsen voor gehandicapten, enkele daarvan werden regelrecht geschrapt, soms is een terras boven gesitueerd, soms is dat niet toegankelijk. Voetpaden, de toegang tot openbaar vervoer, andere ruimtes zoals musea, cafés, restaurants, het zijn allemaal probleemsituaties.

In de Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening is een hele titel (Titel IV) gewijd aan de toegankelijkheid van de gebouwen voor personen met beperkte mobiliteit. De voorschriften van deze titel zijn verplicht en gelden voor alle voor het publiek toegankelijke gebouwen of uitrusting sinds 2010.

Om de nieuwe regelgeving te verspreiden werd het "Handboek Toegankelijkheid publieke gebouwen" (opgemaakt door departement Gelijke Kansen) gelanceerd, een website waar architecten en ontwerpers de normen en veel goede voorbeelden terugvinden. Architecten en ambtenaren vinden hier onder meer een checklist zodat zij op een eenvoudige wijze kunnen nagaan of een gebouw aan de voorwaarden voldoet.

Zijn sancties wel nog nodig als alle handelingen en werken die onderworpen zijn aan een stedenbouwkundige vergunning of vrijgesteld zijn van een stedenbouwkundige

équipements neufs ou existants à usage public doivent tenir compte de l'accessibilité de ces bâtiments pour les personnes à mobilité réduite ?

Le groupe de travail a donc une approche trop bureaucratique de la question. Ainsi, il est question de sanctions, d'une autorité de contrôle, d'attestations d'accessibilité, etc. À première vue, cela va créer des tracasseries administratives. Il serait donc préférable de légiférer d'emblée.

Le groupe Ecolo mise sur des sanctions en 2033. La N-VA croit davantage en une approche positive et souligne que la présente résolution lie ce gouvernement, mais pas le prochain.

En ce qui concerne le contenu de la proposition de résolution, l'orateur émet les réserves suivantes.

Les auteurs de la proposition de résolution demandent notamment au Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale d'agir, en concertation avec les autorités locales, sur la mise en accessibilité aux personnes en situation de handicap de tous les bâtiments de l'ensemble des établissements publics ou d'utilité publique (ERPP) bruxellois, pour 2033 au plus tard. Les établissements publics ou d'utilité publique recevant du public seront déterminés par arrêté avant la fin de l'année 2023.

Cela concerne-t-il uniquement les bâtiments des autorités communales et régionales bruxelloises ou également les bâtiments des Communautés, des deux autres Régions, du Gouvernement fédéral ? On se limite aux bâtiments des établissements publics ou d'utilité publique. Qu'en est-il des magasins, des établissements horeca, des événements, etc. ?

La résolution demande de transposer dans la législation bruxelloise cet objectif dans le cadre d'une accessibilité universelle concernant l'ensemble des handicaps, qu'ils soient physiques, sensoriels, mentaux, psychiques, cognitifs ou polyhandicaps :

- en imposant un diagnostic préalable de l'accessibilité, qui est un outil visant à évaluer le niveau d'accessibilité de l'établissement, du point de vue de l'infrastructure et de l'offre de service ;

Qui posera ce diagnostic de l'accessibilité ? Qui traitera ces données ?

- en mettant en place un système d'attestation d'accessibilité universelle pour ces établissements, confirmant qu'ils mettent en œuvre les recommandations formulées pour accueillir et fournir leurs services aux personnes en situation de handicap ;

vergunning en die worden uitgevoerd aan nieuwe of bestaande bouwwerken en uitrusting voor openbaar gebruik, rekening moeten houden met de toegankelijkheid tot die gebouwen voor mensen met een beperkte mobiliteit ?

Het thema wordt aldus te bureaucratisch benaderd door de werkgroep. Zo is er sprake van sancties, een controle-instantie, toegankelijkheidscertificaten, enz. Op het eerste zicht zal dit een administratieve rompslomp creëren. Het ware derhalve beter rechtstreeks regelgevend op te treden.

De Ecolo-fractie heeft het gezien op sancties in 2033. N-VA gelooft meer in een positieve benadering en onderstreept dat voorliggende resolutie deze regering bindt, niet de volgende.

Wat de inhoud van het resolutievoorstel betreft maakt de spreker volgende bedenkingen.

De opstellers van het voorstel van resolutie verzoeken de Brusselse Hoofdstedelijke Regering onder meer om in overleg met de plaatselijke besturen uiterlijk in 2033 alle gebouwen van alle openbare instellingen of instellingen van openbaar nut in Brussel toegankelijk te maken voor personen met een handicap. De openbare instellingen of instellingen van openbaar nut die het publiek ontvangen, zullen vóór eind 2023 bij besluit worden vastgesteld.

Slaat dit enkel op de gebouwen van de Brusselse gemeentelijke en gewestelijke overheden of heeft dit ook betrekking met gebouwen van de Gemeenschappen, de andere twee Gewesten, de federale regering ? Er wordt enkel gesproken over gebouwen van openbare instellingen of van openbaar nut. Hoe zit het met winkels, horeca, evenementen, enz. ?

De resolutie verzoekt om deze doelstelling om te zetten in Brusselse wetgeving in het kader van een universele toegankelijkheid voor alle handicaps, ongeacht of het gaat om fysieke, zintuiglijke, mentale, psychologische, cognitieve of meervoudige handicaps :

- door een voorafgaande toegankelijkheidstoetsing op te leggen, een instrument om het toegankelijkheidsniveau van het etablissement te evalueren, in termen van infrastructuur en dienstenaanbod;

Wie voert die toegankelijkheidstoetsing uit ? Wie zal die gegevens verwerken ?

- door een systeem van universele toegankelijkheids-certificaten voor deze etablissementen in te voeren, waarin wordt bevestigd dat zij de aanbevelingen voor het onthaal en de dienstverlening aan personen met een handicap ten uitvoer leggen;

- en prévoyant un système d'aménagements raisonnables (qui, selon la définition d'Unia, modifient un environnement pour le rendre accessible à une personne en situation de handicap ; de telles mesures compensent l'effet de l'environnement inadapté auquel une personne en situation de handicap est confrontée), dont les conditions seront définies par arrêté ;
- en s'assurant que le diagnostic et l'agenda d'accessibilité programmée soient connus et diffusés largement ainsi que permettant au public de connaître le niveau d'accessibilité, par type de handicap, de l'établissement, ainsi que le planning de mise en accessibilité (affiches, sites communaux, etc.) ;

Cette demande porte sur une disposition de la déclaration de politique générale de cette législature. Le gouvernement souhaite ceci : « Une information complète concernant le niveau d'accessibilité aux personnes en situation de handicap et autres personnes à mobilité réduite des infrastructures et lieux ouverts au public sera donnée aux utilisateurs et visiteurs. »

Cette demande est donc superflue. Qu'a déjà fait le gouvernement à cet égard ?

En Flandre, il y a le site web et la base de données Toegankelijk Vlaanderen (la Flandre accessible), ou Toevla dans sa forme abrégée. On y trouve des informations sur l'accessibilité des bâtiments publics et autres équipements, comme les hôtels, centres culturels, centres sportifs, restaurants, etc.

- en reconnaissant et soutenant financièrement des services en accessibilité agréés par la Région bruxelloise, ayant pour mission d'effectuer les diagnostics d'accessibilité et d'accompagner la mise en place/implémentation (état des lieux, recommandations, budgétisation, propositions d'aménagements raisonnables et production des attestations de conformité) ;

Un peu plus loin dans le texte, on peut lire qu'une autorité de contrôle doit être mise en place pour veiller au respect des règles. Quel est donc le rôle exact de ces services en accessibilité agréés ? Pour sa part, l'orateur privilégie une approche positive.

En Flandre, il y a Inter, l'Agentschap Toegankelijk Vlaanderen (agence Flandre accessible), qui regroupe plusieurs ASBL provinciales et urbaines dans le domaine de l'accessibilité.

Inter est le centre d'expertise flamand en matière d'accessibilité universelle ; il a pour mission d'accompagner et conseiller l'autorité flamande, les autorités provinciales et locales sur les plans techniques et du fond ; de proposer des

- door in een systeem van redelijke aanpassingen (die Unia definieert als veranderingen aan een omgeving, waardoor deze toch toegankelijk wordt voor een persoon met een handicap; zo'n maatregelen neutraliseren het effect van de onaangepaste omgeving waarmee een persoon met een handicap te maken krijgt) te voorzien, waarvan de voorwaarden bij besluit zullen worden vastgesteld;
- door ervoor te zorgen dat de toets en de agenda van de geprogrammeerde toegankelijkheidswerkzaamheden bekend zijn en op grote schaal worden verspreid, en dat het publiek wordt geïnformeerd over het niveau van toegankelijkheid, per type handicap, van het estableissement, alsmede over de planning voor het toegankelijk maken (affiches, gemeentelijke sites, enz.);

Dit verzoek heeft betrekking op een bepaling in de algemene beleidsverklaring voor deze legislatur. De regering wil dat “gebruikers en bezoekers volledige informatie zullen krijgen over de mate waarin een voor het publiek opengestelde infrastructuur of plaats toegankelijk is voor personen met een beperking en andere personen met beperkte mobiliteit”.

Dit verzoek is dan ook overtollig. Wat heeft de regering op dat vlak reeds ondernomen ?

In Vlaanderen is er de website en databank Toegankelijk Vlaanderen (afgekort Toevla). Het biedt informatie over de toegankelijkheid van publieke gebouwen en andere voorzieningen, zoals hotels, culturele centra, sportcentra, restaurants, enz.

- door het erkennen en financieel ondersteunen van door het Brussels Gewest erkende toegankelijkheidsdiensten, die tot taak hebben toegankelijkheidstoetsen uit te voeren en de implementatie te begeleiden (bevindingsstaat, aanbevelingen, budgettering, voorstellen voor redelijke aanpassingen en opstellen van conformiteitscertificaten);

Wat verder in de tekst kan men lezen dat er een controle-instantie ingesteld moet worden die erop toeziet dat de regels worden nageleefd. Wat is dan precies de rol van die erkende toegankelijkheidsdiensten ? Persoonlijk is de spreker meer voorstander van een positieve benadering.

In Vlaanderen is er Inter, het Agentschap Toegankelijk Vlaanderen, een samenvoeging van verschillende provinciale en stedelijke vzw's inzake toegankelijkheid.

Inter is het Vlaams expertisecentrum voor integrale toegankelijkheid; de Vlaamse overheid, de provinciale en lokale overheden technisch en inhoudelijk begeleiden en adviseren; dienstverlening, advies, vorming, onderzoek

services, des avis, des formations, des études et un accompagnement en matière d'accessibilité à d'autres instances publiques et aux tiers ; de réaliser des tests d'accessibilité. À Bruxelles aussi, de nombreux services travaillent sur ce sujet et il me semble important d'unir nos forces au lieu de mener une énième politique de sanction.

Le Parlement doit envoyer un signal sur l'importance de cette question ; c'est pourquoi la N-VA soutiendra ce texte.

M. Jonathan de Patoul tient à excuser M. Marc Loewenstein empêché et qui suit habituellement cette matière. Il a participé au groupe de travail.

Les PMR au sens large (p. ex. les personnes avec des poussettes, aveugles mal entendantes, âgées, etc.) constituent jusqu'à 35 % de la population. L'accessibilité ne peut plus être laissée au rang de slogans. Elle doit être une réalité concrète. Nous serons tous un jour de façon ponctuelle ou permanente des PMR. Une PMR est d'abord une personne.

Une situation est handicapante parce que la marche est trop haute ou parce qu'un quai est mal conçu, parce qu'une information n'est pas accessible sur un site internet ou parce qu'une administration ou un magasin ne sont pas accessibles.

Il faut se préoccuper tout particulièrement des bâtiments accessibles au public. Les pouvoirs publics doivent être exemplaires et ils doivent respecter les recommandations émises par les plus hautes instances telles les Nations unies. C'est à eux de lever les obstacles pour que les PMR puissent participer à la vie sociale sous toutes ses facettes. Ils doivent assurer l'inclusion de ceux qui sont fragilisés.

Au-delà des « il faut », « on n'a qu'à », « nous plaidons pour », il fallait aller plus loin et c'est ce que fait ce texte en instaurant des délais pour un arrêté déterminant ce qu'englobent les ERPP avant la fin de 2023. Un diagnostic préalable est mis en place. Un agenda d'accessibilité est prévu et il correspond à un engagement de la part du gestionnaire dans un délai déterminé. Une attestation d'accessibilité universelle est mise en avant. Une autorité de contrôle et un système de sanctions au-delà de 2023 sont prévus. Enfin, la collaboration avec les communes est prévue et elles auront un travail important à réaliser.

Pour ces raisons son groupe soutiendra le texte et il convient de remercier les auteurs de cette résolution.

en begeleiding over toegankelijkheid bieden aan andere overheden en aan derden; toegankelijkheidsscreenings uitvoeren. Ook in Brussel zijn veel diensten hiermee bezig en het lijkt van belang om deze krachten te bundelen in plaats van nogmaals een sanctionerend beleid te voeren.

Het Parlement dient een signaal te geven over het belang van deze materie en daarom zal N-VA deze tekst steunen.

De heer Jonathan de Patoul verontschuldigt de heer Marc Loewenstein, die verhinderd is en dit onderwerp gewoonlijk volgt. Hij nam deel aan de werkgroep.

Personen met een beperkte mobiliteit in ruime zin (bijvoorbeeld personen met kinderwagens, blinden, slechthorenden, bejaarden enz.) maken tot 35 % van de bevolking uit. Toegankelijkheid moet meer dan een slogan en een concrete realiteit zijn. Ooit zullen we allemaal voor een bepaalde periode of permanent PBM's zijn. Een PBM is in de eerste plaats een persoon.

Een situatie is beperkend omdat een trede te hoog is, omdat een perron slecht ontworpen is, omdat de informatie niet toegankelijk is op een website of omdat een overhedsdienst of winkel niet toegankelijk is.

Er dient bijzondere aandacht te worden besteed aan gebouwen die openstaan voor het publiek. De overheden moeten het voorbeeld geven en gevolg geven aan de aanbevelingen van de hoogste instanties, zoals de Verenigde Naties. Het is aan de overheden om de obstakels weg te nemen, opdat de PBM's kunnen deelnemen aan alle aspecten van het maatschappelijke leven. De overheden moeten zorgen voor de inclusie van kwetsbare personen.

Het was nodig om verder te gaan dan de gebruikelijke formuleringen "we moeten", "we moeten gewoon" en "we pleiten voor". De tekst doet dat door termijnen in te voeren voor een besluit dat voor eind 2023 moet bepalen welke gebouwen beschouwd worden als gebouwen die openstaan voor het publiek. Er wordt een voorafgaande diagnose ingevoerd. Er is voorzien in een tijdschema voor de toegankelijkheid dat overeenkomt met een verbintenis vanwege de beheerde binnen een bepaalde termijn. Er wordt een universeel toegankelijkheidsattest voorgesteld. Na 2023 komen er een controleorgaan en een sanctieregeling. Ten slotte is voorzien in samenwerking met de gemeenten, die veel werk voor de boeg zullen hebben.

Daarom zal zijn fractie de tekst steunen en verdienen de indieners van deze resolutie onze dank.

M. Pepijn Kennis et l'Assemblée citoyenne bruxelloise ont pris connaissance du texte initial Doc n° A-287-1. Il peut y souscrire, mais il estime qu'on pourrait encore aller plus loin.

En guise de préliminaire, l'intervenant fait remarquer qu'il n'a pas été invité à participer au groupe de travail et que l'Assemblée citoyenne le regrette, car elle a également travaillé sur ce sujet. En conséquence, l'orateur a déposé 5 amendements qui émanent directement de l'Assemblée citoyenne.

On éprouve un certain mécontentement face à la Belgique qui a si peu donné suite aux recommandations de l'ONU de 2014. On a agi trop peu et trop tard. Partant du principe d'égalité, c'est la société qui doit s'adapter aux personnes en situation de handicap, et non l'inverse. L'orateur soutient dès lors pleinement la résolution. Toutefois, il aurait souhaité aller plus loin et être plus ambitieux en adoptant une ordonnance contraignante, par exemple.

Il s'interroge sur les bâtiments ouverts au public et sur le texte, qui fait référence aux bâtiments d'utilité publique. Est-ce la même chose ? Cela inclut-il les magasins, les cinémas et les lieux culturels ?

En ce qui concerne la création de l'autorité de contrôle, l'orateur demande si les personnes en situation de handicap y seront intégrées. Le texte est muet sur ce point.

En vue d'une large inclusion, l'Assemblée citoyenne estime qu'une interprétation large de la notion de handicap s'impose. L'orateur reconnaît que, par rapport au texte initial, il a bien été tenu compte de cette extension. Ces personnes doivent également être associées à l'élaboration de la politique.

Les larges définitions de l'ONU ont été suivies dans le texte. L'accès à l'information, aux services, à la communication ou aux transports est également important. Mais c'est là un travail pour une autre commission parlementaire. Les personnes en situation de handicap doivent être associées à la fois à l'élaboration de la législation et à la réalisation d'un état des lieux. Cela vaut d'ailleurs également pour le suivi et la mise en œuvre du plan.

M. Kennis passe ensuite en revue les cinq amendements.

L'amendement n° 1 vise l'établissement d'un état des lieux et d'un plan d'action dans les six mois.

De heer Pepijn Kennis heeft net als de Brusselse burgerassemblee kennis genomen van de oorspronkelijke tekst Doc nr. A-287-1. Zij kan zich hierachter scharen maar vindt dat men nog verder kan gaan.

De spreker maakt een voorafgaande opmerking i.v.m. het feit dat hij niet werd uitgenodigd om deel te nemen aan de werkgroep wat de burgerassemblee betreurt aangezien deze ook gewerkt heeft op bedoeld thema. Als gevolg hiervan heeft de spreker 5 amendementen neergelegd die rechtstreeks voortkomen uit de burgerassemblee.

Een zekere misnoegdheid vloeit voort uit het feit dat België zo weinig heeft gedaan met de aanbeveling van de VN uit 2014. Er werd te weinig en te laat gehandeld. Verder bouwend op het gelijkheidsbeginsel dient de gemeenschap zich aan te passen aan personen met een handicap en niet omgekeerd. Daarom ondersteunt de spreker de resolutie ten volle. Wel had hij verder willen gaan en ambitieuzer willen zijn door bijvoorbeeld een afdwingbare ordonnantie aan te nemen.

Vragen rijzen over de gebouwen die zijn opengesteld voor het publiek en de tekst die verwijst naar gebouwen van openbaar nut. Is dit hetzelfde ? Worden winkels, bioscopen en culturele locaties hierin begrepen ?

Wat betreft het oprichten van de controle-instantie, vraagt de spreker of personen met een handicap erin zullen opgenomen worden. De tekst heeft het niet hierover.

Met het oog op een ruime inclusie, vindt de burgerassemblee dat men de notie van handicap ruim dient te interpreteren. De spreker erkent dat tegenover de oorspronkelijke tekst, deze uitbreiding wel degelijk in de tekst werd opgenomen. Ook bij het maken van het beleid moeten deze mensen betrokken worden.

De ruime definities van de VN werden in de tekst gevuld. Ook de toegang tot informatie of tot dienstverlening communicatie of transport is van belang. Dit is evenwel werk voor een andere parlementaire commissie dan deze. Zowel bij het uitwerken van de wetgeving als bij het opmaken van een stand van zaken, dienen personen met een handicap te worden betrokken. Dit geldt trouwens ook voor de controle en de uitvoering van het plan.

Vervolgens overloopt de heer Kennis de vijf amendementen.

Amendement nr. 1 heeft betrekking op een situatie-schets en een actieplan binnen zes maanden.

L'amendement n° 2 concerne la clarification et l'extension du champ d'application à tous les bâtiments ouverts au public. En effet, cela peut également s'appliquer aux prestataires de services privés.

L'amendement n° 3 concerne une concertation avec UNIA et les personnes en situation de handicap.

L'amendement n° 4 concerne un rapport annuel du gouvernement à cette commission et à la société en général, afin de s'assurer que le texte ne reste pas lettre morte.

L'amendement n° 5 concerne une augmentation des ressources consacrées aux aides personnalisées dans l'attente de la pleine réalisation de l'accessibilité des bâtiments. Aujourd'hui, les personnes doivent encore se faire aider pour accéder à certains bâtiments.

En conclusion, l'orateur annonce qu'il soutiendra la résolution et remercie tous ceux qui y ont travaillé.

M. Ahmed Mouhssin, à propos de la non-participation d'Agora au groupe de travail, explique que les invitations ont été adressées aux seuls membres de la commission et aux personnes qui ont participé aux débats.

M. Pepijn Kennis regrette de ne pas être membre de la commission, mais tel est le sort des petits partis. Les documents de commission ne permettent pas toujours de savoir ce qui se passe, lorsqu'on n'est pas membre de la commission.

M. Céline Fremault confirme cette procédure et indique qu'il ne saurait être question de mauvaise foi de la part du groupe de travail qui aurait aimé que M. Kennis participe aux travaux. Pour le futur, elle se montrera plus vigilante sur ce point, mais elle indique que dans l'ordre des travaux de la commission ce groupe de travail a été maintes fois évoqué. M. Kennis ne semble pas avoir eu vent de ces activités.

Mme Isabelle Emmery se joint aux remerciements envers les membres du groupe de travail et aux personnes auditionnées qui ont permis de faire avancer la réflexion.

Le sujet aujourd'hui soumis à débat tient énormément à cœur à sa formation politique qui a toujours été très attentive à l'accessibilité des bâtiments pour tous et Mme Emmery remercie la commission de s'être saisie d'un sujet si important pour les citoyens. Mme Emmery remercie également Mme Céline Fremault qui s'est énormément

Amendement nr. 2 heeft betrekking op de verduidelijking en uitbreiding van het toepassingsgebied op alle toegankelijke gebouwen die openstaan voor het publiek. Dit kan immers ook gelden voor private dienstverleners.

Amendement nr. 3 heeft betrekking op een samenspraak met UNIA en met de personen met een handicap.

Amendement nr. 4 heeft betrekking op een jaarlijks rapport van de regering naar deze commissie en de bredere samenleving om zeker te zijn dat de tekst geen dode letter blijft.

Amendement nr. 5 heeft betrekking op een verhoging van de middelen voor gepersonaliseerde hulp in afwachting van een volledige toegankelijkheid van de gebouwen. Vandaag moeten mensen zich laten begeleiden om toch toegang te krijgen tot bepaalde gebouwen.

Tot slot kondigt de spreker aan dat hij de resolutie zal ondersteunen en dankt iedereen die eraan heeft meegeworkt.

Wat het feit betreft dat Agora niet heeft deelgenomen aan de werkgroep, legt de heer Ahmed Mouhssin uit dat de uitnodigingen enkel gestuurd werden naar de leden van de commissie en naar degenen die aan de debatten hebben deelgenomen.

De heer Pepijn Kennis betreurt dat hij geen lid is van deze commissie maar dit is nu eenmaal het lot van kleine partijen. Het is niet altijd evident uit de commissiedocumenten op te maken wat gaande is buiten de commissies.

Mevrouw Céline Fremault bevestigt dat dit de normale gang van zaken is en dat er geen sprake kon zijn van kwaad opzet vanwege de werkgroep, die graag had gezien dat de heer Kennis aan de werkzaamheden zou deelnemen. In de toekomst zal zij daar meer aandacht aan besteden, maar wijst er zij er toch op dat de werkgroep meermaals werd vermeld in de regeling van de werkzaamheden van de commissie. Blijkbaar was de heer Kennis niet op de hoogte van die activiteiten.

Mevrouw Isabelle Emmery sluit zich aan bij de dankbetuigingen aan de leden van de werkgroep en de gehoorde personen die bijgedragen hebben tot de denkoefening.

Het besproken onderwerp ligt haar fractie, die altijd veel aandacht heeft besteed aan de toegankelijkheid van gebouwen voor iedereen, na aan het hart. Mevrouw Emmery dankt de commissie voor het feit dat ze zo'n belangrijk onderwerp voor de burgers bespreekt. Ze dankt ook mevrouw Fremault, die hard gewerkt heeft aan

impliquée dans la rédaction de cette proposition de résolution ainsi que l'ensemble des collègues qui ont permis que nous ayons aujourd'hui un texte qui fait consensus.

Son groupe partage évidemment l'ensemble des constats soulevés lors des auditions qui se sont tenues dans cette commission le 25 janvier 2021 concernant l'accessibilité pour les personnes en situation de handicap des bâtiments ouverts au public en Région de Bruxelles-Capitale et où la commission a entendu les exposés éclairants de nombreuses associations œuvrant pour améliorer la situation de personnes atteintes de handicaps.

Toutefois, comme le CAWaB le rappelait très justement : « l'accessibilité concerne tout le monde et pas seulement les personnes en situation de handicap : les personnes âgées, les personnes en situation de handicap intellectuel, les malvoyants ou les aveugles, les personnes malentendantes ou sourdes, en situation de handicap moteur, les femmes enceintes, les jeunes enfants, les parents avec poussettes, les touristes avec bagages, les sportifs dans le plâtre ».

Les circonstances de la vie font que chacun d'entre nous va à un moment donné être une personne à mobilité réduite.

Les règles existantes ne règlent pas cette problématique. En effet, le RRU ne vise que les nouveaux bâtiments ou ceux rénovés avec un permis d'urbanisme. Est-ce que la situation est parfaite ? Non, car même pour les bâtiments neufs, le CAWaB regrette que l'évaluation se fasse uniquement sur plan et non *in situ*.

Or, un défaut de mise en œuvre de quelques centimètres peut rendre l'accessibilité nulle. Ainsi, comme certains des commissaires et des associations l'ont déjà fait remarquer à juste titre, différents aménagements nécessaires ne peuvent être vérifiés sur plan et nécessitent une visite de contrôle sur place.

C'est la raison pour laquelle cette proposition de résolution souhaite mettre en place un système d'attestation d'accessibilité universelle confirmant que les recommandations formulées pour accueillir et fournir leurs services aux personnes en situation de handicap sont bien remplies.

Les pouvoirs publics doivent être exemplaires et ne peuvent se retrancher derrière des considérations techniques, financières, urbanistiques ou patrimoniales pour ne pas améliorer l'accessibilité des bâtiments ouverts au public pour les personnes en situation de handicap.

het voorstel van resolutie, en al haar collega's die ervoor gezorgd hebben dat we vandaag over een consensustekst beschikken.

Haar fractie is het uiteraard eens met alle opmerkingen die gemaakt werden tijdens de hoorzittingen van 25 januari 2021 in deze commissie over de toegankelijkheid voor personen met een handicap van gebouwen die voor het publiek openstaan in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De commissie heeft verhelderende uiteenzettingen gehoord van talrijke verenigingen die zich inzetten voor de verbetering van de situatie van de personen met een handicap.

Zoals het CAWaB terecht opmerkt, "gaat toegankelijkheid iedereen aan en niet enkel personen met een handicap : bejaarden, personen met een verstandelijke handicap, slechtzienden of blinden, slechthorenden of doven, personen met een motorische handicap, zwangere vrouwen, jonge kinderen, ouders met kinderwagens, toeristen met bagage, sporters in het gips".

Ieder van ons zal op een bepaald moment in zijn leven een persoon met een beperkte mobiliteit zijn.

De bestaande regels houden geen rekening met dat probleem. De GewSV heeft immers enkel betrekking op nieuwe gebouwen of gebouwen die met een stedenbouwkundige vergunning worden gerenoveerd. Is de situatie perfect ? Neen, want zelfs voor nieuwe gebouwen betreurt het CAWaB dat de situatie enkel op plan en niet ter plaatse wordt geëvalueerd.

Voor de toegankelijkheid kan het immers op enkele centimeters aankomen. Zoals sommige commissieleden en verenigingen al terecht hebben opgemerkt, kunnen verschillende noodzakelijke aanpassingen niet gecontroleerd worden op basis van plannen en is een controle ter plaatse nodig.

Daarom wordt in het voorstel van resolutie gevraagd dat er een universeel toegankelijkheidsattest wordt ingevoerd dat bevestigt dat wel degelijk gevolg werd gegeven aan de aanbevelingen die werden geformuleerd om personen met een handicap te onthalen en aan hen diensten te verlenen.

De overheden moeten het voorbeeld geven en mogen zich niet verschuilen achter technische, financiële, stedenbouwkundige of erfgoedgerelateerde overwegingen om de toegankelijkheid van gebouwen die openstaan voor het publiek, niet te verbeteren voor de personen met een handicap.

Les pouvoirs publics sont trop souvent imparfaits et notre institution n'est pas épargnée par le phénomène, même si elle y travaille.

Il est important que les bâtiments soient réellement accessibles et il nous faut une politique plus volontariste lorsqu'on sait qu'un grand nombre d'administrations publiques remplissent leurs missions dans des bâtiments très anciens qui sont souvent classés et ne répondent en rien aux exigences les plus minimalistes en matière d'accessibilité aux personnes porteuses d'un handicap.

Pour ces raisons, le groupe PS votera pour la proposition de résolution provenant du groupe de travail qui a réuni les députés de la majorité et de l'opposition et où un large consensus s'est dégagé.

M. Ahmed Moussin parcourt ensuite les cinq amendements de M. Kennis qu'il rejette tous.

Il indique que le texte du groupe de travail marque de grands progrès par rapport au texte initial. Que ce soit pour le scope par exemple. Il s'agit des bâtiments publics ou d'utilité publique. Cela comprend les maisons communales, les postes de police, les hôpitaux, les maisons médicales, les plannings familiaux, le Parlement européen, les institutions internationales. Le groupe de travail était parti sur une définition, mais il est apparu important de confier cela au gouvernement. En 2023, le gouvernement fera un arrêté qui déterminera précisément le scope. En tous cas, il est plus large que simplement les bâtiments publics. Des lieux culturels tels la Monnaie y sont inclus.

À propos des sanctions en 2033, il indique qu'elles ne sont pas l'outil principal de la résolution. C'est l'accompagnement qui est l'outil central. Dix ans d'accompagnement avec des moyens et de l'expertise à la clef. Sur une analyse de 147 bâtiments neufs en Flandre, aucun ne répondait à 100 % à la législation. Il semble clair que les sanctions viseront les récalcitrants et que ceux qui sont de bonne volonté et sensibles à la question, disposeront de moyens et d'expertise pour y parvenir. Il est d'ailleurs question d'aménagements raisonnables. Les auditions y renvoient et certes des bâtiments anciens ou classés connaissent des contraintes et le groupe de travail en est conscient. Dans ce cas, le secteur du handicap indique que c'est le service qui doit être accessible. Des choses ont été mises en place à ce sujet : par exemple quand il n'y a pas d'ascenseur, le fonctionnaire descend vers le citoyen et se met à sa disposition. Des solutions pour l'ensemble des pouvoirs publics paraissent donc possibles.

M. Mouhssin à propos des amendements de M. Kennis, indique que la résolution a été concertée avec le secteur

De overheden maken te vaak fouten en ook onze instelling ontsnapt daar niet aan, ook al maakt ze er werk van.

Het is belangrijk dat gebouwen daadwerkelijk toegankelijk zijn en we hebben een krachtdadiger beleid nodig, nu we weten dat een groot aantal overheidsdiensten hun taken uitvoeren in zeer oude gebouwen die vaak beschermd zijn en niet voldoen aan de minimale eisen inzake toegankelijkheid voor personen met een handicap.

Om die redenen zal de PS-fractie stemmen voor het voorstel van resolutie dat uitgaat van de werkgroep waaraan leden van de meerderheid en de oppositie hebben deelgenomen en waarin een brede consensus werd bereikt.

Vervolgens overloopt de heer Ahmed Moussin de vijf amendementen van de heer Kennis. Hij verwerpt ze allemaal.

Hij wijst erop dat de tekst van de werkgroep een grote verbetering is ten opzichte van de oorspronkelijke tekst. Dat geldt bijvoorbeeld voor het toepassingsgebied. Het gaat om de openbare gebouwen of gebouwen van openbaar nut. Deze omvatten gemeentehuizen, politiekantoren, ziekenhuizen, medische centra, centra voor gezinsplanning, het Europees Parlement en internationale instellingen. De werkgroep is begonnen met een definitie, maar het is belangrijk gebleken dat de regering dat doet. In 2023 zal de regering een besluit uitvaardigen dat het toepassingsgebied nauwkeurig zal bepalen. In ieder geval is het ruimer dan enkel de openbare gebouwen. Culturele plaatsen zoals de Munt vallen ook binnen het toepassingsgebied.

In verband met de sancties in 2033 wijst de spreker erop dat ze niet het belangrijkste instrument van de resolutie zijn. De begeleiding is het centrale instrument. Tien jaar begeleiding met de nodige middelen en expertise. Volgens een analyse van 147 nieuwe gebouwen in Vlaanderen voldeed geen enkel gebouw voor 100 % aan de wetgeving. Het lijkt duidelijk dat de sancties gericht zullen zijn op de onwilligen. Wie van goede wil is en rekening houdt met de problematiek, zal over middelen en expertise beschikken om in het opzet te slagen. Bovendien is er sprake van redelijke aanpassingen. In de hoorzittingen wordt daarnaar verwezen. Oude of beschermd gebouwen hebben inderdaad beperkingen. De werkgroep is zich daarvan bewust. In dat geval wijzen personen met een handicap erop dat de dienst toegankelijk moet zijn. Er werden in dat verband aanpassingen doorgevoerd : als er bijvoorbeeld geen lift is, komt de ambtenaar naar de burger om de dienst te verlenen. Oplossingen voor alle overheden lijken dus mogelijk.

Wat de amendementen van de heer Kennis betreft, wijst de heer Mouhssin erop dat over de resolutie overleg werd

et notamment le CAWaB. Est-ce également le cas des amendements de M. Kennis ?

M. Pepijn Kennis répond qu'effectivement, des contacts ont eu lieu avec des personnes du secteur, mais que c'était dans le cadre du texte initial de Mme Fremault : le document n° A-287/1-2020/2021 et avant les auditions. L'Assemblée citoyenne était constituée de 40 personnes tirées au sort. Elle a analysé certains textes déposés par les commissaires. Pour l'heure, il n'existe pas d'assemblée citoyenne permanente qui pourrait participer aux auditions et collaborer à l'écriture d'un texte. Les amendements sont basés sur ce qu'a produit l'assemblée citoyenne.

M. Ahmed Mouhssin comprend dès lors le décalage entre le texte du groupe de travail et les amendements.

L'amendement n° 1 est à rejeter, car l'économie du texte contient des délais et un agenda dont sans doute l'auteur n'avait pas connaissance quand il a rédigé cet amendement. Cet amendement n'a plus de raison d'être, car l'on rencontre cette demande.

L'amendement n° 2 est à rejeter, car c'est volontairement que les membres du groupe de travail ont voulu laisser au gouvernement la possibilité et le choix de circonscrire avec précision le champ d'action. Il est clair qu'il s'agit des bâtiments publics et il est clair que dans un premier temps à tout le moins il est songé au secteur public en raison de son rôle d'exemplarité. C'est une première étape dans un délai de 10 ans sur lesquels il faut mettre l'accent et les moyens. Rien n'empêche de réévaluer dans 5 ou 10 ans. On pourrait ajouter les maisons de repos et les crèches. M. Kennis aurait-il en vue les bâtiments privés ouverts au public (snacks et restaurants par exemple) ?

L'amendement n° 3 est à rejeter, car il est tellement évident que le gouvernement devra consulter les différents partenaires, dont UNIA. Ceux auxquels se limite l'amendement semblent rétrécir le champ de consultation qui s'impose et qui doit être bien plus large. Il ne soutient dès lors pas l'amendement qui semble restrictif.

L'amendement n° 4 est à rejeter, car l'Ad'AP à laquelle renvoie le 6e sous-tiret du second tiret prévoit un agenda des travaux après diagnostic pour chaque immeuble, chaque bâtiment public ou qui accueille du public et l'intervenant doute de la nécessité de prévoir un rapport plus centralisé tel que le demande l'amendement. On pourrait l'envisager, mais voter un tel amendement qui vient d'être déposé, sans pouvoir y réfléchir plus avant, ne semble pas souhaitable. Le gouvernement viendra avec un texte d'ordonnance et

gèleerd met de sector en in het bijzonder met het CAWaB. Is dat ook het geval voor de amendementen van de heer Kennis ?

De heer Pepijn Kennis antwoordt dat er inderdaad contacten zijn gelegd met de sector, maar dan in het kader van de oorspronkelijke tekst van mevrouw Fremault : document nr. A 287/1 2020/2021 en voor de hoorzittingen. De Burgerassemblee bestond uit 40 door het lot aangewezen personen. Ze heeft enkele van de door de commissieleden ingediende teksten geanalyseerd. Thans bestaat er geen permanente burgerassemblee die aan de hoorzittingen zou kunnen deelnemen en mee aan een tekst kan schrijven. De amendementen zijn gebaseerd op wat er uit de burgerassemblee naar voren is gekomen.

De heer Ahmed Mouhssin begrijpt nu het verschil tussen de tekst van de werkgroep en de amendementen.

Amendement 1 dient te worden verworpen, want de tekst bevat termijnen en een tijdschema waarvan de indiener wellicht geen kennis had toen hij het amendement opstelde. Het amendement is niet langer relevant, want er wordt al gevolg aan gegeven.

Amendement nr. 2 dient te worden verworpen, want de leden van de werkgroep wensten de regering bewust de mogelijkheid te laten om het toepassingsgebied nauwkeurig af te bakenen. Het is duidelijk dat het gaat om openbare gebouwen en dat in eerste instantie op zijn minst aan de openbare sector wordt gedacht wegens zijn voorbeeldfunctie. Dat is een eerste stap in een termijn van 10 jaar waarop de nadruk moet worden gelegd en waarvoor middelen moeten worden uitgetrokken. Niets staat een nieuwe evaluatie over 5 of 10 jaar in de weg. De rusthuizen en crèches zouden eraan toegevoegd kunnen worden. Zou de heer Kennis denken aan privégebouwen die openstaan voor het publiek (bijvoorbeeld snackbars en restaurants) ?

Amendement nr. 3 dient te worden verworpen, want het staat als een paal boven water dat de regering de verschillende partners, waaronder Unia, zal moeten raadplegen. De partners tot wie het amendement beperkt is, lijken de reikwijdte van de vereiste raadpleging die veel ruimer zou moeten zijn, te beperken. Bijgevolg steunt hij het amendement niet, want het lijkt te restrictief.

Amendement nr. 4 dient te worden verworpen, omdat het zesde substreepje van het tweede streepje waarnaar het verwijst, voorziet in een tijdschema voor de werken na een diagnose voor elk gebouw, elk openbaar gebouw of elk gebouw dat openstaat voor het publiek. De spreker betwijfelt of een gecentraliseerde verslag zoals het amendement vraagt, wel nodig is. Dat valt te overwegen, maar stemmen voor een amendement zoals in datgene dat net werd ingediend, zonder er verder over te kunnen

l'on pourra alors revenir sur cette question.

L'amendement n° 5 est à rejeter, car il s'agit d'une matière personnalisable comme d'ailleurs l'indique l'amendement qui semble avoir sa place à la Cocof, à la RVG ou à la Cocom et non ici où il est question d'accessibilité et non d'aides financières. Augmenter les moyens pour le public ciblé du reste serait une bonne idée mais il n'y a pas lieu d'en débattre ici.

M. Pepijn Kennis entend ces arguments et il comprend que la commission rejettéra sans doute les amendements, qu'il dépose au nom de l'Assemblée citoyenne. Il les parcourt une nouvelle fois.

En ce qui concerne l'amendement n° 1, il comprend l'impatience de l'Assemblée citoyenne face au manque de réactivité à la suite de la résolution de l'ONU.

En ce qui concerne l'amendement n° 2, l'orateur comprend que lors de l'audition, des priorités ont été fixées par rapport au champ d'application. À terme, il est important de pouvoir aller plus loin.

En ce qui concerne l'amendement n° 3, l'orateur estime que la vaste concertation en question est trop peu évoquée dans le texte proposé. D'où l'amendement.

En ce qui concerne l'amendement n° 4, l'orateur continue à penser qu'un rapport centralisé est important pour permettre un suivi correct au Parlement. Faudra-t-il déposer une nouvelle résolution avec le même contenu dans les 5 ans ?

En ce qui concerne l'amendement n° 5, l'orateur reconnaît qu'il concerne un autre niveau de pouvoir, mais il voit un lien entre les deux problématiques. Si on échoue sur l'une, on peut également envisager un soutien financier.

Il regrette que les amendements soient rejetés.

Enfin, l'orateur comprend que le texte proposé est le fruit d'un compromis. C'est un bon texte, mais il pourrait aller un peu plus loin.

M. Ahmed Mouhssin se déclare avec Mme Fremault entièrement d'accord pour rencontrer l'Assemblée citoyenne afin d'expliquer le pourquoi du rejet des amendements. Il faut éviter le malentendu.

nadenken, lijkt niet wenselijk. De regering zal een ordonnantie uitwerken en dan zullen we op deze kwestie kunnen terugkomen.

Amendement nr. 5 dient te worden verworpen, want het gaat om een persoonsgebonden aangelegenheid, zoals het amendement trouwens aangeeft, die thuishoort in de Cocof, de RVG of de GGC en niet hier, waar het gaat om toegankebaarheid en niet om financiële steun. Een verhoging van de middelen voor de doelgroep zou overigens een goed idee zijn, maar dient niet hier te worden besproken.

De heer Pepijn Kennis hoort deze argumenten en begrijpt dat de commissie de amendementen wellicht zal verwerpen. Hij overloopt nogmaals de amendementen die hij overmaakt in naam van de burgerassemblee.

Wat amendement nr. 1 betreft, begrijpt hij het ongeduld van de burgerassemblee dat volgt op een gebrek aan reactiviteit na de VN-resolutie.

Wat amendement nr. 2 betreft, begrijpt de spreker dat prioriteiten in de hoorzitting werden vastgelegd rondom het toepassingsgebied. Op termijn is van belang verder te kunnen gaan.

Wat amendement nr. 3 betreft, vindt de spreker dat bedoeld ruim overleg te weinig aan bod komt in voorgestelde tekst. Vandaar het amendement.

Wat amendement nr. 4 betreft, blijft de spreker vinden dat een gecentraliseerd rapport van belang is voor een goede opvolging in het Parlement. Zal men binnen 5 jaar een nieuwe resolutie moeten neerleggen met dezelfde inhoud ?

Wat amendement nr. 5 betreft, ziet de spreker in dat het een ander bevoegdheidsniveau betreft maar vindt hij dat er tussen beide problematieken een verband is. Als het ene niet lukt dan mag een financiële ondersteuning ook eens aan de orde zijn.

Hij betreurt dat de amendement zullen verworpen worden.

Tot slot begrijpt de spreker dat voorgestelde tekst een compromis is. Het is een goede tekst maar hij kon wat verder gaan.

De heer Ahmed Mouhssin is het volledig eens met mevrouw Fremault om de Burgerassemblee te ontmoeten en uit te leggen waarom de amendementen werden verworpen. Misverstanden dienen te worden vermeden.

La Présidente clôture la discussion générale conjointe et note l'intérêt de M. Kennis sur cette matière.

V. Discussion des considérants et du dispositif et votes du texte proposé par le groupe de travail

Discussion et vote des considérants

Considérants 1 à 11

Les considérants 1 à 11 ne suscitent aucun commentaire.

Votes

Les considérants 1 à 11 sont adoptés à l'unanimité des 14 membres présents.

Discussion et vote du dispositif

Les amendements ont été présentés dans la discussion générale conjointe.

Votes

Amendement n° 1 visant à introduire un nouveau premier tiret

L'amendement n° 1 est rejeté par 10 voix et 4 abstentions.

Premier tiret du dispositif

L'amendement n° 2 est rejeté par 10 voix et 4 abstentions.

Le premier tiret est adopté à l'unanimité des 14 membres présents.

Second tiret (et ses 8 sous-tirets) du dispositif

L'amendement n° 3 visant à amender le second tiret est rejeté par 10 voix et 4 abstentions.

Le second tiret et ses 8 sous-tirets sont adoptés à l'unanimité des 14 membres présents.

De voorzitter sluit de samengevoegde algemene besprekking en neemt akte van het belang dat de heer Kennis aan deze zaak hecht.

V. Besprekking van de consideransen en het verzoekend gedeelte en stemmingen over de door de werkgroep voorgestelde tekst

Besprekking van en stemming over de consideransen

Consideransen 1 tot 11

De consideransen 1 tot 11 lokken geen enkele commentaar uit.

Stemmingen

De consideransen 1 tot 11 worden aangenomen bij eenparigheid van de 14 aanwezige leden.

Besprekking van en stemming over het verzoekend gedeelte

De amendementen werden besproken in de samengevoegde algemene besprekking.

Stemmingen

Amendement nr. 1 tot invoeging van een nieuw eerste streepje

Amendement nr. 1 wordt verworpen met 10 stemmen bij 4 onthoudingen.

Eerste streepje van het verzoekend gedeelte

Amendement nr. 2 wordt verworpen met 10 stemmen bij 4 onthoudingen.

Het eerste streepje wordt aangenomen bij eenparigheid van de 14 aanwezige leden.

Tweede streepje (en de 8 substreepjes) van het verzoekend gedeelte

Amendement nr. 3, dat ertoe strekt het tweede streepje te wijzigen, wordt verworpen met 10 stemmen bij 4 onthoudingen.

Het tweede streepje en de 8 substreepjes worden aangenomen bij eenparigheid van de 14 aanwezige leden.

Amendement n° 4 visant à introduire un dernier tiret

L'amendement n° 4 est rejeté par 10 voix et 4 abstentions.

Amendement n° 5 visant à introduire un dernier tiret

L'amendement n° 5 est rejeté par 10 voix et 4 abstentions.

VI. Vote sur l'ensemble de la proposition de résolution

La proposition de résolution dans son ensemble est adoptée à l'unanimité des 14 membres présents.

La proposition de résolution relative à l'accessibilité pour les personnes en situation de handicap des bâtiments ouverts au public en Région de Bruxelles-Capitale (Doc n° A-287 /1 – 2020/2021) devient sans objet.

– *Confiance est faite à la rapporteuse pour la rédaction du rapport.*

La rapporteuse,

Véronique JAMOULLE

La Présidente,

Isabelle EMMERY

Amendement nr. 4 tot invoeging van een laatste streepje

Amendement nr. 4 wordt verworpen met 10 stemmen bij 4 onthoudingen.

Amendement nr. 5 tot invoeging van een laatste streepje

Amendement nr. 5 wordt verworpen met 10 stemmen bij 4 onthoudingen.

VI. Stemming over het voorstel van resolutie in zijn geheel

Het voorstel van resolutie wordt in zijn geheel aangenomen bij eenparigheid van de 14 aanwezige leden.

Het voorstel van resolutie betreffende de toegankelijkheid voor personen met een handicap van de gebouwen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die openstaan voor het publiek (Stuk nr. A-287 /1 – 2020/2021) wordt doelloos.

– *Vertrouwen wordt geschonken aan de rapporteur voor het opstellen van het verslag.*

De rapporteur,

De Voorzitter,

Véronique JAMOULLE

Isabelle EMMERY

VII. Texte adopté par la commission

« Le Parlement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu les textes transnationaux qui rappellent que toute discrimination fondée, entre autres, sur le handicap est interdite (la Déclaration universelle des droits de l'homme, la Convention européenne des droits de l'homme et des libertés fondamentales, la Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne) ;

Vu l'article 9 relatif à l'accessibilité de la Convention de l'Organisation des Nations unies (ONU) relative aux Droits des Personnes handicapées du 30 mars 2007 ratifiée par la Belgique le 2 juillet 2009 :

Vu les Recommandations du Comité des droits des personnes handicapées des Nations unies ;

Vu la volonté du Sénat d'inscrire une disposition spécifique en faveur des personnes handicapées dans la Constitution (article 22ter) ;

Vu la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre certaines formes de discrimination ;

Vu l'ordonnance du 8 décembre 2016 portant sur l'intégration de la dimension du handicap dans les lignes politiques de la Région de Bruxelles-Capitale ;

Vu la déclaration de politique générale commune au Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et au Collège réuni de la Commission communautaire commune pour la législature 2019-2024.

Considérant que les personnes à mobilité réduite représentent 30 % de la population ;

Considérant que de nombreux écueils demeurent concernant l'accessibilité aux bâtiments accueillant du public en Belgique (recommandations émises par le Comité des droits des personnes handicapées des Nations unies) ;

Considérant qu'une personne qui n'a pas accès à des services, des biens, des informations parce qu'elle ne peut se rendre dans les lieux qui les fournissent est, par définition, exclue de la vie sociale ;

VII. Tekst aangenomen door de commissie

“Het Parlement van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest,

Gelet op de transnationale teksten die eraan herinneren dat elke discriminatie, onder meer op grond van een handicap, verboden is (Universele Verklaring van de rechten van de mens, het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie);

Gelet op artikel 9 inzake de toegankelijkheid van het Verdrag van de Verenigde Naties (VN) inzake de Rechten van Personen met een Handicap van 30 maart 2007, dat door België op 2 juli 2009 is geratificeerd :

Gelet op de Aanbevelingen van het Comité van de Verenigde Naties voor de rechten van personen met een handicap;

Gelet op de wens van de Senaat om een specifieke bepaling ten gunste van personen met een handicap in de Grondwet op te nemen (artikel 22ter);

Gelet op de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie;

Gelet op de ordonnantie van 8 december 2016 betreffende de integratie van de handicapdimensie in de beleidslijnen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;

Gelet op de gemeenschappelijke algemene beleidsverklaring van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie voor de zittingsperiode 2019-2024 :

Overwegende dat personen met beperkte mobiliteit 30 % van de bevolking vertegenwoordigen;

Overwegende dat er nog veel struikelblokken zijn met betrekking tot de toegankelijkheid van gebouwen die voor het publiek toegankelijk zijn in België (aanbevelingen van het Comité van de Verenigde Naties voor de rechten van personen met een handicap);

Overwegende dat een persoon die geen toegang heeft tot diensten, goederen of informatie omdat hij of zij niet naar de plaatsen kan gaan die deze verstrekken, per definitie uitgesloten is van het maatschappelijk leven;

Considérant qu'il est du devoir des autorités publiques de lever un maximum d'obstacles qui empêchent les personnes en situation de handicap d'exercer leur droit de participer pleinement à la vie sociale dans toutes ses facettes (Art. 9 de la convention relative aux droits des personnes handicapées ONU).

Demande au Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale :

- d'agir, en concertation avec les autorités locales, sur la mise en accessibilité aux personnes en situation de handicap de tous les bâtiments de l'ensemble des établissements publics ou d'utilité publique (ERPP) bruxellois, pour 2033 au plus tard. Les établissements publics ou d'utilité publique recevant du public seront déterminés par arrêté avant la fin de l'année 2023.
- de transposer dans la législation bruxelloise cet objectif dans le cadre d'une accessibilité universelle concernant l'ensemble des handicaps, qu'ils soient physiques, sensoriels, mentaux, psychiques, cognitifs ou polyhandicaps :

 - en imposant un diagnostic préalable de l'accessibilité, qui est un outil visant à évaluer le niveau d'accessibilité de l'établissement, du point de vue de l'infrastructure et de l'offre de service ;
 - en mettant en place un système d'attestation d'accessibilité universelle pour ces établissements, confirmant qu'ils mettent en œuvre les recommandations formulées pour accueillir et fournir leurs services aux personnes en situation de handicap ;
 - en prévoyant un système d'aménagements raisonnables (qui, selon la définition d'Unia, modifient un environnement pour le rendre accessible à une personne en situation de handicap ; de telles mesures compensent l'effet de l'environnement inadapté auquel une personne en situation de handicap est confrontée), dont les conditions seront définies par arrêté ;
 - en s'assurant que le diagnostic et l'agenda d'accessibilité programmée soient connus et diffusés largement ainsi que permettant au public de connaître le niveau d'accessibilité, par type de handicap, de l'établissement, ainsi que le planning de mise en accessibilité (affiches, sites communaux, etc.) ;
 - en reconnaissant et soutenant financièrement des services en accessibilité agréés par la Région bruxelloise, ayant pour mission d'effectuer les diagnostics d'accessibilité et d'accompagner la mise en place/implémentation (état des lieux, recommandations, budgétisation, propositions d'aménagements raisonnables et production des attestations de conformité) ;

Overwegende dat het de plicht is van de overheid om zoveel mogelijk obstakels uit de weg te ruimen die personen met een handicap beletten om hun recht op volledige deelname aan alle facetten van het maatschappelijk leven uit te oefenen (artikel 9 van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap)

Verzoekt de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest :

- in overleg met de plaatselijke besturen uiterlijk in 2033 alle gebouwen van alle openbare instellingen of instellingen van openbaar nut in Brussel toegankelijk te maken voor personen met een handicap. De openbare instellingen of instellingen van openbaar nut die het publiek ontvangen, zullen vóór eind 2023 bij besluit worden vastgesteld.
- deze doelstelling om te zetten in Brusselse wetgeving in het kader van een universele toegankelijkheid voor alle handicaps, ongeacht of het gaat om fysieke, zintuiglijke, mentale, psychologische, cognitieve of meervoudige handicaps :
 - door een voorafgaande toegankelijkheidstoetsing op te leggen, een instrument om het toegankelijkheidsniveau van het etablissement te evalueren, in termen van infrastructuur en dienstenaanbod;
 - door een systeem van universele toegankelijkheids-certificaten voor deze etablissementen in te voeren, waarin wordt bevestigd dat zij de aanbevelingen voor het onthaal en de dienstverlening aan personen met een handicap ten uitvoer leggen;
 - door in een systeem van redelijke aanpassingen (die Unia definieert als veranderingen aan een omgeving, waardoor deze toch toegankelijk wordt voor een persoon met een handicap; zo'n maatregelen neutraliseren het effect van de onaangepaste omgeving waarmee een persoon met een handicap te maken krijgt) te voorzien, waarvan de voorwaarden bij besluit zullen worden vastgesteld;
 - door ervoor te zorgen dat de toets en de agenda van de geprogrammeerde toegankelijkheidswerkzaamheden bekend zijn en op grote schaal worden verspreid, en dat het publiek wordt geïnformeerd over het niveau van toegankelijkheid, per type handicap, van het etablissement, alsmede over de planning voor het toegankelijk maken (affiches, gemeentelijke sites, enz.);
 - door het erkennen en financieel ondersteunen van door het Brussels Gewest erkende toegankelijkheidsdiensten, die tot taak hebben toegankelijkheidstoetsen uit te voeren en de implementatie te begeleiden (bevindingsstaat, aanbevelingen, budgettering, voorstellen voor redelijke aanpassingen en opstellen van conformiteitscertificaten);

- en créant l'Agenda d'Accessibilité Programmée (Ad'AP), correspondant à un engagement par le gestionnaire de l'établissement de réaliser des travaux ou des aménagements de service dans un délai déterminé, avec une programmation financière afin de garantir l'offre de service public à tous, lorsqu'il n'a pas obtenu d'attestation d'accessibilité après le premier diagnostic ;
 - en mettant en place une autorité de contrôle qui veille au respect des règles établies ;
 - en prévoyant un système de sanctions fixées en cas de non-respect des règles établies, au-delà de 2033. Ces sanctions font l'objet d'une gradation et ne peuvent entraîner une atteinte au bon fonctionnement des services publics. ».
- door de agenda van de geprogrammeerde toegankelijkheidswerkzaamheden op te stellen, wat overeenkomt met een verbintenis van de beheerder van het etablissement om binnen een bepaalde termijn werken uit te voeren of diensten te verbeteren, met een financieel programma om de openbare dienstverlening aan iedereen te garanderen, wanneer na de eerste toetsing geen toegankelijkheidscertificaat is verkregen;
 - door een controle-instantie in te stellen die erop toeziet dat de vastgestelde regels worden nageleefd;
 - door in een systeem van sancties bij niet-naleving van de vastgestelde regels na 2033 te voorzien. Deze sancties zijn gradueel en mogen de goede werking van de openbare diensten niet in de weg staan.”.

VIII. Annexes

Annexe 1 : Audition

Audition sur l'accessibilité pour les personnes en situation de handicap des bâtiments ouverts au public en Région de Bruxelles-Capitale (25 janvier 2021)

À la demande des commissaires, M. Sadik KÖKSAL est désigné comme rapporteur.

Exposés

Mme Els Keytsman, directrice de UNIA, se présente et renvoie au codirecteur de Unia M. Patrick Charlier ainsi qu'à Mme Marie-Ange Vandecandelaere, collaboratrice au Service Handicap/Convention ONU d'UNIA qui participera à l'audition.

Mme Keytsman indique qu'Unia, le Centre interfédéral pour l'égalité des chances est un service public indépendant. En dehors d'être une instance pour l'égalité, Unia est un mécanisme indépendant chargé de la promotion, de la protection et du suivi de l'application de la Convention ONU Handicap. Cette convention a été signée et ratifiée par les autorités belges.

Ensuite Mme Keytsman brosse le cadre juridique de Unia. Quand Unia est abordé sur une question d'accessibilité, l'institution peut se référer à deux cadres juridiques. Il y a la législation belge, la loi antidiscrimination du Fédéral et des entités fédérées et la Convention ONU sur les droits des personnes handicapées. En matière d'accessibilité il n'est pas toujours aisément d'y pointer une discrimination et de motiver la personne à entreprendre des actions. Il est souvent question de refus d'aménagements raisonnables qui constitue une discrimination. Toutefois on se heurte souvent à la charge disproportionnée des aménagements demandés. Il est donc important que les autorités prennent des mesures proactives. Les autorités doivent adopter toutes les mesures appropriées (d'ordre législatif, administratif ou autre) pour mettre en œuvre les droits des personnes handicapées et abolir les sources de discriminations. Dans ses principes généraux, le CRPD mentionne : le respect de la dignité et de l'autonomie, la non-discrimination, la participation et l'inclusion ainsi que l'accessibilité. Cette obligation est progressive : le but doit être atteint par pas progressifs.

La Belgique a donc ratifié ce traité. L'UE l'a également fait. Les lois et règlements doivent être interprétés en

VIII. Bijlagen

Bijlage 1 : Hoorzitting

Hoorzitting over de toegankelijkheid voor personen met een handicap van de gebouwen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die openstaan voor het publiek (25 januari 2021)

Op verzoek van de commissieleden wordt de heer Sadik KÖKSAL aangewezen als rapporteur.

Uiteenzettingen

Mevrouw Els Keytsman, directeur van Unia, stelt zich voor en verwijst naar de codirecteur van Unia, de heer Patrick Charlier, en naar mevrouw Marie-Ange Vandecandelaere, medewerker bij de Dienst Handicap/VN-Verdrag van Unia, die zal deelnemen aan de hoorzitting.

Mevrouw Keytsman wijst erop dat Unia, het Interfederaal Centrum voor Gelijkheid van Kansen, een onafhankelijke openbare dienst is. Unia is niet alleen een instelling voor de gelijkheid, maar ook een onafhankelijke dienst die belast is met de bevordering, bescherming en monitoring van de uitvoering van het VN-verdrag inzake handicaps. Dit verdrag is door de Belgische overheden ondertekend en bekroond.

Vervolgens schetst mevrouw Keytsman het juridische kader van Unia. Wanneer een toegankelijkheidswet aanhangig wordt gemaakt bij Unia, kan de instelling zich beroepen op twee rechtskaders, namelijk de Belgische wetgeving, de antidiscriminatiewet van de federale overheid en de federale deelgebieden, en het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Wat de toegankelijkheid betreft, is het niet altijd gemakkelijk om op discriminatie te wijzen en de gediscrimineerde te motiveren om actie te ondernemen. Vaak gaat het om een weigering van redelijke aanpassingen die een discriminatie inhoudt. Het komt echter vaak voor dat er buitensporige aanpassingen worden gevraagd. Daarom is het belangrijk dat de overheden proactieve maatregelen treffen. De overheden moeten alle passende maatregelen treffen (van wetgevende, administratieve of andere aard) opdat personen met een handicap hun rechten kunnen uitoefenen, en moeten de bronnen van discriminatie wegnemen. Bij de algemene beginselen vermeldt de Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD) : respect voor de waardigheid en autonomie, non-discriminatie, participatie en inclusie, alsook toegankelijkheid. Deze verplichting is geleidelijk : het doel moet in opeenvolgende stappen worden bereikt.

Daarom heeft België het verdrag geratificeerd. De EU heeft dat ook gedaan. De wet- en regelgeving moet in

conformité avec le traité. Le traité contient également un protocole facultatif. La Belgique l'a signé et ceci ajoute des tâches complémentaires au comité pour les droits de personnes handicapées.

Ensuite Mme Keysman indique la différence entre «equality», «equity» et «justice». Ce schéma et les dessins correspondants sont fort connus et ils indiquent la nécessité de travailler de manière proactive en matière d'accessibilité. Equality signifie que chacun participe sur pied d'égalité et ceci lèse les personnes handicapées. Dans l'equity il existe une participation de chacun grâce à des mesures individuelles de soutien. Justice signifie que la cause de l'inégalité a été supprimée pour tous.

Mme Keysman évoque ensuite l'accessibilité au travers de l'art. 9 du CRPD. Cet article indique qu'il convient de prendre les mesures appropriées pour assurer aux personnes handicapées, sur la base de l'égalité avec les autres, l'accès à l'environnement physique, aux transports, à l'information et à la communication, aux équipements et autres services ouverts au public.

Cet article oblige les États :

- d'identifier et d'éliminer les obstacles et barrières à l'accessibilité ;
- d'élaborer et de promulguer des normes nationales minimales et des directives relatives à l'accessibilité des installations et services ouverts ou fournis au public ;
- de contrôler l'application de ces normes et directives ;
- de faire en sorte que les organismes privés qui offrent des installations ou des services qui sont ouverts ou fournis au public prennent en compte tous les aspects de l'accessibilité.

Le Comité ONU a évalué une première fois la Belgique en 2014. Une deuxième évaluation est planifiée pour 2022. Unia prépare un rapport parallèle. Le Comité ONU exprimait un souci sur un manque d'accessibilité généralisée pour les personnes en situation de handicap, le manque d'un plan national et le fait que le manque d'accessibilité n'a pas été ressenti suffisamment comme un problème.

Il en est ressorti en 2014 les recommandations suivantes :

- de veiller à un cadre juridique avec des objectifs précis et obligatoires en matière d'accessibilité (bâtiments, voiries, transports, services, accessibilité numérique) comportant un calendrier concret pour le suivi, permettant d'évaluer les modifications progressives apportées, avec des sanctions en cas de non-respect ;

overeenstemming met het Verdrag worden geïnterpreteerd. Het verdrag bevat ook een facultatief protocol. België heeft het ondertekend. Daardoor krijgt het Comité voor de rechten van personen met een handicap extra taken.

Vervolgens wijst mevrouw Keysman op het verschil tussen "equality" en "equity" en "justice". Dit schema en de bijbehorende bedoelingen zijn welbekend en wijzen op de noodzaak om proactief aan de toegankelijkheid te werken. "Equality" betekent dat iedereen op gelijke voet deelneemt, wat personen met een handicap benadeelt. Bij "equity" is er participatie van iedereen via individuele steunmaatregelen. "Justice" betekent dat de oorzaak van de ongelijkheid voor iedereen is weggenomen.

Mevrouw Keysman heeft het vervolgens over toegankelijkheid aan de hand van artikel 9 van het CRPD. Het artikel bepaalt dat de passende maatregelen dienen te worden getroffen opdat personen met een handicap op voet van gelijkheid met anderen toegang hebben tot de fysieke omgeving, vervoer, informatie en communicatie, voorzieningen en andere diensten die openstaan voor het publiek.

Dit artikel verplicht de Staten ertoe :

- de obstakels en belemmeringen voor toegankelijkheid op te sporen en weg te nemen;
- nationale minimumnormen en richtlijnen uit te werken en af te kondigen voor de toegankelijkheid van gebouwen die openstaan voor het publiek en van diensten die eraan verleend worden;
- de uitvoering van die normen en richtlijnen te controleren;
- ervoor te zorgen dat particuliere organisaties die over gebouwen beschikken die openstaan voor het publiek of er diensten aan verlenen, rekening houden met alle aspecten van de toegankelijkheid.

Het VN-comité heeft België een eerste keer geëvalueerd in 2014. Een tweede evaluatie is gepland voor 2022. Unia bereidt een parallel verslag voor. Het VN-comité heeft zijn bezorgdheid geuit over een algemeen gebrek aan toegankelijkheid voor personen met een handicap, het ontbreken van een nationaal plan en het feit dat het gebrek aan toegankelijkheid niet voldoende als een probleem wordt ervaren.

Daaruit zijn in 2014 de volgende aanbevelingen naar voren gekomen :

- een juridisch kader scheppen met nauwkeurige en verplichte doelstellingen inzake toegankelijkheid (gebouwen, wegen, vervoer, diensten, digitale toegankelijkheid) met een concreet tijdschema voor de follow-up, dat de evaluatie van de stapsgewijze veranderingen mogelijk maakt, met sancties in geval van niet-naleving;

- de veiller à ce que les autorités publiques qui fournissent les certificats de construction reçoivent une formation sur l'accessibilité et la conception universelles ;
- de promouvoir tous les aspects de l'accessibilité, conformément à la Convention et à la lumière de l'observation générale n° 2 (2014) du Comité, y compris l'accessibilité à la langue des signes.

L'accessibilité est un problème dans la vie quotidienne des personnes en situation de handicap. Mme Keytsman parcourt ensuite les chiffres et relève que 23,2 % des dossiers des dossiers traités par Unia en 2019 concernent le handicap. En 2019, les presque 8.000 signalements ont mené à 2.343 dossiers. 614 de ces dossiers concernent le critère handicap. Il s'agit du deuxième critère après les critères raciaux.

En 2020, le domaine des biens et services occupe la deuxième place de signalements reçus par Unia. Les signalements en matière d'accessibilité sont généralement repris dans ce domaine. Mais aussi dans le domaine du travail, de l'enseignement et diverses autres activités. En fait, l'accessibilité est un problème qui touche divers aspects de la vie. L'accessibilité des bâtiments est alors un aspect majeur de la problématique.

Mme Marie-Ange Vandecandelaere, collaboratrice du Service Handicap / traité ONU d'UNIA, se réfère à une consultation des personnes handicapées réalisée en 2020. Cette consultation s'est déroulée sur une période de six mois et elle portait sur une dizaine de domaines tels que la participation, les progrès réalisés depuis 2014, etc. Il en ressort également que l'accessibilité est une question importante. Lorsqu'on leur demande dans quel domaine la Belgique doit encore faire des progrès, les personnes interrogées épinglent l'accessibilité, après le désir d'un meilleur niveau de vie.

Un pourcentage de 59 % de répondants déclare que le handicap les empêche d'accéder à certains bâtiments, voiries et transports publics. C'est avant tout le cas des personnes porteuses d'un handicap purement moteur. Mais cela concerne aussi les malentendants ou les personnes porteuses d'un handicap intellectuel. L'accessibilité concerne également les plaintes relatives à l'absence d'installations sanitaires : 70 % des répondants ne sont pas satisfaits des progrès réalisés depuis 2014. C'est un pourcentage conséquent. Cette consultation est d'ailleurs disponible sur le site internet d'Unia.

On peut y trouver des témoignages très émouvants de personnes handicapées.

« Dans notre pays, beaucoup de concepteurs, de maîtres d'œuvre et d'architectes considèrent encore l'accessibilité comme une charge. Même dans les projets de nouvelles

- ervoor zorgen dat de overheden die de bouwcertificaten afleveren, een opleiding krijgen inzake universele toegankelijkheid en ontwerp;
- alle aspecten van de toegankelijkheid bevorderen, in overeenstemming met het Verdrag en in het licht van algemeen commentaar nr. 2 (2014) van het Comité, met inbegrip van de toegankelijkheid tot de gebarentaal.

Toegankelijkheid is een probleem in het dagelijkse leven van personen met een handicap. Mevrouw Keytsman neemt vervolgens de cijfers door en stelt vast dat 23,2 % van de in 2019 door Unia behandelde dossiers betrekking heeft op een handicap. In 2019 leidden de bijna 8.000 meldingen tot 2.343 dossiers. 614 van deze dossiers hebben betrekking op het criterium handicap. Dit is na de criteria inzake ras het belangrijkste criterium.

In 2020 komen goederen en diensten op de tweede plaats bij de meldingen die Unia ontvangt. De meldingen over de toegankelijkheid zijn over het algemeen in dit onderdeel opgenomen. Maar ook in het onderdeel werk, onderwijs en diverse andere activiteiten. In feite is toegankelijkheid een kwestie die verschillende aspecten van het leven beïnvloedt. De toegankelijkheid van gebouwen is dan ook een belangrijk aspect van het probleem.

Mme Marie-Ange Vandecandelaere, medewerkster van de Dienst Handicap/VN verwijst naar een bevraging van personen met een handicap uit 2020. Deze bevraging liep over een periode van 6 maanden en draaide rond een aantal domeinen zoals de participatie, is er vooruitgang gemaakt sinds 2014, enz. Hieruit blijkt eveneens dat toegankelijkheid een belangrijk thema is. Wanneer men vraagt in welk domein België nog voortuitgang dient te maken dan zegt men dat dit de toegankelijkheid betreft, na het verlangen naar een betere levensstandaard.

Een percentage van 59 % verklaart dat de handicap een rem is om toegang te krijgen tot gebouwen, wegen en openbaar vervoer. Dit is het meest merkbaar voor personen die louter een motorische handicap hebben. Het betreft evenwel ook slechthorenden of mensen met een intellectuele hinder. De toegankelijkheid betreft eveneens klachten over een tekort aan sanitair. 70 % is niet tevreden met de verbeteringen sinds 2014. Dit is een groot percentage. Deze bevraging vindt men trouwens terug op de internetsite van Unia.

Men kan hierin erg emotionele uitspraken terugvinden van personen met een handicap.

“Veel ontwerpers, bouwheren en architecten in ons land beschouwen toegankelijkheid nog steeds als een last. Zelfs bij nieuwbouw loopt men er zodanig de kantjes af

constructions, on rogne tellement sur les budgets que la facilité d'utilisation en fait les frais. Les pouvoirs publics devraient beaucoup plus prendre l'initiative. Il y a un grand retard de formation à combler. »

« Je trouve terrible que le règlement sur l'accessibilité soit encore trop peu respecté et qu'il n'y ait presque pas de contrôle au moment de la réception d'un nouveau bâtiment. »

« Je voudrais suivre une formation mais elle se donne à l'Hôtel de Ville de Bruxelles, autant dire sur Mars »

Enfin, Unia adresse les recommandations suivantes à la Région de Bruxelles-Capitale :

- adopter un cadre juridique assorti d'un plan d'action afin de rendre les bâtiments existants accessibles à moyen terme ;
- prévoir, à la réception des travaux, un contrôle des critères d'accessibilité et une politique de sanction. Cela peut être fait lors de la révision du RRU ;
- prévoir des dispositions plus détaillées, assorties d'exigences, afin de prendre en compte tous les aspects de l'accessibilité universelle ;
- prévoir un avis obligatoire de l'autorité chargée de l'accessibilité lors de travaux aux bâtiments classés (équilibre entre le respect du patrimoine et l'accessibilité pour tous) ;
- consulter activement le Conseil bruxellois de la personne handicapée, les organisations représentatives et les bureaux-conseils spécialisés dans l'accessibilité (article 4, alinéa 3, de la Convention des Nations unies).

Pour en savoir plus, Mme Keysman renvoie aux publications suivantes :

- Consultation des personnes handicapées sur le respect de leurs droits (2020) <https://www.unia.be/fr/publications-et-statistiques/publications/consultation-des-personnes-handicapées-sur-le-respect-de-leurs-droits-2020> ;
- Révision du Règlement régional d'Urbanisme : vers une meilleure prise en compte de l'accessibilité aux personnes en situation de handicap <https://www.unia.be/fr/legislation-et-recommandations/recommandations-dunia/revision-du-reglement-regional-durbanisme> ;
- Recommandation « L'accessibilité des personnes handicapées aux infrastructures publiques des 19 communes bruxelloises »<https://www.unia.be/fr/legislation-et-recommandations/recommandations-dunia/l-accessibilite-des-personnes-handicapées-aux-infrastruc>

dat de bruikbaarheid erbij inschiet. De overheid moet veel meer het voortouw nemen. Opleidingen hebben een grote achterstand in te lopen.”

“Ik vind het vreselijk dat de verordening toegankelijkheid nog steeds te weinig wordt nageleefd en dat er bijna geen controle bestaat bij oplevering van nieuwbouw.”

“Ik zou graag een opleiding volgen maar die vindt plaats in het stadhuis, ik kan dus net zo goed naar Mars gaan.”

Tot slot formuleert Unia volgend advies aan Brussels Hoofdstedelijk Gewest :

- een wettelijk kader met een actieplan aannemen om bestaande gebouwen op middellange termijn toegankelijk te maken;
- bij de oplevering van werken een controle a.h.v. toegankelijkheidscriteria en een sanctiebeleid voorzien. Dit kan gebeuren bij de herziening van de GSV;
- meer gedetailleerde bepalingen voorzien met voor-schriften om met alle aspecten van universele toegankelijkheid rekening houden;
- werken aan een beschermd gebouw met een verplicht advies van toegankelijkheidsinstantie (evenwicht tussen respect voor erfgoed en toegankelijkheid voor iedereen);
- de Brusselse Raad voor Personen met een handicap, representatieve organisaties en adviesbureaus gespecialiseerd in toegankelijkheid, actief raadplegen (art 4, lid 3 van VN Verdrag).

Voor meer informatie verwijst mevrouw Keysman naar de volgende publicaties :

- Bevrageing van personen met een handicap over de naleving van hun rechten (2020) <https://www.unia.be/nl/publicaties-statistieken/publicaties/bevrageing-van-personen-met-een-handicap-over-de-naleving-van-hun-rechten-2020>;
- Herziening van de gewestelijke stedenbouwkundige verordening :meerrekeninghoudenmettoegankelijkheid voor personen met een handicap <https://www.unia.be/nl/wetgeving-aanbevelingen/aanbevelingen-van-unia/herziening-van-de-gewestelijke-stedenbouwkundige-verordening-meer-rekening-houden-met-toegankelijkheid-voor-personen-met-een-handicap>;
- Aanbeveling “De toegankelijkheid voor personen met een handicap van de openbare voorzieningen in de 19 gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest” <https://www.unia.be/nl/wetgeving-aanbevelingen/aanbevelingen-van-unia/>

tures-publiques-des-19-communes-bruxelloises.

M. Mathieu Angelo, directeur du Le Collectif Accessibilité Wallonie Bruxelles rappelle que le CawaB a été créé en 2006 et est devenu une ASBL en 2016. Son siège social est à Bruxelles et son siège d'exploitation à Namur. Il regroupe 21 associations variées qui défendent et font la promotion de l'accessibilité. Certains sont des bureaux experts agréés par la Cocof. Depuis quelques années, l'accessibilité du numérique s'est ajoutée au champ de travail du CAWaB.

L'accessibilité concerne tout le monde et pas seulement les personnes en situation de handicap : les personnes âgées, les personnes en situation de handicap intellectuel, les malvoyants ou les aveugles, les personnes malentendantes ou sourdes, en situation de handicap moteur, les femmes enceintes, les jeunes enfants, les parents avec poussettes, les touristes avec bagages, les sportifs dans le plâtre, etc.

Les personnes à mobilité réduite sont 35 % de la population aujourd'hui, mais 100 % de la population sera à un moment donné une PMR.

Les constats sont que les bâtiments ouverts au public sont très peu accessibles.

Tous les types de bâtiments sont concernés : les bâtiments des services publics, les bâtiments commerciaux, les bureaux, les services, les transports, la culture, le sport, les loisirs, l'enseignement, etc.

Or il n'y a pas de cadastre : un état des lieux devrait être réalisé !

Les difficultés rencontrées par les PMR sont de types différents. Elles concernent le stationnement, les abords (les marches), l'accès des sanitaires, la signalétique (dans les hôpitaux, les grands bâtiments, les stations multimodales), les circulations horizontales ou verticales, la communication (boucles à induction, l'accueil et la formation des personnes qui accueillent), les équipements (les guichets, les payements, les bornes d'achat ou tickets de plus en plus numérisés) ou encore l'évacuation du bâtiment.

Aujourd'hui, la réglementation à Bruxelles pour les bâtiments c'est le RRU (Règlement régional d'Urbanisme). Or, son champ d'application ne vise que les nouveaux bâtiments ou les bâtiments rénovés. Les normes concernent principalement le handicap moteur.

de-toegankelijkheid-voor-personen-met-een-handicap-van-de-openbare-voorzieningen-in-de-19-gemeenten-van-het-brusselse-hoofdstedelijke-gewest.

De heer Mathieu Angelo, directeur van het "Collectif Accessibilité Wallonie Bruxelles", herinnert eraan dat het CAWaB werd opgericht in 2006 en een vzw geworden is in 2016. Het hoofdkantoor bevindt zich in Brussel en het operationeel kantoor in Namen. Het omvat 21 verschillende verenigingen die de toegankelijkheid verdedigen en bevorderen. Sommige van hen zijn door de FGC erkende deskundigenbureaus. De afgelopen jaren is digitale toegankelijkheid toegevoegd aan het werkterrein van het CAWaB.

Toegankelijkheid gaat iedereen aan, niet alleen personen met een handicap : ouderen, personen met een verstandelijke handicap, slechtzienden of blinden, slechthorenden of doven, personen met een motorische handicap, zwangere vrouwen, jonge kinderen, ouders met kinderwagens, toeristen met bagage, sporters in het gips enz.

Personen met een beperkte mobiliteit maken vandaag 35 % van de bevolking uit, maar ooit zal 100 % van de bevolking PBM zijn.

Er wordt vastgesteld dat openbare gebouwen niet erg toegankelijk zijn.

Het gaat om allerlei soorten gebouwen : overheidsgebouwen, gebouwen voor commerciële doeleinden, kantoren, diensten, vervoer, cultuur, sport, vrije tijd, onderwijs enz.

Er bestaat echter geen kadaster : een inventaris moet worden opgemaakt !

De moeilijkheden waarmee PBM's te kampen hebben, zijn van verschillende aard. Zij hebben betrekking op parkeren, omgevingen (trappen), toegang tot sanitaire voorzieningen, bewegwijzering (in ziekenhuizen, grote gebouwen, multimodale stations), horizontaal of verticaal verkeer, communicatie (inductielussen, onthaal en opleiding van het onthaalpersoneel), uitrusting (loketten, betaalsystemen, betaalterminals of steeds meer gedigitaliseerde tickets) of zelfs de ontruiming van het gebouw.

De huidige regelgeving in Brussel voor gebouwen is de GSV (Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening). Het toepassingsgebied ervan omvat echter alleen nieuwe of gerenoveerde gebouwen. De normen hebben voornamelijk betrekking op motorische handicaps.

M. Angelo renvoie ici au Cahier de l'accessibilité piétonne (pour les abords et accès) et au Guide d'aide à la conception d'un bâtiment accessible (CAWaB).

À propos de la réglementation à Bruxelles pour les bâtiments, la réforme du RRU est un moment clé et un premier levier pour améliorer le niveau d'accessibilité des nouveaux bâtiments ou en rénovation.

Rien n'est prévu pour certifier l'accessibilité des bâtiments ouverts au public en vue de leur exploitation/ouverture alors qu'il existe une inspection par les pompiers dans le CoBAT sur le terrain. Il n'existe pas de contrôle après exécution (tout n'est pas vérifiable sur plan lors d'une demande de permis d'urbanisme). Des sanitaires peuvent être en ordre sur papier, mais il peut manquer quelques centimètres sur place. Idem pour un guichet ou un interrupteur. La signalétique n'est pas vérifiable sur un plan. Il n'y a pas de valorisation des bâtiments déjà accessibles ou de communication du niveau de l'accessibilité. Ceci est important, car une personne en situation de handicap a besoin de préparer sa sortie et donc de se renseigner.

Par rapport à la réglementation à Bruxelles pour les bâtiments, il n'y a aucune obligation pour les bâtiments existants ouverts au public de se rendre accessibles.

Les demandes du CAWaB sont celles d'une norme obligatoire. C'est ce que demande l'ONU à la Belgique même si cela prendra du temps. Si on ne prend jamais la décision du point de départ, le point zéro, on n'arrivera à rien. Il faut améliorer progressivement, mais systématiquement, l'accessibilité pour atteindre un niveau d'accessibilité optimal dans des délais réalisables (10 ans). Des sanctions sont nécessaires et il faut veiller à la communication du niveau d'accessibilité donné des bâtiments.

Il est important d'établir un plan ambitieux d'amélioration de l'accessibilité des bâtiments ouverts au public. Cela implique le fait d'établir le cadastre/l'état des lieux (une visite donnant lieu à un rapport de recommandation), de planifier et de programmer les travaux de mise en accessibilité dans un délai jusqu'à une dizaine d'années, de faire accompagner les travaux par des gestionnaires des bâtiments (idem que les experts PEB) et de vérifier voire certifier après les travaux.

À propos de l'objectif de communication, la DPR indique que : « Une information complète concernant le niveau d'accessibilité aux personnes en situation de handicap et autres personnes à mobilité réduite des infrastructures et lieux ouverts au public sera donnée aux utilisateurs et visiteurs ».

De heer Angelo verwijst hier naar het Cahier voetgangerstoegankelijkheid (voor omgevingen en toegangen) en naar de “Guide d'aide à la conception d'un bâtiment accessible” (CAWaB).

Wat de Brusselse regelgeving voor gebouwen betreft, is de hervorming van de GSV een belangrijk moment en een eerste hefboom om de toegankelijkheid van nieuwe of te renoveren gebouwen te verbeteren.

Er is niet voorzien in certificering van de toegankelijkheid van openbare gebouwen met het oog op gebruik/openstelling. Er is geen controle achteraf (niet alles kan worden gecontroleerd op het plan bij de aanvraag van een bouwvergunning). Sanitaire voorzieningen kunnen op papier in orde zijn, maar ter plaatse enkele centimeters tekort komen. Hetzelfde geldt voor een loket of een lichtschakelaar. Bewegwijzering is niet controleerbaar op een plan. Er is geen waardering voor gebouwen die al toegankelijk zijn of communicatie over de mate van toegankelijkheid. Dit is belangrijk, omdat een persoon met een handicap zijn uitstap moet voorbereiden en daarom informatie nodig heeft.

Wat de Brusselse regelgeving voor gebouwen betreft, bestaat er geen verplichting om bestaande openbare gebouwen toegankelijk te maken.

De eisen van het CAWaB betreffen een verplichte norm. Dat is wat de VN van België vraagt, ook al kost dat tijd. Als we nooit de beslissing nemen vanaf het beginpunt, het nulpunt, komen we nergens. De toegankelijkheid moet geleidelijk maar systematisch worden verbeterd om binnen een realistische termijn (10 jaar) een optimaal niveau te bereiken. Sancties zijn noodzakelijk en er moet worden gezorgd voor de mededeling van het toegankelijkheidsniveau van de gebouwen.

Het is van belang een ambitieus plan op te stellen om de toegankelijkheid van openbare gebouwen te verbeteren. Dit houdt in dat de inventaris/staat van de voorzieningen wordt opgemaakt (bezoek dat leidt tot een aanbevelingsrapport), dat de toegankelijkheidswerken binnen een periode van maximaal tien jaar worden gepland en geprogrammeerd, dat de werken worden begeleid door de gebouwbeheerders (zoals bij de EPB-deskundigen) en dat de werken na afloop worden geverifieerd of zelfs gecertificeerd.

Met betrekking tot de communicatiiedoelstelling geeft de ABV het volgende aan : “Gebruikers en bezoekers zullen volledige informatie krijgen over de mate waarin een voor het publiek opengestelde infrastructuur of plaats toegankelijk is voor personen met een handicap en andere personen met een beperkte mobiliteit.”.

Le CAWaB recommande la certification Access-i. L'ancien logo bleu est trop vague et trop général.

Il est important de conditionner les investissements/subventions à l'accessibilité pour tous. Ceci pour les plan pluriannuels d'investissements, les subventions, les locations, etc. C'est le handistreaming. Il convient d'accompagner ces financements d'une vérification/certification.

Des outils existent pourtant. La COCOF a agréé six bureaux experts-conseils en accessibilité, ceci devrait être élargi à la Région. Deux réglementations font appel aux services agréés pour certifier l'accessibilité des projets urbanistiques (hébergements pour personnes handicapées et subvention Infrasport). Cela encourage l'usage de ces experts agréés.

Il faut se référer au RRU et au Guide d'aide à la conception d'un bâtiment accessible (référentiel validé par le CAWaB) qui va plus loin. Une certification : Access-i peut être utilisée dans le cadre d'une politique d'accessibilité.

M. Angelo présente ensuite un exemple qui inspire : la « Loi française du 11 février 2005 de mise en accessibilité des établissements recevant du public ».

Les établissements ont reçu du secteur public (ERP) 10 ans pour se rendre accessibles, et fin 2012 : un peu plus de 30 % de ces établissements étaient accessibles.

Elle contenait une nouvelle mesure majeure : la création des Agendas d'Accessibilité Programmée (Ad'ap)» (Source : site du Secrétariat d'État français chargé des Personnes Handicapées). Ces Ad'Ap sont une programmation budgétaire de la mise en accessibilité.

Une norme contraignante doit s'inscrire dans une démarche globale. Elle doit inclure l'ensemble de acteurs concernés.

Ceci signifie :

- la formation des architectes et des agents d'urban à l'accessibilité ;
- la formation du personnel d'accueil ;
- une sensibilisation/communication aux gestionnaires de bâtiments sur l'utilité, l'importance et les bénéfices de la mise en accessibilité de leur bâtiment ;
- prévoir un mécanisme de certification lors de la vente ou de la mise en location (Cf. le certificat PEB) ;

Het CAWaB beveelt Access-i certificering aan. Het oude blauwe logo is te vaag en te algemeen.

Het is belangrijk investeringen/subsidies afhankelijk te maken van de toegankelijkheid voor iedereen, zowel wat meerjarige investeringsplannen betreft, subsidies, huren enz. Dit is handistreaming. Deze financiering moet vergezeld gaan van een verificatie/certificatie.

Er bestaan echter hulpmiddelen. DE FGC heeft zes adviesbureaus voor toegankelijkheid goedgekeurd, en dit moet worden uitgebreid tot het Gewest. Twee reglementeringen doen een beroep op erkende diensten om de toegankelijkheid van stadsprojecten te certificeren (logies voor personen met een handicap en Infrasportsubsidie). Dit stimuleert het gebruik van deze erkende deskundigen.

Er moet worden verwezen naar de GSV en naar de Guide d'aide à la construction accessible (referentiedocument gevalideerd door het CAWaB), die verder gaan. Een certificering met Access-i kan worden gebruikt in het kader van een toegankelijkheidsbeleid.

Vervolgens stelt de heer Angelo een inspirerend voorbeeld voor : «la Loi française du 11 février 2005 de mise en accessibilité des établissements recevant du public».

De instellingen ontvingen van de overheid (ERP) 10 jaar de tijd om toegankelijk te worden, en eind 2012 was iets meer dan 30 % van deze instellingen toegankelijk.

De wet bevatte een belangrijke nieuwe maatregel : de invoering van “Agendas d'Accessibilité Programmée (Ad'ap)” (Source : site du Secrétariat d'État français chargé des Personnes Handicapées). van geprogrammeerde toegankelijkheidsagenda's (Ad'ap)” (Bron : website van het Franse staatssecretariaat voor personen met een handicap). Deze Ad'Ap bevatten een budgettaire programmering van de toegankelijkheid.

Een bindende norm moet deel uitmaken van een algemene aanpak. Alle betrokken spelers moeten erbij betrokken zijn.

Dat betekent :

- opleiding voor de architecten en medewerkers van urban.brussels inzake toegankelijkheid;
- opleiding voor het onthaalpersoneel;
- bewustmaking/communicatie van de gebouwenbeheerders over het nut, het belang en de voordelen van het toegankelijk maken van hun gebouw;
- voorzien in een mechanisme voor certificering bij verkoop of verhuur (zie EPB-certificaat);

- prévoir des aides et incitants pour les bâtiments privés.

Mme Julie Vanhalewyn, présidente de Acces-i ASBL indique qu'elle est la présidente d'Access-i qui a pour double mission d'évaluer le niveau d'accessibilité d'un espace ouvert au public et d'en informer toute personne qui a un besoin spécifique. Les personnes en situation de handicap souhaitent savoir à l'avance quels seront les obstacles qu'ils pourraient rencontrer.

Il est question d'un baromètre de l'accessibilité qui est une certification à propos du niveau d'accessibilité d'un lieu donné.

Access-i travaille aussi bien sur des événements que sur des bâtiments, des festivals ou des lieux extérieurs comme des parcs et des sentiers.

Mme Vanhalewyn propose de se préoccuper aujourd'hui plus précisément des bâtiments.

Access-i travaille avec six bureaux d'expertise issus du CAWaB (Access and Go, Passe-Muraille, Atingo, AMT concept, Plain-Pied et l'ASPH). Ce dernier regroupe sous forme d'une ASBL des associations qui représentent des personnes en situation de handicap et des bureaux d'experts.

Ces 6 bureaux se sont mis autour de la table en Wallonie et à Bruxelles pour dire ce qui est indispensable pour rendre un bâtiment accessible, en sortant de la réglementation. En effet, le RRU est fort axé sur le handicap moteur et n'est donc pas suffisamment complet. Il fallait donc établir des critères qui vont amener un lieu à être accessibles à tous.

La méthodologie suivie est la suivante. Le logo se présente sous forme d'un « i » de couleur rose, « i » pour information. Il est entouré d'une série de petits cubes qui représentent une famille de handicaps. Les 7 catégories apparaissent et donc pas seulement les personnes en chaise dont le logo existant est flou et ne représentent pas l'ensemble des personnes en situation de handicap (les personnes en chaise, les personnes marchant difficilement, les aveugles, les malvoyants, les personnes sourdes, les personnes malentendantes, les personnes qui ont des difficultés de compréhension). Chaque cube démarre en blanc et en fonction il s'allume en orange ou vert en fonction du niveau d'accessibilité. Vert signifie accessible en toute autonomie et l'orange est le niveau intermédiaire : on peut y aller avec une aide ponctuelle.

Le genre de projets sur lesquels Access-i a déjà travaillé sont : des années à thème (par exemple des bâtiments autour de la thématique de l'eau), des parcours vélo, des infrastructures sportives, des parcs naturels, des audits

- voorzien in subsidies en stimulansen voor privégebouwen.

Mevrouw Julie Vanhalewyn, voorzitster van de vzw Acces-i, zegt dat deze organisatie een dubbele taak heeft : de mate van toegankelijkheid van een openbare ruimte beoordelen en iedereen met een specifieke behoefte informeren. Personen met een handicap willen van tevoren weten welke hinderpalen zij kunnen tegenkomen.

Er is sprake van een toegankelijkheidsbarometer, een certificering over de mate van toegankelijkheid van een bepaalde plaats.

Access-i werkt zowel op evenementen als in gebouwen, op festivals of buitenlocaties zoals parken en paden.

Mevrouw Vanhalewyn stelt voor om zich vandaag vooral te richten op gebouwen.

Access-i werkt met zes deskundigenbureaus uit het CAWaB (Access and Go, Passe-Muraille, Atingo, AMT concept, Plain-Pied et l'ASPH). Deze laatste verenigt, in de vorm van een vzw, verenigingen die personen met een handicap vertegenwoordigen en deskundigenbureaus.

Deze 6 bureaus hebben in Wallonië en Brussel rond de tafel gezeten om te bespreken wat essentieel is om een gebouw toegankelijk te maken en daarbij verder te gaan dan de regelgeving. De GSV is namelijk erg gericht op motorische handicaps en is daarom niet voldoende volledig. Daarom moesten criteria worden vastgesteld die ertoe leiden dat een plaats voor iedereen toegankelijk is.

Dit gebeurt via de volgende methode. Het logo heeft de vorm van een roze "i". De "i" staat voor informatie. Ze is omgeven door een reeks kleine kubussen die een groep van handicaps voorstellen. De 7 categorieën verschijnen en dus niet alleen personen in een rolstoel waarvan het bestaande logo vaag is en niet alle personen met een handicap vertegenwoordigt (personen in een rolstoel, personen die slecht ter been zijn, blinden, slechtzienden, doven, slechthorenden, personen die moeite hebben met verstaan). Elke kubus is eerst wit en licht oranje of groen op, afhankelijk van de mate van toegankelijkheid. Groen betekent volledig toegankelijk en oranje is het tusseniveau : daar kun je terecht, mits hulp af en toe.

Het soort projecten waaraan Access-i reeds heeft gewerkt zijn : themajaren (bijvoorbeeld gebouwen rond het thema water), fietspaden, sportinfrastructuur, natuurparken, audits voor de provincies, of voor gewone cliënten die een

pour les provinces, ou pour des clients lambda qui sont demandeurs d'un audit pour se faire accompagner ou se faire certifier.

Un focus sur quelques projets précis est proposé pour illustrer le principe.

Le plan wallon d'investissement était en lien avec le secteur touristique (musées, offices du tourisme, hôtels, etc.). Ainsi 200 bâtiments ont été analysés. Au départ Access-i vient sur le terrain pour voir l'accessibilité. Quels sont les obstacles ? Est-ce que tous les handicaps sont pris en compte. Il en résulte des rapports de pré-audit : c'est un état des lieux avec les grandes pistes à améliorer en vue d'une certification. Sur cette base x dossiers sont retenus qui ont pu faire le choix pour une ou des catégories spécifiques. Par exemple un musée peut choisir telle ou telle catégorie de besoin spécifique en fonction de la fréquentation, ou en fonction du contenu muséal qui serait plus adapté à l'une ou l'autre catégorie.

Ces lieux ont ensuite été accompagnés et ont reçu un financement pour financer les travaux de mise en accessibilité. Voici l'état de lieux depuis 2018 : des travaux sont en cours et ils peuvent demander des conseils. Access-i retournera sur le terrain pour voir si tous les travaux ont été réalisés correctement. Suite à cela le but est de certifier ces lieux après travaux ; cette certification sera valable pour trois ans. Ainsi, le public PMR sera averti des modifications apportées et donc des lieux rendus accessibles.

Autre exemple : les infrastructures sportives à Bruxelles. Ce travail est en cours depuis 2019 et le but était d'alimenter le cadastre. 23 bâtiments ont été sélectionnés sur la base de différents critères (par ex : la fréquentation de clubs handisport). Les auditeurs sont descendus sur le terrain pour faire une étude des lieux et pour les certifier. Ici il n'y a pas eu un accompagnement et dans ce cas les résultats peuvent paraître plus décevants. Access-i préfère en effet pouvoir donner des conseils pour améliorer la situation et les mener ainsi à une certification.

Autre exemple : le plan piscines wallon. Depuis 2017 les experts sont descendus sur le terrain pour faire des audits. Les piscines ont obtenu directement une certification de leur état actuel. Ils se sont inscrits dans un plan d'amélioration, et ont ainsi bénéficié d'un rapport de recommandations (leur permettant de savoir exactement comment réaliser les travaux et de viser la certification). Après travaux il y aura à nouveau un audit et l'on pourra constater une amélioration avec plus d'orange ou de vert.

Un rapport de pré-audit contient des photos de la situation existante et énumère les travaux à prévoir et les pistes de solutions. Un cahier de recommandations est

audit willen om zich te laten begeleiden of certificeren.

Ter illustratie van het beginsel wordt voorgesteld te focussen op enkele specifieke projecten.

Het Waalse investeringsplan was gekoppeld aan de toeristische sector (musea, toeristenkantoren, hotels, enz.). Aldus werden 200 gebouwen geanalyseerd. In eerste instantie komt Access-i naar de site om de toegankelijkheid te onderzoeken. Wat zijn de hinderpalen ? Wordt rekening gehouden met alle handicaps ? Het resultaat is een pre-auditverslag : een inventarisatie van de situatie met de belangrijkste verbeterpunten met het oog op certificering. Op basis hiervan worden x bestanden geselecteerd die een of meer specifieke categorieën kunnen bevatten. Een museum kan bijvoorbeeld op basis van het aantal bezoekers of op basis van de museuminhoud die meer geschikt is voor de ene of de andere categorie kiezen voor een specifieke categorie behoeften.

Deze plekken kregen vervolgens steun en financiering om het toegankelijkheidswerk te financieren. Dit is de stand van zaken sinds 2018 : er wordt aan gewerkt en men kan advies vragen. Access-i komt terug naar de site om na te gaan of alle werken correct zijn uitgevoerd. Daarna is het de bedoeling deze plaatsen na de werken te certificeren; deze certificering zal drie jaar geldig zijn. Op die manier worden de PBM's geïnformeerd over de aangebrachte wijzigingen en dus over de toegankelijk gemaakte plaatsen.

Een ander voorbeeld : sportfaciliteiten in Brussel. Dit werk is aan de gang sinds 2019, met als doel een kadaster op te stellen. 23 gebouwen werden geselecteerd op basis van verschillende criteria (bijvoorbeeld bezoek van clubs voor personen met een handicap). De controleurs zijn ter plaatse geweest om de ruimtes te inspecteren en te certificeren. In dit geval was er geen begeleiding en lijken de resultaten teleurstellender. Access-i verkiest advies te kunnen geven over hoe de situatie beter kan en zo naar een certificering te leiden.

Een ander voorbeeld is het Waalse zwembadplan. Sinds 2017 gaan deskundigen op pad om audits uit te voeren. De zwembaden werden rechtstreeks gecertificeerd in hun huidige toestand. Zij hebben zich ingeschreven voor een verbeteringsplan en hebben dus een aanbevelingsrapport ontvangen (waardoor zij precies weten hoe zij het werk moeten uitvoeren en kunnen streven naar certificering). Nadat het werk is gedaan, vindt er opnieuw een audit plaats en wordt een verbetering vastgesteld met meer oranje of groen.

Een pre-auditverslag bevat foto's van de bestaande situatie en geeft een overzicht van de uit te voeren werken en mogelijke oplossingen. Een aanbevelingsboekje is

plus poussé est c'est une espèce de cahier des charges où l'on peut proposer des idées, des croquis, des matériaux à utiliser, etc.

Afin d'illustrer à quoi ressemble la base de données sur l'accessibilité, Mme Vanhalewyn renvoie à la page d'accueil du site internet d'Access-i, qui permet d'accéder à l'exemple de la piscine de Braine-l'Alleud sur le site. Elle donne un aperçu des résultats obtenus. On y voit les points forts et faibles. Il ne s'agit pas de ne dire que ce qui va ou ce qui ne va pas (les 2 informations sont importantes). La personne décide au final si elle y va ou non sur la base des informations obtenues.

L'intervenante termine par souligner les forces de cette certification. En effet, la certification est issue des demandes des usagers et des experts. Des critères assez précis sont utilisés et ils sont régulièrement mis à jour (par exemple : suite à l'apparition de certaines nouvelles technologies). Il est tenu compte de critères concernant l'infrastructure, mais aussi de critères humains. Si un musée n'est pas parfaitement en ordre, mais qu'il dispose d'une personne d'accueil formée, cela est pris en compte. Tout cela touche la multiplicité de publics, à travers les 7 catégories de besoins spécifiques (ainsi que les personnes âgées, qui sont susceptibles de présenter différentes déficiences dû à l'âge).

Pour de nouvelles thématiques Access-i peut recourir à des experts externes. 17 auditeurs dans 6 bureaux sont présents pour les demandes plus importantes. Certains sont architectes ou disposent d'autres profils techniques. Mme Vanhalewyn insiste pour ne pas porter uniquement la casquette d'« inspecteur », car il faut se défaire de cette idée de « bulletins » : nous devons en tant qu'expert aussi être sur le terrain pour aider les gens et les accompagner. Enfin, par souci de cohérence tout est validé par un comité d'experts.

M. Miguel Gerez, administrateur délégué d'AMT Concept s'associe aux propos tenus. L'accessibilité concerne tous les secteurs dont le transport, l'emploi, l'enseignement et les bâtiments. Il existe des liens indéniables entre ces différents aspects qui sont complexes.

Depuis 40 ans, depuis 1981, l'Année de la Personne handicapée, M. Gerez est sur le pont. On parlait à l'époque souvent du service minibus. Des propositions ont été formulées. Mais ce qui s'est réalisé, ce sont surtout des projets faits et refaits depuis. On en revient toujours au point de départ et il faut reprendre les propos tenus. On fait des projets. On fait des états de lieux. On se limite aux promesses. Tout atterrit dans de tiroirs. Sans réalisations concrètes. Il s'agit en somme de faire de la communication.

gedetailleerde, het is een soort bestek waarin ideeën, schetsen, te gebruiken materialen enz. kunnen worden voorgesteld.

Om te illustreren hoe de toegankelijkheidsdatabank eruit ziet, verwijst mevrouw Vanhalewyn naar de homepage van de Access-i website, die toegang geeft tot het voorbeeld van het zwembad van Eigenbrakel op de site. Ze geeft een overzicht van de verkregen resultaten, met de sterke en zwakke punten. Het gaat er niet om alleen te zeggen wat goed of niet goed is (beide stukken informatie zijn belangrijk). Uiteindelijk beslist de persoon op basis van de verkregen informatie of hij al dan niet naar het zwembad gaat.

Tot slot onderstreept de spreker de sterke punten van deze certificering. De certificering vloeit immers voort uit de verzoeken van de gebruikers en de deskundigen. Er worden vrij nauwkeurige criteria gehanteerd die regelmatig worden bijgewerkt (bijvoorbeeld naar aanleiding van het verschijnen van bepaalde nieuwe technologieën). Er wordt rekening gehouden met criteria betreffende de infrastructuur, maar ook met menselijke criteria. Als een museum niet perfect in orde is, maar wel over een opgeleide receptioniste beschikt, wordt daar rekening mee gehouden. Dit alles betreft de veelheid van doelgroepen, via de 7 categorieën van bijzondere behoeften (alsmede de ouderen, die door hun leeftijd waarschijnlijk verschillende beperkingen hebben).

Voor nieuwe onderwerpen kan Access-i een beroep doen op externe deskundigen. 17 controleurs in 6 kantoren zijn aanwezig voor de belangrijkere verzoeken. Sommigen zijn architecten of hebben andere technische profielen. Mevrouw Vanhalewyn dringt erop aan niet alleen als "inspecteur" op te treden, want we moeten af van dit idee van "rapporten": als deskundigen moeten we ook ter plaatse zijn om mensen te helpen en te begeleiden. Ten slotte wordt alles omwille van de consistentie gevalideerd door een comité van deskundigen.

De heer Miguel Gerez, gedelegeerd bestuurder van AMT Concept, is het eens met de gemaakte opmerkingen. Toegankelijkheid heeft betrekking op alle sectoren, waaronder vervoer, werkgelegenheid, onderwijs en gebouwen. Tussen deze verschillende aspecten bestaan onmiskenbaar complexe verbanden.

Al 40 jaar, sinds 1981, het Jaar van Gehandicapten, staat de heer Gerez op de brug. Destijds werd er veel gesproken over de minibusdienst. Voorstellen werden gedaan. Sindsdien werden echter vooral projecten bedacht en heropgestart. We komen altijd terug bij het beginpunt en naar wat gezegd werd. Projecten worden gemaakt. We inventariseren. We beperken ons tot beloftes. Alles belandt in lades. Zonder concrete prestaties. Kortom, het is een kwestie van communicatie.

L'administration publique pèche par un manque de communication interne. D'un étage à l'autre il semblerait que l'on ne communique pas. C'est ainsi que des erreurs sont faites. La ligne 62 du tram en est un exemple. Les sorties de tram se situent à 11 cm du sol ce qui est problématique pour les personnes en chaises roulantes. L'arrêt avait pourtant été bien concerté, mais l'achat des rames de tram avait été traité par un autre service qui n'avait pas bien communiqué en interne. Le changement doit s'opérer à ce niveau !

Depuis 2016, AMT Concept travaille à la sensibilisation au commerce et aux boucles piétonnes créées en 2004 (Bruxelles, Evere, Watermael-Boitsfort et Schaerbeek). L'inspiration a été trouvée à Barcelone. Dans cette ville, les jeux paralympiques ont été tenus et c'est ainsi que Barcelone est devenue exemplaire en matière d'accessibilité. Or, ceci prend indéniablement du temps. Il faut donc débloquer les budgets pour que Bruxelles devienne la première ville européenne.

M. Gerez évoque ensuite son cursus. Il n'est pas architecte, mais il a suivi des formations en économie, en politique, en communication sociale et en coopération au développement. Ces 40 dernières années, ont été faites de dialogue, d'écoute et d'empathie.

La Présidente remercie M. Gerez dont le témoignage important sonne au rythme du vécu. Le dialogue est aussi l'objectif de la commission.

M. Frédéric Storme, Président fondateur de la Fondation ISee renvoie à son tour aux orateurs précédents. Sa fondation a été créée il y a 11 ans partant de l'idée que trop peu était fait pour les non-voyants qui ont droit à avoir une vie active. L'accessibilité en est un point important.

Le monde n'est pas fait pour les non-voyants. Il indique qu'il dirige une école de chiens-guides. Du reste M. Storme travaille à la Commission européenne où il est chargé spécialement de conseiller la Commission et ses architectes en matière d'accessibilité pour les 65 bâtiments à Bruxelles.

M. Storme est aussi le président du conseil consultatif des personnes en situation de handicap à Uccle et ceci depuis 7 ans. Il s'agit de créer des réflexes pour que les échevins ou la commune en général se penchent sur les rénovations des bâtiments publics du point de vue de l'accessibilité.

M. Storme souhaite mettre l'accent sur deux aspects qui concernent les chiens-guides. Cet aspect concerne beaucoup l'accessibilité.

Il importe qu'un chien puisse repérer un bâtiment public depuis l'extérieur. Des normes à mettre en place

Het openbaar bestuur lijdt onder een gebrek aan interne communicatie. Van de ene verdieping naar de andere lijkt er geen communicatie te zijn. Zo worden fouten gemaakt. Tramlijn 62 is een voorbeeld. De uitgangen van de tram bevinden zich op 11 cm van de grond, wat problematisch is voor rolstoelgebruikers. De halte was goed doordacht, maar de aankoop van de trams werd door een andere afdeling behandeld, die intern niet goed had gecommuniceerd. Dit moet anders !

Sinds 2016 werkt AMT Concept aan de bewustmaking van de handelszaken en de voetgangersslussen die in 2004 werden aangelegd (Brussel, Evere, Watermaal-Bosvoorde en Schaerbeek). De inspiratie werd gevonden in Barcelona. De Paralympische Spelen werden er gehouden en Barcelona werd een voorbeeld van toegankelijkheid. Dit kost echter tijd. Daarom moeten budgetten worden vrijgemaakt zodat Brussel de meest vooruitstrevende Europese stad kan worden.

Vervolgens vertelt de heer Gerez over zijn achtergrond. Hij is geen architect, maar heeft een opleiding economie, politiek, sociale communicatie en ontwikkelingssamenwerking gevolgd. De afgelopen 40 jaar stonden in het teken van dialoog, luisteren en empathie.

De voorzitter bedankt de heer Gerez, wiens belangrijke getuigenis levensecht is. Dialoog is ook het doel van de commissie.

De heer Frédéric Storme, de oprichter/voorzitter van de Stichting ISee verwijst naar de vorige sprekers. Zijn stichting werd 11 jaar geleden opgericht vanuit de gedachte dat er te weinig werd gedaan voor blinden die recht hebben op een actief leven. Toegankelijkheid is een belangrijk onderdeel hiervan.

De wereld is niet gemaakt voor blinden. Hij zegt dat hij een geleidehondenschool runt. De heer Storme werkt ook bij de Europese Commissie, waar hij specifiek belast is met het adviseren van de Commissie en haar architecten over de toegankelijkheid van de 65 gebouwen in Brussel.

De heer Storme is ook al zeven jaar voorzitter van de Adviesraad voor personen met een handicap in Ukkel. Het doel is reflexen tot stand te brengen zodat schepenen of de gemeente in het algemeen de renovatie van openbare gebouwen bekijken vanuit het oogpunt van toegankelijkheid.

De heer Storme wil twee aspecten benadrukken die betrekking hebben op geleidehonden. Dit aspect heeft veel te maken met toegankelijkheid.

Het is belangrijk dat een hond een openbaar gebouw van buitenaf kan herkennen. Dankzij de in te voeren

permettraient ce repérage. Le type d'entrée est un autre aspect. Les portes-tambour sont un véritable fléau puisque ces portes pincent la queue du chien.

Un autre aspect est la formation du personnel d'accueil qui reçoit des personnes accompagnées d'un chien. L'aspect de l'accueil d'ailleurs concerne toutes les personnes en situation de handicap. Souvent les gens sont bienveillants, mais ils ignorent comment il faut s'y prendre : il faut les mettre à l'aise. La fondation Isee veut booster le handicap visuel et mettre les gens à l'aise. Les bâtiments sont du reste de moins en moins adaptés, car nous vivons dans un monde de plus en plus visuel. Le non-verbal prend de plus en plus de place. Un exemple concret en sont les slides d'aujourd'hui : M. Storme n'y a pas eu accès et cela peut fatiguer de devoir seulement devoir écouter des intervenants.

Échange de vues

Mme Aurélie Czekalsky remercie les intervenants de leurs exposés utiles et précieux. Il convient en effet de consulter les personnes et les associations et d'écouter les critiques et les améliorations à apporter.

Les personnes qui n'ont pas de handicap peuvent parfois ne pas se rendre assez compte. L'oratrice indique que son grand-père était aveugle et elle se rappelle avoir été confrontée à de gros problèmes. Son grand-père avait besoin d'une tierce personne pour accéder à un bâtiment ou pour bénéficier de certaines informations. C'est donc un sujet qui touche tous. Cela dépasse les clivages politiques. Les mandataires politiques ont pour mission d'améliorer les choses.

L'oratrice rejoint la recommandation quant à l'établissement d'un cadastre et d'une évaluation faite à des intervalles réguliers quant à l'accessibilité des bâtiments publics régionaux communaux. Il y a quelque temps, l'oratrice a interpellé le secrétaire d'État Pascal Smet concernant l'accessibilité des bâtiments publics. L'accessibilité des personnes à mobilité réduite doit être imposée tant pour l'accès à que pour la circulation intérieure des bâtiments publics.

Mme Czekalski indique pourtant qu'au sein du Parlement, il existe des endroits qui ne sont pas accessibles et qu'elle s'en est rendue compte lors de visites.

Sur ces 5 ou 10 dernières années, peut-on constater une amélioration, une stagnation ou une régression en matière d'accessibilité des bâtiments publics ?

normen zou dit mogelijk zijn. Het type ingang is een ander aspect. Draaideuren zijn erg vervelend, omdat de staart van de hond erin vastgeklemd kan raken.

Een ander aspect is de opleiding van het onthaalpersoneel dat personen met een geleidehond ontvangt. Het aspect onthaal betreft alle mensen met een handicap. Vaak zijn mensen vriendelijk, maar weten ze niet hoe het moet : zij moeten op hun gemak gesteld worden. De Isee Foundation wil visuele handicaps bekender maken en mensen op hun gemak stellen. Gebouwen worden steeds minder aangepast, omdat we in een steeds meer visuele wereld leven. Het non-verbale wordt steeds belangrijker. Een concreet voorbeeld zijn de presentaties van vandaag : voor de heer Storme waren ze niet toegankelijk en het kan vermoeiend zijn om alleen maar naar sprekers te moeten luisteren.

Gedachtwisseling

Mevrouw Aurélie Czekalsky bedankt de sprekers voor hun nuttige en waardevolle uiteenzettingen. Het is inderdaad goed om mensen en verenigingen te raadplegen en te luisteren naar kritische opmerkingen en mogelijke verbeteringen.

Mensen die geen handicap hebben, beseffen dat soms niet voldoende. De spreekster zegt dat haar grootvader blind was en dat zij zich grote problemen herinnert. Haar grootvader had een derde persoon nodig om toegang te krijgen tot een gebouw of om bepaalde informatie te krijgen. Dit is dus een onderwerp dat iedereen aanbelangt en de politieke verschillen overstijgt. Politieke vertegenwoordigers hebben als opdracht dingen te verbeteren.

De spreekster is het eens met de aanbeveling om een kadaster en een regelmatige evaluatie van de toegankelijkheid van de gewestelijke en gemeentelijke openbare gebouwen in te voeren. Enige tijd geleden heeft de spreekster staatssecretaris Smet gevraagd naar de toegankelijkheid van openbare gebouwen. De toegankelijkheid voor personen met een beperkte mobiliteit moet worden opgelegd, zowel wat de toegang tot als de verplaatsingen binnenin de openbare gebouwen betreft.

Mevrouw Czekalski zegt dat sommige plekken in het Parlement echter niet toegankelijk zijn en dat zij dit tijdens bezoeken heeft beseft.

Is de toegankelijkheid van openbare gebouwen de afgelopen 5 of 10 jaar verbeterd, gestagneerd of verslechterd ?

L'oratrice renvoie ensuite au site web de la STIB qui référence les stations du réseau qui sont accessibles. Il est question de l'apposition de certains logos, qui ne sont pas suffisants. *Quid* des bâtiments publics ? Existe-t-il un tel site de référence ? Il est dit qu'il n'y a pas assez de contrôle. Est-ce que les fonctionnaires communaux et régionaux sont formés ? Si oui, quel type de formation existe déjà chez urban.brussels et chez les différentes administrations communales ?

Est-ce que certaines communes ou administrations sont plus avancées que d'autres sur cette thématique ? Y a-t-il des modèles à suivre ? Il a par exemple été question de la piscine de Braine-l'Alleud dans la présentation de Access-i.

Quel type de formations recommande-t-on pour les agents communaux et régionaux ?

L'accessibilité des logements publics est un sujet qui concerne les différents niveaux de pouvoir en Belgique. *Quid* des contacts avec les autres niveaux ? L'oratrice songe ici spécialement à l'État fédéral. Existe-t-il des synergies et des échanges de bonnes pratiques ?

L'oratrice termine en remerciant les intervenants pour toutes les expressions qui sont fournies et elle espère que la Région pourra avancer sur ce sujet durant la législature.

Mme Céline Fremault remercie l'ensemble des intervenants pour leurs exposés.

À commencer par Unia, l'intervenante rappelle que le handicap est le deuxième critère d'intervention : 23 % des dossiers. Il est interpellant de constater que dans les dispositifs du nombre de dossiers traités, il existe une augmentation pour les biens et services. Est-il exact que dans le dispositif des plaintes, il y soit de plus en plus question de l'accessibilité via le dispositif « biens et services » ? Cette augmentation est-elle continue depuis plusieurs années dans le schéma ? Est-il exact que la problématique de l'accessibilité est la problématique n° 2 ?

L'oratrice observe qu'Unia est averti de ces deux questions par le dépôt de plaintes. Est-ce que les plaintes trouvent leur origine dans une méconnaissance des règles ou un manque d'accompagnement par rapport à ce qui devrait être fait ?

Est-ce de la méconnaissance, un manque d'attention ou de l'insensibilité pour ces problématiques ? Quelle est la grande tendance lorsque l'on examine les dossiers de plus près ?

Vervolgens verwijst de spreekster naar de website van de MIVB, waarop de toegankelijke stations van het net staan vermeld. Er is sprake van het aanbrengen van bepaalde logo's, wat niet volstaat. Wat met openbare gebouwen ? Bestaat er zo'n referentiesite ? Er wordt gezegd dat er onvoldoende controle is. Worden de gemeentelijke en gewestelijke ambtenaren opgeleid ? Zo ja, welk type opleiding bestaat er al bij urban.brussels en bij de verschillende gemeentebesturen ?

Staan sommige gemeenten of besturen op dit punt verder dan andere ? Zijn er modellen die gevuld kunnen worden ? In de presentatie van Access-i kwam bijvoorbeeld het zwembad van Eigenbrakel ter sprake.

Welke type opleiding wordt aanbevolen voor gemeentelijke en gewestelijke medewerkers ?

De toegankelijkheid van openbare woningen is een onderwerp dat de verschillende machtsniveaus in België aanbelangt. Hoe verlopen de contacten met de andere niveaus ? De spreekster denkt hier specifiek aan de federale overheid. Zijn er synergies en uitwisselingen van goede praktijken ?

Tot slot bedankt zij de sprekers voor alle bijdragen die zij hebben geleverd en hoopt zij dat het gewest tijdens de zittingsperiode op dit punt vooruitgang zal kunnen boeken.

Mevrouw Céline Fremault bedankt alle sprekers voor hun presentaties.

Wat Unia betreft, herinnert de spreekster eraan dat handicap het tweede criterium voor tussenkomst is : 23 % van de dossiers. Het is interessant op te merken dat het aantal behandelde dossiers in verband met goederen en diensten toeneemt. Klopt het dat er in klachten steeds vaker sprake is van toegankelijkheid via de voorziening «goederen en diensten» ? Komt deze toename al meerdere jaren in het schema voor ? Klopt het dat het toegankelijkheidsprobleem op nummer 2 staat ?

De spreekster merkt op dat Unia op beide kwesties is geattendeerd omwille van het feit dat er klachten zijn ingediend. Komen de klachten voort uit een gebrek aan kennis van de regels of een gebrek aan begeleiding met betrekking tot wat er moet gebeuren ?

Is het gebrek aan kennis, gebrek aan aandacht of ongevoeligheid voor deze kwesties ? Wat is de belangrijkste trend wanneer men de dossiers nader bekijkt ?

Différents intervenants ont évoqué la loi française de 2005 sur l'accessibilité de l'ensemble des bâtiments qu'ils soient publics ou privés pour autant qu'ils soient ouverts au public.

Cette législation est très contraignante. Il existe une obligation sur 10 ans de se mettre en ordre. Après évaluation en 2013, seuls 30 % des bâtiments étaient adaptés. L'oratrice estime néanmoins que le cadre a été posé et que les choses devraient aller nécessairement dans le bon sens. D'autres évaluations sont prévues.

Cette loi prévoit un mécanisme de sanctions important. Les amendes peuvent aller jusqu'à 45.000 euros et 75.000 euros en cas de récidive pour les architectes, entrepreneurs responsables des chantiers.

Est-ce que les intervenants estiment qu'un système de sanctions serait souhaitable en Belgique ? La notion de sanction est-elle indispensable outre la question de la prévention et de la communication ?

Dans la loi française, il existe une commission communale ou intercommunale d'accessibilité. Elle est constituée dans toutes les collectivités de plus de 5.000 personnes. Les personnes en situation de handicap sont associées à cet exercice.

M. Storme a indiqué qu'il présidait le conseil consultatif de la commune d'Uccle. L'ensemble des communes ne disposent pas de tels conseils consultatifs. Certaines communes ont un échevinat en charge du handicap d'autres pas. L'obligation éventuelle de mettre en place une commission consultative pour les personnes en situation de handicap met-elle une pression plus forte sur les différents échevins et les collèges pour la question de l'accessibilité qui est en réalité toujours prise en considération dans le projet ?

Les intervenants ont indiqué qu'il était nécessaire de faire évoluer le RRU. L'oratrice en appelle à la majorité pour se montrer très attentive à la question de l'accessibilité lors de la révision de ce règlement.

En ce qui concerne les problématiques actuelles en matière d'accessibilité des bâtiments publics, l'oratrice retrouve deux soucis majeurs : les bâtiments neufs soumis au permis d'urbanisme ne sont évalués que sur papier, pas *in situ*. De plus il n'existe pas de certificat d'accessibilité. Et ceci devrait se faire par une dégradation de couleurs telles qu'exposé par Access-i.

L'oratrice souligne ensuite l'importance d'un état des lieux et la nécessité de mettre en place un plan d'action. Il

Verschillende sprekers hebben verwezen naar de Franse wet van 2005 betreffende de toegankelijkheid van alle gebouwen, zowel openbare als particuliere, voor zover zij toegankelijk zijn voor het publiek.

Deze wetgeving is zeer bindend. Er is een verplichting om zich binnen 10 jaar in orde te stellen. Na een evaluatie in 2013 was slechts 30 % van de gebouwen aangepast. Toch is de spreekster van mening dat het kader is vastgesteld en dat het noodzakelijkerwijs de goede kant op zou moeten gaan. Verdere evaluaties zijn gepland.

Deze wet voorziet in een belangrijk sanctiemechanisme. De boetes kunnen oplopen tot 45.000 euro en 75.000 euro in geval van recidive voor de architecten en aannemers die verantwoordelijk zijn voor de bouwplaatsen.

Vinden de sprekers een systeem van sancties in België wenselijk ? Is het begrip sanctie onmisbaar naast de kwestie van preventie en communicatie ?

In de Franse wet bestaat er een gemeentelijke of intercommunale commissie voor toegankelijkheid. Die wordt gevormd in alle gemeenten met meer dan 5.000 inwoners. Personen met een handicap worden hierbij betrokken.

De heer Storme zei dat hij voorzitter was van de adviesraad van de gemeente Ukkel. Niet alle gemeenten hebben dergelijke adviesraden. Sommige gemeenten beschikken over een schepen die bevoegd is voor personen met een handicap, andere niet. Legt de eventuele verplichting om een adviescommissie voor personen met een handicap samen te stellen meer druk op de verschillende schepenen en colleges voor de kwestie van de toegankelijkheid, waar in het ontwerp eigenlijk altijd rekening mee wordt gehouden ?

Volgens de sprekers moet de GSV worden uitgebreid. De spreekster roept de meerderheid op om bij de herziening van deze verordening veel aandacht te besteden aan de toegankelijkheid.

Wat de huidige problemen inzake de toegankelijkheid van openbare gebouwen betreft, noemt zij twee belangrijke werkpunten : nieuwe gebouwen waarvoor een stedenbouwkundige vergunning vereist is, worden alleen op papier beoordeeld, niet *in situ*. Bovendien bestaat er geen toegankelijkheidscertificaat. En dit zou moeten gebeuren aan de hand van een kleurensysteem, zoals Access-i heeft uiteengezet.

Vervolgens benadrukt de spreekster het belang van een plaatsbeschrijving en de noodzaak om een actieplan in te

n'est pas choquant que cela se passe en 10 ou 15 ans, mais il est important qu'il y ait des délais respectés.

À propos des chiens-guides, l'oratrice retient la nécessité de pouvoir accueillir les personnes non voyantes avec leur chien.

Est-ce que des messages spécifiques sont communiqués à l'administration des différents niveaux de pouvoir sur l'accueil du chien, ce qui permet une accessibilité renforcée au sein des bâtiments publics ?

M. Ahmed Mousshin remercie M. Gerez pour son intervention et pour le travail fait sur le terrain 40 ans durant. Depuis 20 ans, l'intervenant a fait appel à ses conseils dans de nombreux dossiers locaux ou effectivement la loi n'était pas respectée. L'intervenant rappelle le cas de la Tour Madou qui était une administration européenne et qui ne respectait pas une série de règles d'accessibilité. Il a fallu médiatiser le problème pour obtenir une petite avancée.

Il y a quelques semaines encore, l'intervenant avait pris contact avec le CAWaB à propos de son intention de travailler sur une ordonnance qui se basait sur la loi française de 2005 et les recommandations faites par le CAWaB. Le projet d'ordonnance reprend en gros le texte français en intégrant les enseignements de l'évaluation qui a été faite à propos du non-accompagnement.

Ce texte contient des aspects d'accessibilité. En France, le champ d'application comprend la totalité des bâtiments : les logements, les commerces, les théâtres, etc.

Convient-il de fixer une priorité parmi ces bâtiments selon le CAWaB ? Par exemple, y a-t-il une priorité pour les bâtiments publics ou qui offrent un service public et qui sont ouverts au public ? Est-il envisageable de prévoir un délai plus court pour ce type de bâtiments (6 ans par exemple) ?

Sur la question du type de handicap, la législation française reprend le fait que cela doit concerner de nombreuses formes de handicap (physique, sensoriel, mental, psychique, cognitif). Est-ce que le CAWaB estime que dans la définition retenue, des handicaps le champ est couvert ou pas ? Existe-t-il toujours des aspects qui ne sont pas couverts par la législation française ? L'orateur indique à titre d'exemple que dans un conseil communal qu'il connaît mieux, il y avait des personnes non voyantes qui recevaient des textes en PDF. Il remarque toutefois qu'il y a été remédié durant la période où ces personnes siégeaient au conseil, mais que l'on est revenu au format

voeren. Het is niet aanstootgevend dat dit 10 of 15 jaar zal duren, maar het is belangrijk dat termijnen worden nageleefd.

Wat geleidehonden betreft, onthoudt de spreker dat gebouwen toegankelijk moeten zijn voor blinden en hun hond.

Worden aan de administratie van de verschillende machtsniveaus specifieke boodschappen over de toegang voor honden doorgegeven, die uiteindelijk tot een betere toegankelijkheid in openbare gebouwen leiden ?

De heer Ahmed Mousshin bedankt de heer Gerez voor zijn bijdrage en voor het werk dat hij gedurende 40 jaar op dit gebied heeft verricht. In de afgelopen 20 jaar heeft de spreker zijn advies ingewonnen in vele lokale dossiers waarin de wet inderdaad niet werd nageleefd. Hij herinnert aan het geval van de Madoutoren, die een Europese administratie huisvestte en niet voldeed aan een reeks toegankelijkheidsregels. Het probleem moet in de media worden gebracht om een kleine doorbraak te bereiken.

Enkele weken geleden nog had de spreker contact opgenomen met het CAWaB over zijn voornemen om te werken aan een ordonnantie op basis van de Franse wet van 2005 en de aanbevelingen van het CAWaB. Het ontwerp van ordonnantie volgt in grote lijnen de Franse tekst en bevat de lessen die uit het gebrek aan begeleiding zijn getrokken.

Deze tekst bevat toegankelijkheidsaspecten. In Frankrijk omvat het toepassingsgebied alle gebouwen : woningen, winkels, theaters enz.

Moet volgens het CAWaB een prioriteit onder deze gebouwen worden vastgelegd ? Is er bijvoorbeeld een prioriteit voor openbare gebouwen of gebouwen die een openbare dienst verlenen en open zijn voor het publiek ? Is het mogelijk om voor dit soort gebouwen een kortere termijn te hanteren (bijvoorbeeld 6 jaar) ?

Wat de soort handicap betreft, bepaalt de Franse wetgeving dat het moet gaan om vele vormen van handicaps (fysiek, zintuiglijk, mentaal, psychisch, cognitief). Vindt het CAWaB dat in de gekozen definitie van handicaps het geheel wordt bestreken of niet ? Zijn er nog aspecten die niet door de Franse wetgeving worden bestreken ? Als voorbeeld geeft de spreker dat er in een gemeenteraad die hij goed kent, blinden waren die teksten in pdf-formaat ontvingen. Hij merkt echter op dat dit in de periode dat deze mensen in de gemeenteraad zaten, werd verholpen, maar dat sindsdien opnieuw voor het pdf-formaat is gekozen. Zou het niet nuttig zijn om in de wet te bepalen dat een

PDF depuis lors. Ne serait-il pas utile de prévoir dans la loi qu'un certain type de documents « texte » (et non-PDF) doit être transmis ?

À propos du diagnostic de l'accessibilité, l'orateur estime que celui-ci peut aboutir à un certificat d'accessibilité. Il est important d'évaluer sur le site.

Ce diagnostic prévoit un état des lieux pour lequel le CAWaB dispose de beaucoup d'expertise. Un deuxième volet concerne les recommandations. Un troisième volet concerne le chiffrage : c'est-à-dire faire des propositions, mais également les chiffrer. Par rapport à la quantité de bâtiments qui devraient être accessibles à Bruxelles se pose alors la question du coût global de pareille démarche.

Ecolo a pour idée de rendre obligatoire le certificat d'accessibilité pour tous les bâtiments publics qu'ils soient anciens ou neufs.

En France, l'on a pu constater à un moment donné certains dérapages. De nombreuses associations s'étaient lancées dans la brèche. Est-ce que les associations qui actuellement remplissent ce rôle pour la Cocof pourraient assurer ce rôle à triple composante. Faudrait-il ouvrir à des entreprises privées comme cela s'est fait en France cette certification, ce diagnostic et cet accompagnement ?

Du reste, l'intervenant rappelle que des signaux d'accessibilité chiffrés existent en France ce qui lui paraît plutôt pratique. À ce propos, il établit un lien avec le PEB (lettres allant de A à E).

Ceci permet aux personnes en situation de handicap d'avoir une vision claire de la situation.

L'intervenant est d'avis qu'une période de 10 à 15 ans paraît énorme. Lorsque l'on vise les bâtiments essentiels (les communes, les polices, les services de santé et services de plannings familiaux) serait-il possible de planifier sur cinq ou six ans ? Est-ce que la capacité existe si on en a la volonté ?

Une analyse a-t-elle été faite de l'agenda d'accessibilité programmée ? Comment l'accompagnement est fait et quels seraient les moyens idoines pour mettre en œuvre ces agendas ?

Le meilleur cadastre c'est le certificat d'accessibilité. Ceux qui n'y répondent pas entreraient d'office dans l'agenda d'accessibilité programmée.

Le grand débat existe autour des dérogations. Un certain nombre de musées classés disent que l'accessibilité

bepaald type "tekst"-documenten (geen pdf) moet worden verzonden ?

Is de spreker, wat de toegankelijkheidsanalyse betreft, van mening dat dit kan leiden tot een toegankelijkheidscertificaat. Het is belangrijk om ter plaatse te evalueren.

Deze analyse omvat een plaatsbeschrijving, waarvoor het CAWaB over een grote deskundigheid beschikt. Een tweede onderdeel betreft de aanbevelingen. Een derde onderdeel betreft de becijfering, dat wil zeggen voorstellen doen, maar ook de kosten ervan berekenen. Met betrekking tot het aantal gebouwen dat in Brussel toegankelijk moet zijn, rijst de vraag wat de totale kosten van een dergelijke aanpak zijn.

Het idee van Ecolo is om het toegankelijkheidscertificaat verplicht te maken voor alle openbare gebouwen, of ze nu oud of nieuw zijn.

In Frankrijk werden op een gegeven moment een aantal ontsporingen vastgesteld. Heel wat verenigingen zijn toen in de bres gesprongen. Zouden de verenigingen die momenteel deze rol voor de FGC vervullen, deze drievoudige rol op zich kunnen nemen ? Moeten certificering, analyse en begeleiding worden opengesteld voor privébedrijven, zoals in Frankrijk is gebeurd ?

Voor het overige wijst de spreker erop dat in Frankrijk het niveau van toegankelijkheid wordt aangegeven met cijfers, wat hem vrij praktisch lijkt. In dit opzicht legt hij een verband met het EPC (letters van A tot E).

Dit kan personen met een handicap een duidelijk beeld van de situatie geven.

Een periode van 10 tot 15 jaar lijkt de spreker erg lang. Zou dit voor essentiële gebouwen (gemeentelijke gebouwen, politie, gezondheidsdiensten en diensten voor gezinsplanning), niet op vijf of zes jaar kunnen plannen ? Is dit haalbaar op het vlak van capaciteit ?

Is er een analyse gemaakt van de planning wat de toegankelijkheid betreft ? Hoe wordt begeleiding geboden en wat zouden de geschikte middelen zijn om deze planning te halen ?

Het beste kadaster is het toegankelijkheidscertificaat. Wie hier niet aan voldoet, zou automatisch worden opgenomen in de toegankelijkheidsplanning.

Er woedt een groot debat over afwijkingen. Een aantal beschermd musea zegt dat toegankelijkheid uiterst

est extrêmement difficile à obtenir. Cette impossibilité technique justifie des dérogations et il convient certes de préserver le patrimoine architectural. Une disproportion manifeste existe entre les aménagements et leur coût. Parfois la rupture de la chaîne de déplacements au sein de l'entreprise ou de l'établissement rend inutile la mise en œuvre en amont des mesures d'accessibilité.

Le CAWaB a-t-il été confronté à ce type de dérogations ? Dans quel cas est-il arrivé d'exiger plus d'accessibilité ? Est-ce que les quatre dérogations françaises suffisent ? Faut-il être plus strict ou envisager d'autres dérogations ?

Le niveau communal est essentiel. En France, l'on ne se s'appuie pas sur les conseils consultatifs, mais bien sur des commissions communales d'accessibilité qui ont un pouvoir d'avis sur les dérogations aux certificats d'accès. Comment le CAWaB envisage-t-il le rôle des communes en la matière ? Quelles sont les compétences que l'on devrait donner à cette commission communale d'accessibilité si elle était mise en place ?

À propos des services en accessibilité agréés, il a été dit par Mme Vanhalewyn qu'il n'était pas souhaitable de devenir des inspecteurs. À un moment donné c'est fatallement un rôle qui doit être rempli. Le fait de donner un agrément est un rôle d'inspecteur. Ne pas donner l'agrément est la sanction pour un bâtiment insuffisamment accessible. Faut-il envisager deux organismes : un organisme qui accompagne et un autre organisme qui donne des certifications ? Est-ce que le même service peut à la fois faire l'analyse, l'accompagnement et la certification ?

Enfin, à propos de la sanction, l'orateur estime qu'il existe bel et bien des problèmes. L'expérience apprend que certains organismes publics en défaut ne veulent pas bouger.

Si l'on fait les travaux, on peut sanctionner l'architecte. Lorsqu'on imagine l'ensemble des bâtiments existants y compris l'ancien bâti, il se pose la question « que faire ? » lorsque, le délai écoulé, rien ne s'est amélioré. En France il existe le pouvoir de bloquer des sommes d'argent. Selon l'agenda convenu, un certain montant doit être dépensé qui reste bloqué si les travaux ne se sont pas réalisés.

Est-ce que le CAWaB a réfléchi sur le volet des sanctions ? Existe-t-il déjà des sanctions ? Faut-il les étendre ? En conclusion, l'orateur estime que les pouvoirs publics doivent être exemplaires.

Mme Marie Nagy salue à son tour les représentants des associations et tout spécialement M. Miguel Gerez qu'elle connaît personnellement. Avec ses projets, ses conseils, ses

moeilijk te realiseren is. Deze technische onmogelijkheid rechtvaardigt afwijkingen en het behoud van het architecturale erfgoed is zeker een terechte reden. Er is een duidelijke wanverhouding tussen de aanpassingen en de kosten ervan. Soms maakt een belemmering in de verplaatsingsmogelijkheden binnen het bedrijf of de vestiging het nutteloos om op voorhand toegankelijkheidsmaatregelen te treffen.

Heeft het CAWaB met dergelijke afwijkingen te maken gehad ? In welke gevallen was het nodig om meer toegankelijkheid te eisen ? Zijn de vier Franse afwijkingen voldoende ? Moet men strenger zijn of andere afwijkingen overwegen ?

Het gemeentelijke niveau is van essentieel belang. In Frankrijk beroepst men zich niet op adviesraden, maar op gemeentelijke toegankelijkheidscommissies die bevoegd zijn om advies uit te brengen over afwijkingen van de toegangscertificaten. Hoe ziet het CAWaB de rol van de gemeenten in dit verband ? Welke bevoegdheden zou deze gemeentelijke toegankelijkheidscommissie moeten krijgen als zij zou worden opgericht ?

Over de erkende toegankelijkheidsdiensten zei mevrouw Vanhalewyn dat het niet wenselijk was om plots als inspecteur op te treden. Op een gegeven moment zal dit echter onvermijdelijk worden. Een vergunning afgeven is de rol van een inspecteur. Geen vergunning ontvangen is de sanctie voor een gebouw dat onvoldoende toegankelijk is. Moeten er twee instanties zijn : een instantie die begeleidt en een andere die certificeert ? Kan dezelfde dienst tegelijkertijd analyseren, begeleiden en certificeren ?

Wat ten slotte de sancties betreft, is de spreker van mening dat er wel degelijk problemen zijn. De ervaring leert dat sommige in gebreke blijvende overheidsinstanties niet in actie willen schieten.

Als er werken worden uitgevoerd, kan de architect gesanctioneerd worden. Wanneer men aan alle bestaande gebouwen denkt, ook de oude, rijst de vraag wat er gedaan kan worden als de deadline is verstreken en er niets is verbeterd. In Frankrijk bestaat de mogelijkheid om een geldbedrag te blokkeren. Volgens het afgesproken tijdschema moet een bepaald bedrag worden uitgegeven, dat geblokkeerd blijft als de werken niet worden uitgevoerd.

Heeft het CAWaB nagedacht over de sancties ? Bestaan er al sancties ? Moeten ze worden uitgebreid ? Tot slot vindt de spreker dat de overheid het goede voorbeeld moet geven.

Mevrouw Marie Nagy feliciteert op haar beurt de vertegenwoordigers van de verenigingen en in het bijzonder Miguel Gerez, die zij persoonlijk kent. Met zijn

visites, il a pu sensibiliser efficacement les Bruxellois à la question de l'accessibilité.

Le 17 février 2020 son collègue M. Marc Loewenstein avait introduit une interpellation adressée au secrétaire d'État chargé de l'urbanisme dans laquelle à peu près tous les points ont été soulevés qui aujourd'hui ont été abordés : le cadastre des bâtiments accessibles, la réforme du RRU, son application, etc.

D'où la question : est-ce qu'il y a eu un suivi depuis un an ? Y a-t-il des améliorations depuis un an en ce qui concerne l'accessibilité ? L'intervenante souligne que toutes ces améliorations rendront l'accès meilleur pour l'ensemble de la population.

Quel est l'état d'avancement du cadastre des bâtiments ?

Le titre 4 et 7 du RRU depuis 2014 prévoit des dispositions très précises d'adaptation des rénovations et des constructions nouvelles. Cela ne concerne pas les immeubles de moins de 200 m². Existe-t-il un pouvoir différent du côté de pouvoirs locaux ? Est-ce que chaque niveau de pouvoir dispose d'un référent handicap qui peut regarder la situation et faire annuellement rapport ? Existe-t-il des exceptions importantes ?

Quelle explication peut donner Unia sur l'augmentation de plaintes depuis 2014 ? S'agit-il d'une dégradation de la situation ou d'une prise de conscience plus importante du fait de pouvoir porter plainte ?

Est-ce que les problèmes d'accessibilité peuvent être signalés via l'application « Fix My Street » qui permet de signaler des défauts de voiries ? Y-a-t-il un suivi ? Est-ce une bonne idée ?

Mme Nagy pointe ensuite l'inflation législative. Elle estime que déjà trop souvent la législation est une véritable usine à gaz : le CoBAT, le RRU, etc. alors que chacun ne veut *in fine* qu'une meilleure accessibilité.

L'arrêté sur l'accessibilité de bâtiments date des années '70. Or, il existe toujours des endroits où ce n'est pas appliqué. Au-delà d'augmenter les règles et les sanctions, n'y a-t-il pas une autre manière plus opérationnelle d'aborder le problème ?

Un reporting plus précis, plus serré est-il à considérer comme une évolution positive ? Mme Nagy plaide pour une approche positive de l'accessibilité. Garantir aux personnes en situation de handicap une meilleure accessibilité, c'est œuvrer pour l'ensemble de la société. Dans cette approche, Mme Nagy est dubitative sur la question de

projets, adviezen en bezoeken heeft hij de Brusselaars op doeltreffende wijze bewust kunnen maken van het toegankelijkheidsprobleem.

Op 17 februari 2020 had haar collega, Marc Loewenstein, een interpellatie ingediend bij de staatssecretaris bevoegd voor Stedenbouw, waarin bijna alle punten die vandaag aan de orde zijn gesteld, aan bod kwamen : het kadaster van toegankelijke gebouwen, de hervorming van de GSV, de toepassing ervan enz.

Vandaar de vraag : is er het afgelopen jaar een follow-up geweest ? Zijn er in het afgelopen jaar verbeteringen aangebracht inzake toegankelijkheid ? De spreekster benadrukt dat al deze verbeteringen de toegang voor de hele bevolking zullen moeten verbeteren.

Wat is de voortgang van het kadaster van gebouwen ?

Titel 4 en 7 van de GSV bevatten sinds 2014 zeer specifieke bepalingen voor de aanpassing van renovaties en nieuwbouw. Dit geldt niet voor gebouwen van minder dan 200 m². Beschikt de plaatselijke besturen nog over een andere bevoegdheid ? Beschikt elk machtsniveau over een contactpersoon inzake handicaps die de situatie kan bekijken en jaarlijks verslag kan uitbrengen ? Bestaan er belangrijke uitzonderingen ?

Welke verklaring kan Unia geven voor de toename van het aantal klachten sinds 2014 ? Gaat het om een verslechtering van de situatie of om een groter besef dat men een klacht kan indienen ?

Kunnen toegankelijkheidsproblemen worden gemeld via de applicatie « Fix My Street » waarmee gebreken aan de openbare wegen kunnen worden gemeld ? Is er een follow-up ? Is dat een goed idee ?

Mevrouw Nagy wijst vervolgens op de veelheid aan wetgeving : het BWRO, de GSV enz. terwijl het enige wat iedereen uiteindelijk wil een betere toegankelijkheid is.

Het besluit over de toegankelijkheid van gebouwen dateert uit de jaren 70. Er zijn echter nog steeds plaatsen waar het niet wordt toegepast. Is er naast het aanscherpen van regels en sancties geen andere, meer operationele manier om het probleem aan te pakken ?

Moet een meer nauwkeurige en beknopte rapportage als een positieve ontwikkeling worden beschouwd ? Mevrouw Nagy pleit voor een positieve benadering van toegankelijkheid. Zorgen voor een betere toegankelijkheid voor personen met een handicap is een bijdrage aan de samenleving als geheel. Vanuit deze benadering twijfelt

prévoir des sanctions. Donner des informations sur l'état d'accessibilité est du reste, une piste intéressante.

Mme Soetkin Hoessen remercie les intervenants pour leur présentation et fait remarquer que les constats sont justifiés et honteux. Affirmer que la ville est accessible à tous s'avère être faux pour les personnes en situation de handicap ou les enfants. Groen veut une ville à taille humaine. En effet, à l'heure actuelle, l'accent est trop souvent mis uniquement sur les personnes à mobilité réduite. Les handicaps visuels, auditifs, cognitifs ou multiples doivent également être pris en compte. Il incombe à la Région de se doter d'une législation correcte et de donner le bon exemple en rendant ses bâtiments publics accessibles. Il ressort de la présentation d'Unia qu'il y a encore fort à faire.

L'oratrice se pose les questions suivantes. Comment les associations représentatives sont-elles associées au processus de manière structurelle ? Il importe d'adapter le RRU, de même que de prévoir des moments d'évaluation. Comment les associations seront-elles associées au processus ? Comment changer le RRU, et qu'est-ce qui doit changer ? Pour les bâtiments classés, l'avis en matière d'accessibilité devrait être obligatoire, comme le propose Unia. Cet avis est un premier pas. Que doit-il ensuite en advenir ?

Mme Isabelle Emmery remercie les invités pour leurs exposés, ainsi que pour la conceptualisation des problèmes qui sont encore devant nous. Les invités sont fort représentatifs. L'éclairage de Unia a été transversal. La discrimination au travail et la précarité socioéconomique ont été mises en avant. Ce n'est pas notre périmètre aujourd'hui, mais tout est dans tout. Aussi, le problème a été bien posé de manière juridique.

L'égale accessibilité des bâtiments publics est un idéal poursuivi par le groupe socialiste, comparable à une limite, qui par définition s'éloigne à mesure que l'on avance vers elle. Les normes d'accessibilité des années « 70 ne répondent pas à ce dont la société d'aujourd'hui – 50 ans plus tard à peine – estime comme satisfaisant. Les bâtiments construits à cette époque-là sont aujourd'hui dépassés, et ils sont pourtant loin d'être les plus vieux du parc immobilier bruxellois.

Le groupe PS entend la demande de rendre accessibles les bâtiments publics d'ici 10 à 15 ans.

Une question qui peut diviser, dans la mesure où elle présente dans l'état actuel de la législation une contradiction entre deux grandes priorités, est celle de l'accessibilité des bâtiments publics aux personnes porteuses d'un handicap. La législation bruxelloise en matière de protection du patrimoine est relativement rigide à dessein pour ce

mevrouw Nagy aan de kwestie van het invoeren van sancties. Ook het verstrekken van informatie over de toegankelijkheid is een interessante piste.

Mevrouw Soetkin Hoessen dankt de sprekers voor hun uiteenzetting en stelt vast dat de vaststellingen terecht en ontluisterend zijn. De bewering dat de stad voor iedereen toegankelijk is, blijkt onjuist voor mensen met een beperking of voor kinderen. Groen wil een stad op mensenmaat. Inderdaad, er wordt momenteel te veel enkel naar mensen met een mobiele beperking gekeken. Visuele, auditieve, cognitieve of meervoudige beperkingen moeten ook in rekening genomen worden. Het is de rol van het Gewest om de goede wetgeving te hebben en een goed voorbeeld te stellen door zijn publieke gebouwen toegankelijk te maken. Uit de voorstelling van Unia blijkt dat er nog veel werk aan de winkel is.

Spreekster heeft volgende vragen. Hoe worden belangenverenigingen op structurele wijze betrokken bij het proces ? De aanpassing van de GSVO is belangrijk alsook evaluatiemomenten. Hoe worden verenigingen hierbij betrokken ? Hoe en wat dient te veranderen aan de GSVO ? Bij beschermd gebouwen zou het advies over toegankelijkheid verplicht moeten zijn zoals Unia dit aanreikt. Dit advies is een eerste stap. Wat dient er verder mee te gebeuren ?

Mevrouw Isabelle Emmery bedankt de genodigden voor hun presentaties en voor het conceptualiseren van de problemen die nog in het verschiet liggen. De genodigden zijn zeer representatief. Unia's inzichten waren transversaal. Discriminatie op het werk en sociaal-economische onzekerheid werden benadrukt. Dat is niet onze insteek vandaag, maar alles heeft met elkaar te maken. Ook werd het probleem juridisch goed gesteld.

Een toegankelijkheid van openbare gebouwen voor iedereen is een door de socialistische fractie nagestreefd ideaal, vergelijkbaar met een grens, die per definitie steeds verder weg komt te liggen naarmate men er dichterbij komt. De toegankelijkheidsnormen van de jaren 70 voldoen niet aan wat de huidige samenleving – 50 jaar later - als toereikend beschouwt. De gebouwen uit die tijd zijn nu verouderd, en toch zijn het lang niet de oudste gebouwen van het Brusselse vastgoedbestand.

De PS-fractie begrijpt de eis om openbare gebouwen binnen de 10 tot 15 jaar toegankelijk te maken.

Een kwestie die tot verdeeldheid kan leiden, aangezien zij in de huidige wetgeving een tegenstelling vormt tussen twee belangrijke prioriteiten, is de toegankelijkheid van openbare gebouwen voor personen met een handicap. De Brusselse wetgeving inzake de bescherming van erfgoed is vrij strikt wat beschermd gebouwen betreft. Dat is te

qui est des immeubles classés. Elle est une réaction au traumatisme qu'a été pour notre ville-région le phénomène de la « bruxellisation ».

Aujourd’hui encore, un certain nombre d’administrations et services publics remplissent leurs missions dans des bâtiments très anciens qui sont classés et ne répondent en rien aux exigences les plus minimalistes en matière d’accessibilité aux personnes porteuses d’un handicap, et qu’il n’est pas possible d’adapter dans l’état actuel du droit.

On peut penser à nombre de maisons communales ou à la majorité des infrastructures de justice qui remontent à des époques où on ne se préoccupait guère des personnes handicapées.

On est ici en plein conflit de normes et de priorités que les pouvoirs politiques reconnaissent, sans accorder la priorité à l’une par rapport à l’autre jusqu’ici et ce pas uniquement en Région bruxelloise.

Dans un mémorandum récent de la CAWaB on lit une demande au gouvernement bruxellois d’un conditionnement de la mise en exploitation d’un bâtiment à son accessibilité au même titre que les exigences des « normes pompiers ».

C'est une demande très forte, qui met implicitement l'accessibilité sur un pied d'égalité avec la sécurité de la vie humaine.

Unia y a fait référence, mais également le CAWaB et Acces-i.

Comment se positionnent-ils par rapport à cela ? Entre les deux finalités légitimes que sont la protection du patrimoine et l'accessibilité aux personnes porteuses de handicap, que choisir ?

Access-i a évoqué tout l’aspect humain dans l’accueil au sein d’un bâtiment. Cette approche humaine est une partie de la réponse à ne pas mettre de côté. Ceci suppose une formation. Et ceci permet de palier aux inconvénients d’un horizon plus lointain des travaux à effectuer.

La commission est un lieu de débat et de dialogue. Le groupe socialiste sera attentif aux revendications et volontaire pour les faire avancer.

La Présidente invite les invités à répondre aux questions posées.

M. Miguel Gerez revient sur l'exemple de la loi française de 2005. En 2009, il rappelle avoir participé à

wijken aan het trauma dat het fenomeen van de “verbrusseling” voor ons stadsgewest heeft veroorzaakt.

Ook nu nog is een aantal administraties en overheidsdiensten gevestigd in zeer oude gebouwen die beschermd zijn en niet voldoen aan de meest minimale eisen inzake toegankelijkheid voor personen met een handicap, die in de huidige wetgeving niet kunnen worden aangepast.

Het gaat hier om gemeentehuizen of de meeste justie-instellingen die dateren uit tijden waarin er weinig aandacht was voor personen met een handicap.

We hebben hier te maken met een conflict van normen en prioriteiten dat de politieke autoriteiten erkennen, zonder tot nu toe de ene prioriteit boven de andere te stellen, en dat geldt niet alleen in het Brussels Gewest.

In een recent memorandum van het CAWaB werd de Brusselse Hoofdstedelijke Regering gevraagd de ingebruikname van een gebouw afhankelijk te maken van de toegankelijkheid ervan, net zoals de eisen van de “brandweernormen”.

Dit is een zeer sterke eis, die impliciet de toegankelijkheid op gelijke voet stelt met de veiligheid van mensenlevens.

Unia verwees hiernaar, maar ook het CAWaB en Acces-i.

Hoe positioneren zij zich ten opzichte hiervan ? Welke keuze moeten we maken tussen de twee legitieme doeleinden van bescherming van het erfgoed en toegankelijkheid voor personen met een handicap ?

Access-i sprak over het menselijke aspect van de ontvangst in een gebouw. Deze menselijke benadering is een deel van het antwoord dat niet terzijde mag worden geschoven. Dit vereist opleiding. Dit zou echter ook enkele nadelen kunnen verhelpen van nog uit te voeren werken in een verdere toekomst.

De commissie is een plaats voor debat en dialoog. De socialistische fractie zal aandacht hebben voor de eisen en bereid zijn hier vooruitgang in te boeken.

De voorzitster verzoekt de genodigden de gestelde vragen te beantwoorden.

De heer Miguel Gerez komt terug op het voorbeeld van de Franse wet van 2005. Hij herinnert zich dat hij in 2009

un séminaire à Lille. Le débat était entre les bénéficiaires de la loi, les sociétés et les pouvoirs publics. Un premier constat est qu'il faut répertorier tout ce qui n'a pas marché en France. Par exemple un musée avait initié des travaux d'accessibilité, mais les budgets étaient venus à manquer. Le directeur avait menacé de fermer son musée pour cette raison. Il ne suffit pas d'essayer de faire les choses.

Sans budget, pas d'accessibilité. À Forest, il a fallu se battre contre la CRMS qui se montre trop rigide. Trois conseillers communaux ne pouvaient même pas entrer à cause de l'ascenseur et des escaliers arrondis de Victor Horta.

M. Miguel Gerez, Argentin de naissance, pense qu'il faut devenir tête comme un Flamand pour parvenir à ses fins, c.-à-d. gagner les procès. Désormais, Forest dispose d'un ascenseur accessible.

Une même remarque vaut pour l'hôtel de ville de Bruxelles ou le service du tourisme. Consulté pourtant, M. Gerez a essuyé des refus. Une simple sonnette est trop haute pour l'atteindre et la déplacer simplement serait une mer à boire. Ceci semble interdit.

Il manque d'accessibilité dans les universités et les hautes écoles.

Certains milieux associatifs sont trop gentils et devraient se montrer plus combatifs pour que la politique suive.

Il rappelle que le Résidence Palace fut construit pour l'aristocratie et la bourgeoisie qui avaient envoyé des jeunes officiers à la guerre revenus handicapés. Des travaux d'aménagement pour être plus accessibles ont été réalisés. Une poste, une banque, une épicerie, une piscine, un cinéma ont été rassemblés en un seul lieu. Jusqu'en 1982, on est resté dans un discours médical avec une personne d'accompagnement. Tout ceci cadrait dans un rapport médical. Il faut renvoyer depuis au « schéma de Wood » qui a changé la donne pour aller vers plus d'autonomie.

Ensuite, M. Gerez renvoie ensuite à une révolte à Chicago où il y eut révolte totale contre l'absence d'aménagements. Les personnes en situation de handicap ont bloqué la ville dans les années '80 en s'enchaînant à divers endroits. La révolte a été violente, mais il y a eu du changement.

M. Gerez estime que depuis 2009 (création du CAWaB) nous sommes trop gentils. Il faut plus de combativité pour

heeft deelgenomen aan een seminarie in Rijssel. Het debat ging tussen de begünstigden van de wet, de ondernemingen en de overheid. Een eerste vaststelling is dat we alles wat in Frankrijk niet heeft gewerkt, moeten oplijsten. Zo was een museum met toegankelijkheidswerken gestart, maar was het budget op. De directeur had gedreigd zijn museum daarom te sluiten. Het is dus niet altijd voldoende om te proberen dingen te realiseren.

Zonder middelen is er geen toegankelijkheid. In Vorst heeft men moeten vechten tegen het KCML, dat te rigide was. Drie gemeenteraadsleden konden niet eens binnenkomen vanwege de lift en afgeronde trappen van Victor Horta.

Miguel Gerez, die van geboorte Argentijn is, vindt dat je zo koppig als een Vlaming moet zijn om je doel te bereiken, namelijk processen winnen. De gemeente Vorst beschikt intussen over een toegankelijke lift.

Eenzelfde opmerking kan gemaakt worden over het stadhuis van de stad Brussel of over de dienst toerisme. Ondanks het feit dat de heer Gerez geraadpleegd werd, kreeg hij vaak een neen te horen. Een gewone bel hangt vaak te hoog en de bel lager hangen zou blijkbaar te omslachtig zijn en verboden, zo lijkt het.

De universiteiten en hogescholen zijn onvoldoende toegankelijk.

Sommige verenigingen zijn te vriendelijk, ze zouden zich strijdvaardiger moeten opstellen opdat de beleidsmaatregelen zouden volgen.

Hij herinnert eraan dat het Residence Palace gebouwd werd voor de aristocratie en de bourgeoisie die jonge officieren naar de oorlog hadden gestuurd die met een handicap terugkeerden. Er werden aanpassingsswerken uitgevoerd voor een betere toegankelijkheid. Zo werden er een postkantoor, een bank, een kruidenierswinkel, een zwembad en een bioscoop in ondergebracht. Tot 1982 bleef dit alles een medisch gebeuren met een begeleider. Het maakte deel uit van een medische aanpassing. Sindsdien moeten we ons baseren op het "schema van dr. Wood", waardoor de situatie veranderd is om zo tot meer zelfredzaamheid te komen.

Voorts verwijst de heer Gerez naar een opstand in de jaren tachtig in Chicago toen er een totaal verzet kwam tegen gebrekige aanpassing. Personen met een handicap namen de stad in door zich op verschillende plaatsen vast te ketenen. De opstand was gewelddadig, maar er is toch verandering gekomen.

De heer Gerez vindt dat we sinds 2009 (oprichting CAWaB) nog te volgzaam zijn. We moeten strijdlijstiger

que la politique suive plus rapidement. Les pays anglo-saxons et l'Espagne sont à suivre. Dans son mémoire d'étude M. Gerez avait insisté pour que la personne en situation de handicap soit mise à l'actif et l'interactif dans tous les domaines de la vie, dont certainement l'accessibilité aux bâtiments publics.

Un architecte anglais a dit que ceux qui construisent aujourd'hui ne doivent pas rater l'occasion de faire un lien avec le passé des personnes.

À l'époque de Horta ou de la Grand-Place, la question de l'accessibilité ou du handicap n'existe pas. Il existe aujourd'hui des solutions.

Il faut entamer un débat qui donne des solutions à court terme, car par rapport à d'autres pays, la capitale de l'Europe est une honte.

M. Gerez rappelle que son fils ayant gagné un prix du Prince Philip pour un reportage sur une épicière danoise établie à Bruxelles lors de l'adhésion de son pays, M. Gerez a rencontré cette dame et celle-ci disait que le fait de venir à Bruxelles était pour elle un sommet de la pyramide, car Bruxelles était à ses yeux à la pointe pour ce qui concerne le handicap. « Non ! Cela n'est pas. Nous sommes loin des pays nordiques. » fut sa réponse.

La Présidente remercie pour ce témoignage personnel très fort.

Mme Els Keytsman indique à propos des chiffres que les dossiers sur 5 ans montrent des tendances. La hausse est particulièrement marqué pour ce qui concerne l'éducation. Pour les biens et service, la tendance est à la hausse même si les chiffres 2019 sont inférieurs à 2018. Les biens et services contiennent le secteur du logement, les transports publics, l'horeca, etc.

En matière d'accessibilité, rarement c'est la mauvaise volonté qui préside aux problèmes. Il s'agit plus souvent d'un manque de connaissance et de formation. Il y a donc de la latitude pour faire de la sensibilisation.

Pourquoi ces chiffres sont-ils à la hausse ?

Les causes sont variées. Les signalements sont plus nombreux. Mais il faut faire la démarche de téléphoner pour présenter son cas et cela signifie que tout ce qui n'est pas signalé, ne figure pas dans ces chiffres. Les chiffres sont donc inévitablement incomplets. Ce n'est que la pointe de l'iceberg. Unia a beaucoup investi dans une communication proactive.

worden, zodat de politiek sneller schakelt. Het voorbeeld van de Angelsaksische landen en Spanje verdient navolging. In zijn proefschrift benadrukte de heer Gerez dat persoon met een handicap actief en interactief moet worden gemaakt op alle levensterreinen, en in het bijzonder op het vlak van de toegankelijkheid van openbare gebouwen.

Volgens een Britse architect dienen de bouwonderneiders van heden een verband te leggen met het verleden van personen.

In de tijd van Horta of de Grote Markt bestond de kwestie van de toegankelijkheid of de handicap niet. Vandaag zijn er oplossingen vorhanden.

We moeten een debat op gang brengen dat op korte termijn oplossingen biedt, want in vergelijking met andere landen is de toegankelijkheid van de Europese hoofdstad ronduit beschamend.

De heer Gerez vertelt dat hij, nadat zijn zoon een prijs van Prins Philip had ontvangen voor een reportage over een Deense kruideniersvrouw die zich in Brussel had gevestigd toen haar land tot de EU toetrad en die hij had ontmoet. Ze had hem gezegd dat haar komst naar Brussel voor haar het summum was, omdat Brussel in haar ogen voorop liep op het gebied van gehandicapten. “Dit is dus helemaal niet het geval. Wij staan helemaal niet zo ver als de Scandinavische landen op dat vlak” was haar antwoord.

De voorzitster dankt hem voor deze zeer krachtige persoonlijke getuigenis.

Mevrouw Els Keytsman vermeldt met betrekking tot de cijfers dat de dossiers over 5 jaar tendensen vertonen. De stijging is bijzonder uitgesproken in het onderwijs. Voor goederen en diensten is de trend stijgend, ook al liggen de cijfers van 2019 lager dan die van 2018. Goederen en diensten omvatten de sectoren van de huisvesting, het openbaar vervoer, de horeca enz.

Bij toegankelijkheidsproblemen is er zelden sprake van kwade wil. Ze zijn vaker te wijten aan een gebrek aan kennis en opleiding. Er is dus ruimte voor bewustmaking.

Waarom stijgen deze cijfers ?

De oorzaken zijn divers, de meldingen zijn talrijker. Wel dient men de stap te zetten om telefonisch het eigen geval te melden, dit betekent dat alles wat niet gemeld wordt, niet in deze cijfers opgenomen is. De cijfergegevens zijn dus helaas onvolledig. Dit is nog maar het topje van de ijsberg. Unia heeft flink geïnvesteerd in proactieve communicatie.

Beaucoup d'énergie a été consacrée à la facilité d'accès, à un numéro vert, à la sensibilisation, aux signalements via le site web, un rendez-vous personnel et diverses autres méthodes de signalement telles qu'un formulaire de signalement convivial. C'est peut-être la raison pour laquelle les chiffres augmentent.

Les personnes ont également de plus en plus conscience de leurs droits. Elles connaissent mieux Unia et veulent faire valoir leurs droits. Ce n'est que la pointe de l'iceberg, mais pour savoir ce qu'il en est exactement, il faut réaliser une étude scientifique ou une enquête.

Mme Keysman explique que dans un cas individuel, on s'assied autour de la table. Il n'est pas toujours question de mauvaise volonté. On explique la loi et on dit ce qu'il y a lieu de faire. Par contre, Unia attend des résultats dans les dossiers individuels. Il faut procéder à des aménagements raisonnables pour résoudre les problèmes.

À l'instar de Mme Emmery, Mme Keysman pense que l'aspect humain est très important, au-delà de l'accessibilité. Tout commence par un certain état d'esprit, et certainement par un bon accueil.

C'est pourquoi on plaide pour un agent communal chargé de l'accessibilité. Il est également important de former tous les fonctionnaires et de sensibiliser le personnel existant à l'accessibilité. C'est pourquoi les activités de cette commission sont si importantes. Cela permet de lancer la discussion.

À la question de Mme Hoessen sur le statut à donner aux avis en matière d'accessibilité, Mme Keysman répond que la demande d'avis devrait assurément être obligatoire. Il devrait également être obligatoire de se conformer à l'avis. Cela n'est pas toujours possible à 100 %. Mais les dérogations doivent être motivées. Il est possible d'évoquer des raisons techniques à cet effet. Un avis non contraignant ne suffit pas.

Il a été demandé s'il était question d'une stabilisation ou même d'une détérioration de la situation. Il est difficile de répondre à cette question lorsqu'on ne dispose pas d'évaluation à grande échelle. En tout cas, il y a de bons exemples du côté flamand. Le plus important est d'y travailler car les exemples sont porteurs.

En matière d'accessibilité, l'exercice doit également être réalisé de concert avec les architectes. Tout commence par un bon plan sur la table de dessin. Unia va déménager d'ici quelques années. On constate qu'en mettant la barre haut, les architectes participent à l'amélioration de l'accessibilité. Il est également possible d'améliorer la formation. La Régie des bâtiments a un rôle important à jouer à cet égard.

Veel energie ging naar laagdrempeligheid, een gratis nummer, bewustaking, meldingen via de website, via een persoonlijke afspraak en verschillende andere meldingsmethodes zoals een gebruiksvriendelijk meldingsformulier. Hierdoor komt het wellicht dat de cijfers stijgen.

Mensen zijn zich ook steeds bewuster van hun rechten. Men kent Unia beter en de mensen willen hun rechten laten gelden. Het is het topje van de ijsberg en als men het echt juist wil weten dan moet men wetenschappelijk onderzoek verrichten of een bevraging doen.

Mevrouw Keysman legt uit dat in een individueel dossier er aan tafel wordt gezeten. Er is niet steeds sprake van slechte wil. Men legt de wet uit en zegt wat er moet gebeuren. Unia verwacht wel resultaat in de individuele dossiers. Er moet gewerkt worden aan redelijke aanpassingen om problemen op te lossen.

Mevrouw Keysman vindt zoals mevrouw Emmery dat het menselijke aspect naast toegankelijkheid van groot belang is. Het begint allemaal met een bepaalde mentaliteit en zeker met een goed onthaal.

Daarom is er het pleidooi voor een gemeentelijke toegankelijkheidsambtenaar. Even belangrijk is ook alle ambtenaren bij te scholen en het bestaand personeelsbestand te sensibiliseren rond toegankelijkheid. Daarom zijn activiteiten bij deze commissie zo belangrijk. Het brengt de discussie op gang.

Op de vraag van mevrouw Hoessen over wat de het statuut moet zijn van het advies over toegankelijkheid antwoordt mevrouw Keysman dat het vragen van een advies zeker verplicht zou moeten zijn. Het zou ook verplicht moeten worden om het advies na te leven. Dit is niet steeds mogelijk voor 100 %. Afwijkingen moeten gemotiveerd zijn. Het is mogelijk hiervoor technische redenen aan te halen. Een vrijblijvend advies is niet voldoende.

Er is gevraagd of de situatie er een is van stabilisering of zelfs verslechtering. Het is moeilijk om daarop te antwoorden als men geen grootschalige meting heeft. In elk geval zijn er langs Vlaamse kant goede voorbeelden. Belangrijker is erop te werken want voorbeelden trekken.

De oefening rond toegankelijkheid moet ook gemaakt worden samen met architecten. Alles begint met een goed plan op de tekentafel. Unia zal verhuizen binnen een paar jaar. Men stelt vast dat door de lat hoog te leggen de architecten mee kunnen participeren aan het toegankelijkheidsverhaal. In de opleiding valt ook nog iets te verbeteren. De Régie des Bâtiments heeft hier een belangrijke rol te spelen.

Mme Marie-Ange Vandecandelaere répond à la question si la situation évolue dans le bon sens par la positive. Oui, mais ces évolutions ne se font pas sentir dans le quotidien des personnes handicapées. 70 % des personnes en situation de handicap pensent qu'il n'y a pas assez de progrès. Il est vrai qu'encore beaucoup de travail est à réaliser, mais il serait inexact de dire que la situation a régressé.

Mme Fremault demandait si la présence de CCPH pouvait améliorer la situation. Dans une enquête de 2015, il s'est avéré que certaines communes plus avancées avaient bel et bien un CCPH. Cette dernière en effet assure une transversalité de la question de l'accessibilité dans toutes les compétences d'une commune.

Faut-il des sanctions ? Ne faut-il pas plus une attitude positive ? En réponse à ces questions, il faut se rappeler que la première loi sur l'accessibilité date de 1975. Au final, il faut admettre que cela marche assez peu. Il existe une étude flamande sur le respect du règlement sur l'accessibilité. 147 bâtiments ont été examinés. Après audit sur le terrain aucun bâtiment n'était à 100 % accessible. Cela ne marche donc pas assez et il faudra passer par des sanctions. D'autres approches à côté du répressif sont possibles conjointement (formations, subsides des conseils des conseillers, etc.).

Les délais de 10 à 15 ans peuvent sembler trop longs pour certains, mais il faut être réaliste. Il est exact par ailleurs que l'État a un rôle d'exemple. Il serait pertinent d'avoir un délai un peu plus court pour les bâtiments publics sachant que la Convention de l'ONU a été ratifiée en 2009. Au final, ce qui est important pour les personnes en situation de handicap est de voir que cela bouge et qu'il existe un vrai engagement. Il ne sert à rien de fixer des échéances s'il n'y a pas de vraie intention de les respecter.

Mme Stéphanie Herman, vice-présidente de CAWaB (collectif accessibilité Wallonie Bruxelles) indique que depuis 20 ans elle travaille dans le secteur du handicap comme experte en accessibilité. Par rapport à la question sur des améliorations, il convient de répondre : oui. Il y a de plus en plus de bâtiments accessibles et de plus en plus de questionnements sur l'accessibilité. A-t-on un sentiment d'accessibilité ? Non ! Pas assez.

Parfois, les personnes en situation de handicap ne sont pas assez au courant des échéanciers et qu'une administration est en train de penser à la question de l'accessibilité. Les personnes en situation de handicap vivent la frustration qu'on ne fait pas assez (ou rien) pour eux. Ils sont confrontés dans leur quotidien à de l'inaccessibilité.

Mevrouw Marie-Ange Vandecandelaere geeft een bevestigend antwoord op de vraag of de situatie gunstig evolueert. Ja, maar deze veranderingen zijn in het dagelijkse leven van personen met een handicap niet waarneembaar. 70 % van de personen met een handicap vindt dat er niet genoeg vooruitgang geboekt wordt. Het is waar dat er nog veel werk aan de winkel is, maar het zou onjuist zijn te stellen dat de situatie achteruit is gegaan.

Mevrouw Fremault vroeg of de aanwezigheid van APH's de situatie zou kunnen verbeteren. In een onderzoek uit 2015 bleek dat sommige meer gegoede gemeenten inderdaad een APH hadden. Dit laatste zorgt namelijk voor een transversaliteit van het thema toegankelijkheid in alle bevoegdheden van een gemeente.

Dienen er sancties te worden ingevoerd ? Moeten we ons niet positiever opstellen ? In antwoord op deze vragen moeten we ons herinneren dat de eerste wet inzake toegankelijkheid dateert van 1975. Uiteindelijk moeten we wel toegegeven dat dit niet zo goed werkt. Er is een Vlaamse studie over de naleving van de toegankelijkheidseisen. Er werden 147 gebouwen bezocht. Uit die audit ter plaatse bleek dat geen enkel gebouw 100 % toegankelijk was. Het werkt dus niet zo goed en er zullen sancties moeten worden toegepast. Naast repressieve maatregelen zijn ook andere benaderingen mogelijk (opleiding, subsidies voor adviesraden enz.).

De termijn van 10 tot 15 jaar kan voor sommigen te lang lijken, maar we moeten realistisch blijven. Het klopt ook dat de overheid een voorbeeldfunctie moet vervullen. Het zou nuttig zijn een iets kortere termijn te hanteren voor openbare gebouwen, aangezien het VN-Verdrag in 2009 is geratificeerd. Wat uiteindelijk van belang is voor personen met een handicap, is zien dat er schot in de zaak komt en dat er een echt engagement is. Het heeft geen zin om termijnen te bepalen als het niet echt de bedoeling is ze na te leven.

Mevrouw Stéphanie Herman, vice-voorzitter van het CAWaB (Collectif accessibilité Wallonie Bruxelles), zegt dat zij al 20 jaar in de gehandicaptensector werkt als toegankelijkheidsdeskundige. Wat de vraag over verbeteringen betreft, is het antwoord positief. Er komen steeds meer toegankelijke gebouwen en steeds meer vragen over toegankelijkheid. Is er een gevoel van toegankelijkheid ? Nee, onvoldoende !

Soms is het zo dat personen met een handicap onvoldoende op de hoogte zijn van de termijnen en over het feit dat een administratie zich buigt over de toegankelijkheidswestie. Personen met een handicap ervaren de frustratie dat er onvoldoende (of niets) voor hen wordt gedaan. Zij worden geconfronteerd met ontoegankelijkheid in hun dagelijkse leven.

Les personnes en situation de handicap vivent dans le présent et pas dans les plans du futur.

Les choses bougent et souvent des plans existent, mais ils ont besoin d'accessibilité aujourd'hui. Il existe donc un décalage.

Le RRU est de plus en plus respecté dans les plans. Tous les permis d'urbanisme sont vérifiés au regard du RRU. Les architectes peuvent respecter le RRU sans que le bâtiment ne soit accessible. En effet, le RRU concerne les parties du bâtiment soumis à travaux et le champ de la loi.

Le reste ne doit pas nécessairement, au regard de la loi, être accessible. L'accessibilité avance donc, mais pas partout. La nouvelle aile d'un bâtiment sera donc accessible, mais pas l'ancienne partie du bâtiment dont par exemple l'entrée qui est primordiale. Parfois, l'on avance comme dans un puzzle.

C'est pourquoi CAWaB pense qu'il faut passer à une vitesse supérieure pour forcer l'accessibilité avec une certification d'accessibilité. Un peu comme les permis d'incendie délivrés par les pompiers. On ne peut pas recevoir du public dans un bâtiment qui n'est pas déclaré conforme par les pompiers.

CAWaB soutient l'idée d'un schéma comparable au schéma PEB. Les bureaux d'accessibilité peuvent aussi être des inspecteurs, à condition d'avoir les moyens. On peut envisager de ne pas pouvoir vendre, ni louer s'il n'est pas conforme. CAWaB veut se rattacher à ce schéma : informer le grand public sur ce qu'est l'accessibilité. Un investisseur, un propriétaire ils sont aussi des consommateurs. Il faut ensuite former les architectes, les maîtres d'ouvrage, les fonctionnaires communaux et régionaux. Dispenser ces formations ce n'est pas donner une formation d'inspecteurs. C'est donner des bases pour permettre d'être d'éventuels sonneurs d'alerte.

Quand on a formé, il faut donner aux bureaux d'expertise la possibilité d'accompagner le projet. Actuellement cet accompagnement ne se fait qu'à la bonne volonté des bâtiments qui ont envie d'être accessibles. Il convient donc de reconnaître cet accompagnement. Qu'il soit légalisé pour donner cette force d'accompagnement qui en bout de course pourrait être un rôle d'inspecteur.

Les questions des dispenses pour le patrimoine et l'histoire sont le quotidien des bureaux d'accessibilité. Les décisions portent alors sur la question d'aller jusqu'à un certain point en matière d'accessibilité. À défaut d'accessibilité, il faut prévoir une antenne délocalisée totalement

Personen met een handicap leven in het heden en niet in de plannen voor de toekomst.

Er is wel vooruitgang, in vele gevallen zijn er zelfs plannen, maar toegankelijkheid is nu nodig. Er is dus een kloof.

De GSV wordt steeds vaker nageleefd in de ontwerpplannen. Alle stedenbouwkundige vergunningen worden getoetst aan de GSV. Architecten kunnen voldoen aan de GSV zonder dat het gebouw toegankelijk is. Dit komt doordat de GSV betrekking heeft op de delen van het gebouw die onderworpen zijn aan werkzaamheden en het toepassingsgebied van de wet.

Het overige hoeft niet noodzakelijk toegankelijk te zijn volgens de wet. Er is dus meer en meer toegankelijkheid, echter niet overal. De nieuwe vleugel van een gebouw zal dus toegankelijk zijn, maar niet het oude deel van het gebouw, zoals de ingang, die essentieel is. Het lijkt soms een puzzel.

Daarom vindt het CAWaB dat we naar een hogere versnelling moeten schakelen om toegankelijkheid af te dwingen met een toegankelijkheidscertificaat, *in casu* een certificaat in de trant van brandweervergunningen. In een gebouw dat niet door de brandweer conform is verklaard, mag geen publiek worden ontvangen.

Het CAWaB steunt het idee van een regeling die vergelijkbaar is met de EPB-regeling. Toegankelijkheidsbureaus kunnen ook inspecteurs zijn, op voorwaarde dat er middelen zijn. Er kan worden overwogen niet te mogen verkopen of verhuren als er iets niet conform is. Het CAWaB wil deel uitmaken van deze regeling : het grote publiek informeren over wat toegankelijkheid is. Investeerders en eigenaars zijn ook consumenten. Vervolgens moeten architecten, bouwmeesters en gemeentelijke en gewestelijke ambtenaren opgeleid worden. Dat betekent niet dat ze opgeleid worden tot inspecteur. Het gaat erom de basis mee te geven, zodat ze potentiële klokkenluiders kunnen zijn.

Na de opleiding moeten de expertisebureaus de mogelijkheid krijgen het project te begeleiden. Momenteel wordt deze ondersteuning enkel gegeven aan gebouwenbeheerders die bereidwillig zijn en hun gebouw toegankelijk willen maken. Daarom moet deze ondersteuning erkend worden. Deze ondersteunende kracht, die uiteindelijk de rol van een inspecteur zou kunnen zijn, zou gelegaliseerd moeten worden.

Vragen over vrijstellingen voor erfgoed en oude gebouwen zijn dagelijkse kost voor de toegankelijkheidsdiensten. De beslissingen gaan dan over een zekere mate van toegankelijkheid. Als de toegankelijkheid niet mogelijk is, moet in een volledig toegankelijk gedelokaliseerde

accessible ou travailler l'aspect humain de l'accueil. Le fonctionnaire sort du bâtiment et vient à la rencontre dans une autre partie du bâtiment pour rendre un service identique.

Pour l'heure, Bruxelles n'est pas entièrement accessible : tous les bâtiments ne sont et ne seront pas neufs. Il faut donc rendre les endroits accessibles autrement.

Quels seraient les débats essentiels ? L'on répond souvent que ce sont les bâtiments publics. D'un point de vue philosophique en effet il est important que ces bâtiments soient accessibles : les services communaux et la police ont une valeur symbolique. À moins d'y travailler, la vie des personnes en situation de handicap ne se déroule pourtant pas à la commune. Les personnes en situation de handicap veulent avoir accès aux écoles, aux soins de santé, ils veulent trouver un logement, travailler, se déplacer en transports en commun, etc. C'est ce qu'on appelle « la chaîne de vie » et celle-ci doit permettre la circulation.

Il ne suffit pas pour opérer l'accessibilité d'élargir les portes et tracer des lignes sur le sol. Sur un plan tout peut sembler bon. Dans certains hôpitaux par exemple, on peut se rendre dans le bâtiment, dans les couloirs, dans les salles d'attente, mais une fois chez le médecin, il arrive que l'accès sur les tables d'examen ne le soit pas. On peut finalement aller sur place, mais pas aller sous le scanner comme il était prévu, faute de main-d'œuvre ou faute d'équipements nécessaires. Pour les écoles vaut une même remarque. Il faut alors aussi ajuster des bureaux en hauteur. L'accessibilité est plus fine selon le secteur.

C'est pourquoi la formation est importante : les associations du secteur peuvent donner de très bonnes bases selon les handicaps et parfois il faudra faire appel à un spécialiste.

Il est bon que les communes aient des CCPH. Cela ouvre le débat à toutes les étapes. Il ne suffit pas d'en avoir un pour que la commune soit forcément plus accessible. Tout dépend de la composition du CCPH qui sont des élus. Les experts en accessibilité doivent pas aller dans tous les CCPH. Ce n'est pas la mission première de ces experts. Il faut faire appel aux experts de manière ponctuelle comme pour les pompiers. Qui oserait sans eux affirmer que tel bâtiment est évacuable ?

M. Mathieu Angelo répond à la question de la méconnaissance ou du manque d'accompagnement que ce sont les deux aspects qui jouent. On croit connaître et l'accompagnement est nécessaire et utile.

antenne voorzien worden of moet er gewerkt worden aan het menselijke aspect van het onthaal. De ambtenaar verlaat het gebouw en begeeft zich naar een ander deel van het gebouw om een identieke dienst te verlenen.

Voorlopig is Brussel nog niet helemaal toegankelijk : niet alle gebouwen zijn nieuw en zullen dat ook niet worden. Daarom is het noodzakelijk om plekken op andere manieren toegankelijk te maken.

Waarover zouden de debatten in hoofdzaak gaan ? Als antwoord wordt vaak gegeven : openbare gebouwen. Vanuit filosofisch oogpunt is het belangrijk dat deze gebouwen toegankelijk zijn : de gemeentediensten en de politie hebben een symbolische waarde. Het dagelijkse leven van personen met een handicap verloopt echter niet in het gemeentehuis, tenzij ze er werken. Personen met een handicap willen toegang tot scholen en gezondheidszorg, ze willen een woonst vinden, werk, zich verplaatsen met het openbaar vervoer enz. Dit wordt de "levensketen" genoemd en moet circulatie mogelijk maken.

Toegankelijkheid wordt niet enkel bereikt door deuren te verbreden en lijnen op de grond te tekenen. Op een plan kan dat er goed uitzien. In sommige ziekenhuizen kan men bijvoorbeeld wel het gebouw, de gangen en de wachtkamers binnengaan, maar eens in de spreekkamer van de arts gebeurt het soms dat men geen plaats kan nemen op de onderzoekstafel. Men slaagt er dus eindelijk in ter plaatste te geraken, maar men kan niet onder de scanner wegens gebrek aan personeel of het ontbreken van de nodige uitrusting. Voor scholen geldt hetzelfde. De tafels moeten ook in de hoogte aangepast worden. De toegankelijkheid is verfijnder, afhankelijk van de sector.

Daarom is opleiding belangrijk : de verenigingen van de sector kunnen een zeer goede basiskennis doorgeven afhankelijk van de handicap, en soms zal een beroep moeten worden gedaan op een specialist.

Het is een goede zaak dat de gemeenten over APH's beschikken. Dit opent het debat op alle niveaus. Het volstaat echter niet een APH te hebben om als gemeente toegankelijker te zijn. Alles hangt af van de samenstelling van de APH, die bestaat uit verkozenen. De toegankelijkheidsdeskundigen hoeven niet naar alle APH's te gaan. Dit is niet de primaire taak van deze deskundigen. Deskundigen moeten punctueel ingeschakeld worden zoals de brandweer. Wie zou er zonder de brandweer durven stellen dat een bepaald gebouw ontruimd kan worden ?

De heer Mathieu Angelo antwoordt op de vraag over het gebrek aan kennis of het gebrek aan ondersteuning, dat beide aspecten een rol spelen. Ondersteuning is noodzakelijk en nuttig.

M. Angelo est convaincu que la sanction est une nécessité. La Belgique a ratifié la convention ONU et elle a adopté des directives. Les intentions sont là et il y a un consensus. Il n'existe pas de sanctions actuellement. Les sites internet ne sont aujourd'hui pas accessibles. Il est donc indispensable de prévoir des sanctions. Quels sont les outils pour contraindre une administration ? Le Parlement le sait mieux que quiconque d'autre pour y répondre.

Par rapport à l'implication des associations pour la réforme du RRU, M. Angelo répond que le CAWaB a participé à l'enquête publique. Il n'existe pas un espace spécifique de concertation dans le cadre de l'accessibilité des bâtiments. Quelquefois, les administrations ont questionné le CAWaB pour le RRU. Ainsi, des contrôles d'initiative sont mis en place. À cette fin, trois contrôleurs doivent être formés au contrôle de l'accessibilité. Les choses se mettent donc doucement en place.

Par rapport à l'expertise et la possibilité de faire appel à des certificateurs privés, il est important de garder des experts connectés aux usagers et qui ont un objectif social avant tout. Il ne faudrait pas avoir des certificateurs dont le but serait de produire le plus grand nombre de certificats par jour. L'avantage des experts agréés par la COCOF est qu'ils sont à l'écoute. C'est la force du collectif CAWaB de représenter les personnes concernées.

Il ne faut pas avoir deux étapes l'une pour le constat et l'accompagnement et l'autre pour le certificat. C'est une question d'économies d'échelle de ne pas avoir deux instances différentes.

Actuellement il n'est pas possible avec « Fix My Street » de signaler des problèmes dans les bâtiments publics. Une extension est prévue dans les mois à venir pour l'accessibilité sur les voiries, les traversées piétonnes, etc. C'est une bonne piste de réflexion de permettre aux citoyens de signaler des problèmes.

La présentation faite énonce les priorités du CAWaB. Parmi d'autres la formation à l'accueil est très importante. Des formations là-dessus sont nécessaires.

Pour le patrimoine, il est important que l'accès pour tous soit mis à l'avant. Des aménagements peuvent être ponctuels ou provisoires et qui ne touchent pas la structure du bâtiment. Il est dommageable que, parce qu'un bâtiment est classé, on exclue d'emblée la possibilité de le rendre plus accessible. La dérogation est donnée de manière trop systématique. Or, il ne faudrait pas que parce qu'un bâtiment est classé et inaccessible pour une personne en situation de handicap moteur qu'il ne soit pas du tout accessible pour les personnes malvoyantes par exemple.

De heer Angelo is ervan overtuigd dat sancties noodzakelijk zijn. België heeft het VN-Verdrag geratificeerd en heeft richtlijnen aangenomen. De intenties zijn er en er is een consensus. Er zijn momenteel geen sancties. Websites zijn vandaag niet toegankelijk. Het is daarom van essentieel belang om in sancties te voorzien. Wat zijn de instrumenten om een administratie te dwingen ? Het Parlement weet meer dan wie ook deze vraag te beantwoorden.

Met betrekking tot de betrokkenheid van verenigingen bij de hervorming van de GSV antwoordt de heer Angelo dat het CAWaB heeft deelgenomen aan het openbaar onderzoek. Er is geen specifieke ruimte voor overleg in het kader van de toegankelijkheid van gebouwen. De administraties raadpleegden voor de GSV soms het CAWaB. Er worden bijvoorbeeld controles uitgevoerd. Daartoe dienen drie controleurs opgeleid te worden in toegankelijkheidscontrole. De zaken komen dus langzamerhand in orde.

Wat de deskundigheid betreft en de mogelijkheid om gebruik te maken van particuliere certificeerders, is het belangrijk om met deskundigen te werken die verbonden zijn met de gebruikers en die een sociaal doel vooropstellen. Het is niet de bedoeling certificeerders te hebben die zoveel mogelijk certificaten per dag willen produceren. Het voordeel van de door de FGC erkende deskundigen is dat ze een luisterend oor hebben. De kracht van het CAWaB-collectief is dat het de betrokkenen vertegenwoordigt.

Werken in twee fases, een voor de vaststelling en de ondersteuning en een andere voor het certificaat is niet nodig. Het is een kwestie van schaalvoordelen om geen twee verschillende organen te hebben.

Momenteel is het met "Fix My Street" niet mogelijk om problemen in openbare gebouwen te melden. In de komende maanden wordt in een uitbreiding voorzien voor de toegankelijkheid van de wegen, de voetgangersoversteekplaatsen enz. Het is een goede denkpiste om burgers in staat te stellen problemen te melden.

In de presentatie worden de prioriteiten van het CAWaB toegelicht. Naast andere opleidingen is de opleiding op het gebied van onthaal erg belangrijk. Dergelijke opleidingen zijn echt nodig.

Voor het erfgoed betreft, is het belangrijk dat toegang voor allen vooropgesteld wordt. Een aanpassing kan punctueel of tijdelijk zijn en geen invloed op de structuur van het gebouw hebben. Het is contraproductief dat men de mogelijkheid om een gebouw toegankelijker te maken bij voorbaat uitsluit omdat het beschermd is. De vrijstelling wordt te systematisch gegeven. Maar het is niet omdat een beschermd gebouw niet toegankelijk is voor iemand met een motorische handicap, dat het volledig ontoegankelijk zou zijn voor bijvoorbeeld personen met een visuele handicap.

Concernant les autres niveaux de pouvoir, M. Angelo indique que les intentions en Wallonie avec le plan sont très ambitieuses. Ce travaux seront réalisés en concertation avec le CAWaB. Au Fédéral, un plan d'accessibilité universelle a été annoncé. Un cadastre a été lancé à la Régie des bâtiments. Le CAWaB n'est pas associé jusqu'ici. On voit donc qu'aux autres niveaux de pouvoir on en parle et que cela semble être une évidence à tous les étages.

À propos de la réglementation française, il serait intéressant d'entendre les associations concernées qui ont suivi le dossier de près. CAWaB peut se charger de l'organiser ensemble. Il est d'accord pour prendre des contacts et faire le relais.

Mme Julie Vanhalewyn indique que beaucoup choses ont été abordées et se propose d'apporter quelques nuances.

Par rapport à l'évolution de l'accessibilité sur les 5 dernières années, en tant que directrice d'un bureau expert en accessibilité (bureau d'études Plain-Pied), elle indique que l'on sent ces dernières années dans les contacts avec des clients que des personnes rencontrées il y a 10 ans de manière ponctuelle pour la sensibilisation, aujourd'hui sont plus conscientes de penser aux problèmes de l'accessibilité. Ils viennent pour trouver des solutions. Ceux qui ont suivi des formations avec nos experts jadis se retrouvent aujourd'hui avec nous à travailler autour de plans concrets.

Certaines évolutions en effet n'ont pas encore percolé jusqu'aux personnes intéressées. Peut-être un manque d'information peut l'expliquer, car nombreux sont les bâtiments pour lesquels on a fait des efforts de transformation, mais que cela ne se sait pas encore assez.

La question sur le logo PMR trop flou trouve sa solution dans le logo Access-i. La certification est suivie de l'envoi d'un autocollant (reprenant tous les cubes et leurs couleurs obtenues pour chaque catégorie de besoin spécifique) qui peut se coller à l'entrée. Un code QR est aussi possible.

À la question de la méconnaissance ou du manque d'accompagnement, il faut répondre que les deux sont nécessaires. Il existe une méconnaissance surtout autour des différents types de handicaps et leurs spécificités. Que demande un aveugle ou que demande réellement un malentendant ?

L'intervenante confirme que la sanction est vraiment nécessaire pour secouer les gens. Il est sans doute suffisant de faire quelques contrôles sur place (afin que cela se sache que des contrôles sont possibles).

Met betrekking tot de andere machtsniveaus verklaart de heer Angelo dat in Wallonië de plannen zeer ambitieus zijn. Deze werkzaamheden zullen worden uitgevoerd in overleg met het CAWaB. Op federaal niveau is er een universeel toegankelijkheidsplan aangekondigd. Bij de Régie des Bâtiments is een kadaster opgestart. Het CAWaB is er tot dusver niet bij betrokken. We zien dus dat er op de andere machtsniveaus over gesproken wordt en dat het op alle niveaus een vanzelfsprekendheid lijkt te zijn.

Met betrekking tot de Franse regelgeving zou het interessant zijn de betrokken verenigingen te horen, die het dossier op de voet hebben gevolgd. Het CAWaB kan de organisatie verzorgen en stelt ermee in contacten te leggen en de informatie door te geven.

Mevrouw Julie Vanhalewyn merkt op dat er heel wat aan bod is gekomen zijn en stelt voor enkele nuances aan te brengen.

Met betrekking tot de evolutie van de toegankelijkheid in de afgelopen vijf jaar geeft ze als directeur van een expertisebureau voor toegankelijkheid (studiebureau Plain-Pied) mee dat er de laatste jaren in de contacten met klanten opgevallen is dat de personen die tien jaar geleden punctueel werden bewustgemaakt, nu meer besef hebben van de toegankelijkheidsproblemen. Zij komen om oplossingen te vinden. Diegenen die ooit opleidingen met onze deskundigen gevolgd hebben, werken nu samen met ons aan concrete plannen.

Een aantal ontwikkelingen is nog niet tot de betrokkenen doorgesippeld. Dit kan te wijten zijn aan een gebrek aan informatie, want vele gebouwen hebben reeds veranderingen ondergaan. Dat is alleen nog onvoldoende geweten.

De kwestie van het te vage PBM-logo is opgelost met het Access-i logo. De certificering wordt gevolgd door een sticker (met alle verkregen vakjes en hun kleuren voor elke categorie van specifieke behoeften) die bij de ingang aangebracht kan worden. Ook een QR-code is mogelijk.

Op de vraag of het nu een gebrek aan kennis of een gebrek aan ondersteuning is, moet worden geantwoord dat beide noodzakelijk zijn. Er is een gebrek aan kennis, vooral over de verschillende soorten handicaps en hun specifieke kenmerken. Wat heeft een blinde of een slechthorende eigenlijk echt nodig ?

De spreekster bevestigt dat sancties echt nodig zijn om de mensen wakker te schudden. Het is waarschijnlijk voldoende om enkele controles ter plaatse uit te voeren (zodat men weet dat controles kunnen gebeuren).

Le chiffrage des aménagements a fait l'objet d'une question. La réponse est que en effet les experts d'Access-i en sont capables, mais cette demande de chiffrage n'est pas fréquente et le chiffrage sera toujours fait à la grosse louche (on annoncera des tranches de prix). Il est exact que les experts sont les mieux placés pour savoir dans quels coûts on se lance pour une mise en accessibilité.

Quelqu'un proposait de travailler avec des notes en chiffres (1, 2, 3, etc.). Access-i travaille avec des couleurs. On ne veut pas aller vers des cotations et des points ; cela fait songer à des bulletins scolaires. Faire l'inspecteur est un de nos rôles, mais il faut qu'on nous donne les moyens aussi d'agir dans l'accompagnement au préalable. Quand on vient mettre des bâtons dans les roues, on risque de se retrouver devant des portes fermées. Access-i a plus envie de donner l'idée d'être des personnes qui viennent aider en vue de décrocher une certification.

Concernant les bâtiments classés : il n'est souvent pas facile en effet de rendre des bâtiments classés accessibles pour les personnes en chaise. Mais il est par contre tout à fait possible de prévoir une mise en accessibilité pour les handicaps sensoriels ou mentaux, ne demandent pas de toucher à la structure des bâtiments, mais bien de prévoir des équipements. De même, il n'est pas toujours nécessaire d'envisager que tout le bâtiment soit accessible dans son entièreté à une personne en chaise roulante. Parfois il n'y a pas de possibilité d'installer un ascenseur pour rendre accessible tous les étages, mais il est alors possible (par exemple) de prévoir au rez-de-chaussée un espace polyvalent qui lui serait parfaitement accessible. En résumé : des alternatives sont possibles, et il est toujours possible d'améliorer l'accessibilité, même si le bâtiment est classé, et même si le résultat ne sera pas parfait.

M. Frédéric Storme ajoute que les CCPH sont très pertinents. On peut suggérer que chaque commune en ait une. Il s'y pratique une activité transversale par rapport à tous les échevinats. Des contacts avec tous les CCPH de la Région sont organisés pour un échange de bonnes et de mauvaises pratiques.

Enfin l'orateur indique que la question des chiens d'assistance est très importante.

La Présidente remercie les intervenants de leurs réponses éclairantes et multifacettes. La personne en situation de handicap a droit à son autonomie et à son confort. Le but des auditions est de pouvoir répondre aux revendications. Nul doute que la thématique reviendra bientôt.

Er werd een vraag gesteld over de kostenberekening van de aanpassingen. Het antwoord is dat de deskundigen van Access-i dit inderdaad kunnen, maar deze vraag om kostenberekening komt niet vaak voor en de kostenberekening zal altijd nattevingerwerk zijn (er zullen prijsklassen aangekondigd worden). Het klopt dat de deskundigen het beste weten welke kosten gepaard gaan met een toegankelijkheidsproject.

Iemand stelde voor te werken met numerieke scores (1, 2, 3 enz.). Access-i werkt met kleuren. We willen geen systeem van beoordelingen en cijfer; dat doet denken aan schoolrapporten. Optreden als inspecteur is een van onze taken, maar we moeten ook de middelen krijgen om al van tevoren ondersteuning te bieden. Wanneer men ons stokken in de wielen komt steken, lopen wij het risico voor gesloten deuren te staan. Access-i is meer geïnteresseerd in het idee dat het mensen zijn die komen helpen met het oog op het verkrijgen van een certificaat.

Het is niet evident om beschermd gebouwen toegankelijk te maken voor rolstoelgebruikers. Het is echter wel haalbaar om gebouwen toegankelijk te maken voor personen met een zintuiglijke of mentale beperking, zonder de structuur van het gebouw te veranderen, maar wel door in apparatuur te voorzien. Evenzo is het niet altijd nodig om het volledige gebouw toegankelijk te maken voor een rolstoelgebruiker. In bepaalde gevallen is het niet mogelijk om een lift te plaatsen om alle verdiepingen toegankelijk te maken, maar is het wel mogelijk om (bijvoorbeeld) op de gelijkvloerse verdieping in een voor de rolstoelgebruiker toegankelijke polyvalente ruimte te voorzien. Kortom : er zijn genoeg alternatieven, en het is altijd mogelijk om de toegankelijkheid te verbeteren, ook die van een beschermd gebouw, ook al zal het resultaat niet perfect zijn.

De heer Frédéric Storme voegt hieraan toe dat de APH's zeer relevant zijn. Er kan gesuggereerd worden dat elke gemeente zich hiermee uitrust. Er is een transversale activiteit met betrekking tot alle schepencolleges. Er worden contacten gelegd met alle APH's van het Gewest om goede en slechte praktijken uit te wisselen.

Tot slot zegt de spreker dat de kwestie van de geleidehonden zeer belangrijk is.

De voorzitster dankt de sprekers voor hun verhelderende en veelzijdige antwoorden. Personen met een handicap hebben recht op comfort en het recht om zelfredzaam te zijn. Hoorzittingen zijn bedoeld om een antwoord te kunnen bieden op de eisen. Dit onderwerp zal ongetwijfeld binnenkort opnieuw aan bod komen.

**Annexe 2 : Amendements n°s 1 à 5
(de M. Pepijn Kennis)**

N° 1 (de M. Pepijn KENNIS)

Ajouter un nouveau tiret avant le premier tiret du dispositif, rédigé comme suit :

« - d'établir, dans un délai de six mois à compter de l'adoption de la présente résolution et en collaborant avec des experts du vécu, un état des lieux et un plan d'action apportant le plus de bénéfices aux personnes en situation de handicap au plus faible coût avant 2024 ».

JUSTIFICATION

L'Assemblée Citoyenne Bruxelloise a constaté qu'un réel état de lieux n'existe pas encore. Elle estime qu'un plan d'action est nécessaire à court terme pour résoudre ce problème rapidement et efficacement. Pour résoudre ce problème, il est essentiel d'impliquer également les personnes en situation de handicap elles-mêmes. Elles sont les mieux placées pour donner des conseils sur les priorités et les méthodes de travail.

N° 2 (de M. Pepijn KENNIS)

Remplacer au premier tiret les mots « tous les bâtiments de l'ensemble des établissements publics ou d'utilité publique (ERPP) bruxellois » par les mots :

« tous les bâtiments ouverts au public ».

JUSTIFICATION

L'Assemblée Citoyenne Bruxelloise considère que tous les bâtiments ouverts au public devraient l'être pour tous. Cela ne se limite pas aux bâtiments publics, pensez par exemple aux bâtiments bancaires, postaux ou culturels.

N° 3 (de M. Pepijn KENNIS)

Ajouter au deuxième tiret, entre les mots « de transposer » et les mots « dans la législation », les mots :

« en concertation avec UNIA et les personnes en situation de handicap ».

**Bijlage 2 : Amendementen nrs. 1 t.e.m. 5
(van de heer Pepijn Kennis)**

NR. 1 (van de heer Pepijn KENNIS)

Een nieuw streepje toe te voegen voor het eerste streepje van het verzoekend gedeelte, dat luidt als volgt :

“- binnen de 6 maanden na de goedkeuring van onderhavige resolutie samen met ervaringsdeskundigen een situatieschets van het probleem op te maken en een actieplan op te stellen dat zich richt op acties die tegen 2024 voor de laagste prijs zoveel mogelijk voordelen bieden aan personen met een handicap”.

VERANTWOORDING

De Brusselse Burgerassemblee heeft vastgesteld dat het probleem onvoldoende gekend is : er is geen situatieschets. Ze is van ook van mening dat op korte termijn een actieplan nodig is om dit probleem snel en efficiënt aan te pakken. Bij het aanpakken van dit probleem is het essentieel om personen met een handicap te betrekken. Zij zijn zelf het best geplaatst om advies te geven over de prioriteiten en de manier van werken.

NR. 2 (van de heer Pepijn KENNIS)

In het eerste streepje de woorden “alle gebouwen van alle openbare instellingen of instellingen van openbaar nut” te vervangen door de woorden :

“alle publiek toegankelijke gebouwen”.

VERANTWOORDING

De Brusselse Burgerassemblee oordeelt dat alle gebouwen die publiek toegankelijk zijn, dat ook voor iedereen zouden moeten zijn. Dat beperkt zich niet tot overheidsgebouwen, denk bijvoorbeeld aan bank-, post- of culturele gebouwen.

NR. 3 (van de heer Pepijn KENNIS)

In het tweede streepje, tussen de woorden “deze doelstellingen” en de woorden “om te zetten”, de volgende woorden toe te voegen :

“in samenspraak met UNIA en met personen met een handicap”

JUSTIFICATION

L'Assemblée Citoyenne Bruxelloise demande explicitement que l'expertise des personnes en situation de handicap soit prise en compte afin d'élaborer les bonnes réglementations. D'un point de vue participatif, cela semble évident : ce que l'on fait sans quelqu'un, on le fait malheureusement trop souvent contre quelqu'un.

Nº 4 (de M. Pepijn KENNIS)

Ajouter *in fine* un nouveau tiret, rédigé comme suit :

« - de préparer un rapport annuel sur les progrès accomplis dans la réalisation des objectifs de la présente résolution, et de présenter ce rapport au Parlement. ».

JUSTIFICATION

L'Assemblée Citoyenne Bruxelloise estime que la société doit s'adapter aux personnes handicapées, et non l'inverse. Pour y parvenir, il faut une vigilance constante et un suivi approfondi. Grâce à des rapports réguliers et des discussions au Parlement, nous assurons une attention continue à ce problème.

Nº 5 (de M. Pepijn KENNIS)

Ajouter *in fine* un nouveau tiret, rédigé comme suit :

« - dans l'attente de la pleine réalisation des objectifs de la présente résolution, d'accroître les ressources consacrées aux aides personnalisées afin de permettre aux personnes en situation de handicap de surmonter les obstacles qui se présentent à elles. ».

JUSTIFICATION

L'Assemblée Citoyenne Bruxelloise estime que la Région bruxelloise a agi bien trop tard et fait bien trop peu pour rendre les bâtiments ouverts au public accessibles à tous. En attendant la réalisation de cet objectif, tout doit être mis en œuvre au niveau individuel pour que les personnes handicapées puissent encore y accéder.

VERANTWOORDING

De Brusselse Burgerassemblee vraagt explicet dat er rekening wordt gehouden met de expertise van personen met een handicap om de juiste regelgeving op te maken. Vanuit een participatief oogpunt lijkt dit vanzelfsprekend : wat men zonder iemand doet, doet men helaas al te vaak tegen iemand.

NR. 4 (van de heer Pepijn KENNIS)

***In fine*, een nieuw streepje toe te voegen dat luidt als volgt :**

“- jaarlijks een rapport op te maken betreffende de voortgang inzake de doelstellingen van deze resolutie, en dit rapport in het Parlement voor te stellen.”.

VERANTWOORDING

De Brusselse Burgerassemblee is van mening dat de maatschappij zich moet aanpassen aan personen met een handicap, en niet omgekeerd. Daar werk van maken vraagt een permanente waakzaamheid en een gedegen opvolging. Via regelmatige rapportage en bespreking in het Parlement verzekeren we ons van een continue aandacht voor dit probleem.

NR. 5 (van de heer Pepijn KENNIS)

***In fine*, een nieuw streepje toe te voegen dat luidt als volgt :**

“- in afwachting van het volledig verwezenlijken van de doelstellingen van deze resolutie, de middelen voor gepersonaliseerde hulp te verhogen zodat personen met een handicap hiermee de obstakels kunnen overwinnen”.

VERANTWOORDING

De Brusselse Burgerassemblee is van mening dat het Brussels Gewest veel te laat in actie is geschoten en veel te weinig heeft gedaan om publiek toegankelijke gebouwen voor iedereen toegankelijk te maken. In afwachting van het verwezenlijken van die doelstelling moet er op individueel niveau alles aan gedaan worden dat personen met een handicap toch toegang kunnen krijgen.